

Vervolg der Leerzame zinnebeelden, spiegel der boetvaardigheid en genade

<https://hdl.handle.net/1874/40013>

VERVOLG DER
LEERZAAME
ZINNEBEELDEN,

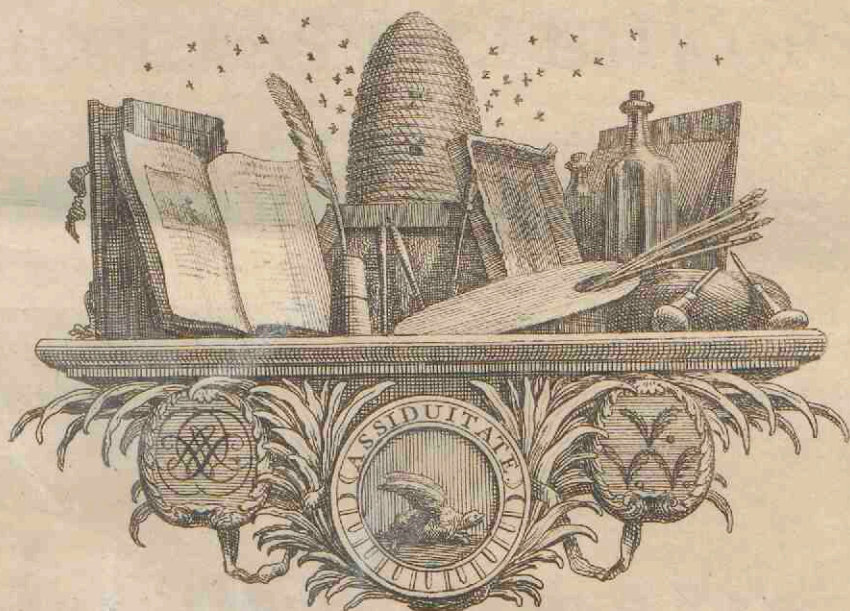
SPIEGEL DER BOETVAARDIGHEID EN GENADE

EN EENIGE

STICHTELYKE GEZANGEN,

DOOR

ADRIAAN SPINNIKER

TE HAARLEM

By JAN BOSCH, 1758.

O P D R A G T

AAN MYN' HEEREN, EN MEJUFFROUWEN,

DEN HEERE

ISAAC VERHAMME,

DESZELFS EGTGENOOTE, MEJUFFROUWE

ANNA JOHANNA BARNAART,

DEN HEERE

NICOLAASWILLEMKOPS

EN DESZELFS EGTGENOOTE, MEJUFFROUWE

ELISABETH BARNAART, ABRAHS.

MYN' HEEREN,

MEJUFFROUWEN!

Is al sedert veele Jaaren dat de Overleden
A. SPINNIKER ondernam, om by zyn eerste
deel der LEERZAAME ZINNEBEEDEN, een
tweede te voegen, waar toe dezelve konstige
† hand,

O P D R A G T.

hand, die de Platen tot het eerste geëft had, reeds zeven en twintig, op nieuw, had vervaardigd.

My zyn de Dichtkundige Schriften van dien deugdlievenden Dichter door zekere fchikking en vriendelyke afpraak, en de Konftplaten door aankoop, ten eigendom geworden. Ik heb derhalven daar uit kunnen byeenbrengen twee en twintig zyner berymde *Zinnebeelden*, door eene andere my waardige hand vermeerderd tot dertig; waar by gevoegd zynde des Dichters *Spiegel der Boetvaardigheid en genade*, en eenige zyner *Stigtelyke Gezangen*, maakt dus het een en ander een bekwaam Boekdeel, gefchikt, gelyk het voorige ftuk, om de aandagt en Leesluft van Jonge luiden optewekken, en meer gevorderden zelf, een aangenaam onderhoud, en aanleiding te geeven om met verftand en toepasfinge tot de voorvallen deezes leevens, het zelve te doorzien, en ftichting, dat's verbetering van't gemoed, daar in te vinden. Dit is het dan dat ik de eere heb UE E. OPTEDRAAGEN.

Ik weet UE. E. is bekend dat het eerste ftuk der *Zinnebeelden* in zo verre tot dit oogmerk gefchikt wierd geoordeeld, dat daar van de eerste Druk zeer fpoedig is uitverkogt, en dat eene nieuwe, in den voorleden Jaare naauwlyks was uit-

O P D R A G T.

uitgekomen, of men verkoos, behalven in veele fraaije Huisgezinnen, in beide onze Doopsgezinde Gemeenten, hier te Haerlem, dezelve, der Leerzaame Jeugd ter verdere aanspooringe uittedeelen. Ik ken blyken genoeg van uwe betrekkinge, genegenheid, en den invloed byzonderlyk op veelen dier Eensgezinde Broederschappen, en anderen buiten dezelve; ik heb des geen twyfel of uwe naamen, vooraan geplaatst, zullen het by veelen een gunstige vooringenomenheid doen verwerven, en dus alle aanmoediging geeven, om 'er nuttig gebruik van te maaken.

Dit 's eene beweegreden die my met alle graagte besluiten deed **U E E.** dit werk toe te wyden. Maar laat ik het openhartig zeggen wat my nog sterker bewoog. Ik heb te veel vrendelykheids, ik heb te veel blyken van uwe onverdiende agtinge sedert veele jaaren genooten, dat ik niet met blydchap, openlyk voor **U E. E.** en anderen, toonen zou, dat ik 'er waarlyk erkentelyk voor was. Neemt het, bid ik **U E E.**, in dit gevoelen aan, en dan weet ik is ook het neemen myner vryheid in deezen verdedigd.

De Aanbiddelyke, de oneindig goede **GOD**, zegene, uwe waarde Persoonen met dat gelukkig genot der ryk bedeelde goederen, dat gy 'er de liefde,

331 p

O P D R A G T.

dat 's de goedkeuring uwer goede medemenschen in vinden moogt, en allermeeft de goedkeuring van Hem, aan wiens goedkeuring alles gelegen is.

In dit werk vind men verscheide Gedichten, die hier na te tragten zeer redelyk, zeer aangenaam maaken, die 't menschelyk gemoed in eene tedere gesteldheid brengen, geschikt om met aandagt, en met blydschap de goedheid en liefde van haaren Heer te overdenken : dat het dan UE E. en elk die het door uwe gunstige aanpryzinge leezen zullen, waarlyk tot dit uitmuntend heil gedye, dat geev' de bron van alle heil! Die onuitputbaare goedheid, verheffe UE E. tot bevorderaars van zyne eer, die ontsteeke langs hoe meer het edel, het waarachtig genoeg van uwen evenmensch tot nutte overdenking, tot aanmoediging in waare Godsvrugt, te hebben aangespoord, en maake UE E. alzoo gelukkig hier en eeuwig.

Dit wenscht met al zyn hert,

MYN' HEEREN,

MEJUFFROUWEN!

UE E zeer gedienstige en Ootmoedige Dienaar

J. BOSCH.

'T LEE-

'T L E E V E N

VAN WYLEN

ADRIAAN SPINNIKER.

Den minnaar onzer taal- en dicht-kunde kan 't niet onaangenaam zyn, bericht t' ontvangen van den Dichter, van wien by thans wederom eenige versen ziet in 't licht komen; en by zal my gaarne zoo veel aandacht toestaan, dat ik kan volbrengen dien plicht van vriendschap welke bestaat in zorg te draagen voor den naam en gedachtenis van eenen overleeden vriend. *Want, hoewel deeze 't grootste deel van zyn leeven in stilte, en buiten den glans der groote waereld, heeft doorgebracht, verdient hy echter, byzonderlyk om zyne bedreevenheid in de Vaderlandsche Taal en Poëzy, dat men zyne gebeugenis bewaare.*

ADRIAAN SPINNIKER wierd geboren te Groningen, den 18. Maart des jaars 1676, uit Margaretha Hillebrands, en Melis Spinniker, in dien tyd een voornaam Boek drukker, en Leeraar onder de Doopsgezinden te Groningen. Zyn' Ouders gaven hem, volgens de Groninger uitspraak, den naam van ATE MELIS, dat is ADRIAAN ÆMILIUS, welke, wanneer zy met der woon in Holland overkwamen, in ADRIAAN veranderd wierd, zoo als by denzelven sedert alleen gevoerd heeft.

Want, kort na de geboorte van deezen zoon, wierd zyn Vader in de Gemeente der Doopsgezinden te Schiedam tot Leeraar beroepen: en dit was de gelegenheid, welke onzen Adriaan in zyn' eerste kindsheid een inwooner van Holland maakte.

Hy had 't ongeluk van zynen Vader zeer vroeg te verliezen, die hem, noch niet bereikende den ouderdom van vyf en een half jaaren, door den dood ontrukt wierd op den 3. September des jaars 1681.

Na dit overlyden droegen zyne moeder en verdere vrienden voor zyn opvoeding zorg, en bestelden hem, zoo ras zyne jaaren zulks toelieten, in de Latynse Schoolen te Schiedam, alwaar hy in de geleerde talen onderwezen

weezen wierd, en deezen grondslag van wetenschap gelukkig gelegd hebbende, na Amsteldam vertrok, om aldaar de lesfen der Geleerde Mannen, zo in als buiten 't Athenaeum van die Stad, te hooren.

Hier heeft hy tot Leer-meesters gehad PETRUS FRANCIUS, den welspreekendsten man van zyn' tyd: PHILIPS VAN LIMBORCH, zeer vermaard Profesfor onder de Remonstranten, en Dr. GALENUS ABRAHAMS, mede een beroemd Leeraar onder de Doops-gezinden.

By 't genst van zoo goed een onderwys voegde hy geene mindere naarstigheid, en de vorderingen, die by in de God-geleerdheid en andere wetenschappen maakte, wierden zoo bekend, dat men hem, noch zeer jong, en, zoo ik wel onthouden hebbe, weinig over de twintig jaaren zynde, tot Predikant in de grootste Kerk van zyne gezindheid t' Amsteldam beriep.

Hoe yverig hy zich ook in deezen post kweet, kon hy echter niet nalaa-ten zyne uitspanningen in de Vaderlandse Poëzy te neemen, waar in hy van kinds-been af, groot vermaak geschept had, en gaf een vers uit over den Lof der Vriendschap, zich voornaamendlyk toeliggende op zuivere taal, en eenen geregelden spel-trant, in welk laatste wy Nederlandse s geweldig veel van elkanderen verschillen: doch hy volgde den trant, dien hy voor de beste gekeurd had, en was zich zelven daar in altoos ge-lyk.

Dus zynen geest oefenende in den lof der vriendschap, besloot hy zeloe de naauwste vriendschap, die 'er onder ons menschen plaats heeft, dat is 't huuwlyk, aantegaan, en verbond zich in den echt, op den 12. April des jaars 1699, met Sara Verduin, zuster van Abraham Verduin, zynen mede-leerling, die, onder dezelve meesters, dezelve weetenschappen beoefend had, welke sederd veele jaaren 't Leeraar-ampt onder de Doops-gezinden op de Koog en Zaandyk waargenomen heeft.

Ik kan niet net bepaalen, hoe lang onze Spinniker den Predik-dienst t' Amsteldam hebbe waargenomen, en wanneer hy dien heeft neder ge-legd. Men weet, dat hy 't ongeluk gehad heeft, van in drift der jeugd tot eene zonde vervoerd te worden, die hem belotte dat ampt verder, zonder opspraak, te bekleeden. Indien hy, volgens een gemeen gebruik van daaden, die niet kunnen beweezen worden, t' ontkennen, zyn misdryf had willen bedekken, of lochenen, had hy niet kunnen genoodzaak worden, zyne standplaats te verlaaten: maar hy verkoor liever als een eerlyk man te handelen, dan met meerder bezwaar van zyn geweten, en aanstoot van anderen, in zynen post te blyven; en hy is sederd van
die

die nedrigheid geweest, dat, wanneer hy daarna door die van zyne gezindheid te Middelburg wederom tot den Heiligen Dienst beroepen wierd, hy weigerde op nieuws een ampt t' aanvaarden, waar toe een volstrekt onbesproken leeven vereischt word. Indien 't nu waar is, 't geen de Latynse Treur-spel-Dichter elders iemand doet zeggen, gelyk 't waarachtig is: dat Hy byna onschuldig word, die toont berouw te hebben*; zoo moet dit gedrag, en zyn volgende gansche levens-loop onzen man niet alleen verschoonen, maar de verkreegen oek geheel uitwischen, en hem tot zoo veel eer strekken, als hy door zynen val schande behaald hadde. Elk, die hier op een onchristelyk oog zoude willen werpen, gelieve te beseffen, hoe ligt wy door onze driften vervoerd worden, en dat niemand, zoo lang hy leeft, verzekerd is, van nooit te zullen vallen in grove zonden. Overfraai is 't zeggen van den Kerk-vader Tertullianus: Zullen wy ons verwonderen, als wy nu of dan eens een vroom mensch in buitenspoorigheden zien vervallen? Saul, een goed man boven anderen, word door nydigheid ten val gebragt. David, eenen man naar Gods herte, zien wy schuldig worden aan overspel en moord. Salomo, van den HEERE met allerlei genade en wysheid begiftigd, laat zich van zyne vrouwen vervoeren tot afgodery. Want 't wierd alleen voor den Zoon van God bewaard, geheel onschuldig aan misdaad te blyven**.

Van Amsteldam vertrok hy na Haarlem, in welke stad hy 't overige van zyn leeven heeft doorgebragt; en, om zich en de zynen door een behoorlyk bestaan t' onderhouden, begaf hy zich tot 't boek-houden op een voornaam Comptoir, en wierd in die konst in korten tyd zoo ervaaren, dat hy, schoon tot heel iets anders aangelegd, voor eenen der kundigsten in dit soort gehouden wierd, en eerlang veele leerlingen tot zich trok, om van hem daar in onderweezen te worden.

Schoon

* *Sera nunquam est ad bonos mores via,
Quem poenitet peccasse paene est innocens.*

** *Tertullianus de praescriptionibus adversus haereticos, non procul ab initio: Et hoc mirum, opinor, ut probatus aliquis retro postea excidat. Saul, vir bonus prae caeteris, livore postea evertitur. David, vir bonus secundum cor Domini, postea stupri & caedis reus est. Salomon, omni gratia & Sapientia donatus a Domino, ad idololatriam a mulieribus inducitur. Soli enim Dei Filio servabatur sine delicto permanere.*

Schoon dit alles zynen ganschen tyd byna wegnam, liet hy echter zyne letter-oefeningen niet geheel vaaren, maar besteedde aan dezelve alle d' uuren, die hy van zyn moeielyk beroep konde afsnipperen. Hy zette in 't Nederlandsch over 't fraaije werk van den Heer de Groot tegen Faustus Socinus, over de Genoegdoening van CHRISTUS, welke vertaaling, zonder zyn' naam, uitkwam tot Amsteldam in 't jaar 1707.

In 1713 kwam te Haarlem voor d' eerste maal in 't licht eene verzameling van Psalmen, uit verscheide dichteren, die de Psalmen berymd hadden, by één gebragt, met inwoeging van eenige, veranderingen, en verbeteringen, op plaatsen, die zulks scheenen te vereischen. Dit werk is ten dienste en tot Kerk-gebruik van éene der Doops-gezinde Gemeentens in deeze Stad door zommige kenners der Dicht-kunde met veel oordeel te zaamen gesteld, onder welken onze Spinniker niet 't kleinste gedeelte van den arbeid getorst heeft; zoo als hy ook aan de verbeteringen van deeze verzameling, by de laatste uitgaave van dezelve, die na zynen dood volbragt is, en welken niet weinig in getal, noch van gering belang zyn, de laatste dagen van zyn leeven heeft besteed*.

In 1714 gaf hy uit vyftig gedichten, van verscheide maat, opgecijerd met een gelyk getal zinne-printen, getekend en gesneden door Vincent van der Vinne, onder den titel van Leerzaame Zinnebeelden, berymd door Adriaan Spinniker, te Haarlem, by Izaäk van der Vinne, 1714. Om een genoegzaam bericht van dit Dicht-stuk te geeven, heb ik niet meer noodig dan eenige regelen van de voor-rede hier uit te schryven. Dus begint onze Dichter:

Gy, die uw' leeslust niet aan kluchten,
 Maar steeds aan nutte stoffen wyd,
 Wy offeren aan u de vruchten,
 Geteeld in onzen tussentyd;
 Een reeks van vyfmaal tien gedichten
 Op veelerleie maat en trant,
 Met tafereelen, om te sichten
 Verrykt door VANDER VINNES hand,

Geschrift

* Ziet van deeze verzameling den Heer Andriesen, in de Naam-lyst der geenen, die de Psalmen van David in Nederlandse Dicht-maat gebragt hebben, zynde 't III. Deel van deszelfs aanmerkingen op *Datbenus Psalmen*, N° 38, bladz. 199 en 200.

ADRIAAN SPINNIKER.

Gefchikt naar inhoud van de zaaken,
 In ider maargezang vermeld,
 Om des te beter 't wit te raaken,
 Dat zich de geest had voorgesteld.

Den inhoud en 't oogmerk verklaart by ons in de volgende versen.

Indien gy verder wenst te weeten,
 Met welk een inzicht ons gemoed
 In deezen arbeid was bezeten,
 Het kent geen ander wit, dan goed.
 By 't zoet der dichtkunst, niet te ontvouwen,
 Is zyn beooging anders geen,
 Dan eerst zich zelve op te bouwen
 In weetenschap en goede zeën;
 Daarna ook anderen te strekken,
 Tot nut en voordeel om het hert
 Van al 't vergangbaar af te trekken,
 En 't Zonden kwaad, de bron van smert;
 Op dat het, van dien last ontheven,
 Gestaaig verkeerem mogt by God,
 En vlytig langs de paden streeven,
 Die leiden naar het hoogste lot.

Deeze Zinnebeelden heeft by sederd vervolgd, en zyn daarvan twee en twintig na zyn' dood gevonden onder zyne papieren, welken 't grootste gedeelte uitmaaken van 't boek-deel, dat thans den leezet word aangeboden.

Maar, terwyl ik dit schryve, word my ter hand gesteld eene lyst, van alles wat voor en na de gemelde tyd, door onzen dichter is uitgegeeven tot den jaare 1743, eigenbandig door den overleeden zelve geschreeven, welke ik daarom, in de plaats van myne woorden, hier zal invoegen. Ziet hier deeze lyst:

Lykzangen op het Afterven van Hendrik ten Kate, Oud Leeraar der Doopsgezinden te Amsteldam: by D. Eoetemaan 1697 in 4.

Verscheide Gedichten in de uiterste Wille van eene Moeder aan haar toekomende Kind: te Amsteldam by J. van Nieuweveen 1698 in 8.

- Op de Predikaatsien van Hermanus Hillers: te Amsteldam by J. Nieuweveen 1698 in 4.
- Lof der Vriendfchap : te Amsteldam by J. van Nieuweveen 1699 in 4. Op nieuws overgezien, en gedrukt te Rotterdam by P. vander Veer 1711 in 8.
- De Christelyke Vrede. Vreugdezang op de Vereeniging der Vlaamse en Waterlandse Doopsgezinde Gemeenten te Rotterdam : by W. de Wilde 1700 in 4.
- Op de Stichtelyke Rymen van J. Huigen : te Amsteldam by J. van Hardenberg 1700 in 8.
- Op het uitgeeven der Gedichten van K. Brand : te Amsterdam by J. van Nieuweveen 1701 in 8.
- Op de Vertaaling der Christelyke Godgeleerdheid van F. van Limborg : te Amsteldam by Barend Visser 1701 en 4.
- Opdragt van de Zaamenpraaken der Wandelende Ziele met Adam, Noach, en Simon Kleofas, aan de Jeugd : te Amsteldam by J. Riewertsz. en B. Visser 1706 in 8.
- De werken en vergelding der Barmhertigheid en onbarmhertigheid, uit Matth. XXV berymd : te Amsteldam by de Wed. P. Arentz en K. van der Sys 1711 in 8.
- Verscheide Byfchriften op de Afbeelding van J. Luiken, te vinden in deszelfs 's Menschep Begin, Midden, en Einde : te Amsteldam by de Wed. P. Arentz en K. vander Sys 1712 in 8.
- Lykzang over J. Vergoes, Leeraar der Doopsgezinden te Haarlem : by Izaäk vander Vinne 1712 in 4.
- Op de Titelplaat voor de Psalmen, te Haarlem gedrukt by Izaäk Enschedé 1713 in 12.
- Op de Titelplaat voor de Psalmen, te Haarlem gedrukt by Izaäk vander Vinne 1713 in groot 12.
- Zeege der Vrede, behaald in Utrecht den 11^{den} van Grasmaand in 't 1713de Jaar : te Haarlem by Izaäk Enschedé in 4.
- Leerzaame Zinnebeelden : te Haarlem by Izaäk vander Vinne 1714 in 4.
- Op de Geestelyke Brieven van J. Luiken : te Amsteldam by de Wed. P. Arents en K. vander Sys 1814 in 8.
- Lykzang over K. van Diepenbroek, Leeraar der Doopsgezinden te Haarlem : by Izaäk vander Vinne 1714 in 4.
- Op de Titelplaat voor 't onderzoek over het weezendlyke Oogmerk van den Godsdienst, door S. Nieuweveen : te Amsteldam by C. van Hoo-genhuizen 1715 in 8.
- Gods Gerichten op aarde, vertoond in den schrikkellyken Storm en hoo-gen Watervloed, op den 25 en 26sten van Wintermaand in 't 1717de Jaar voorgevallen : te Haarlem by Izaäk Enschedé in 4.
- Israëls Gebed, door Mozes uitgestort Pf. XC. 15, 16, zangswyze nagevolgd : te Amsteldam by J. Krellius 1718 in 4.
- Jo. Frid. Hochstetter, Wysgeerig-Godgeleerd Ontwerp over het Leerstuk van

- van de volfirekte Voorfchikking, uit het Latyn vertaald : te Amfteldam by J. Roman 1727 in 8.
- Abrahama Verduin Examen Argumentorum Adriani à Cattenburg pro Necessitate Jurisjurandi, & Mennonitarum Defensio contra ejusdem iniquam criminationem; Utraque è Belgico in Latinum Sermonem conversa: Amftelaedami apud Ifaacum Tirion 1729 in 8.*
- Op de Snykunft van Joanna Koerten, Echtgenootte van Adriaan Blok : te Amfteldam 1735 in 8.
- Op de Algemeene Historie, beschreeven door eenige Geleerden in Engeland, en vertaald door K. Westerbaan W. Z. te Utrecht by H. Besfeling 1735 in 4.
- Op de Redenvoering van den Heer J. Alberti over het naauw Verband der Godgeleerdheid en oordeelkunde : te Leiden by J. vander Kluis P. Z. 1740 in 4.
- Nagalm van Christus Voorzegging aan Israël Matth. XXIV: 6, 7, 8, den Nederlanderen toegezongen : te Haarlem by J. Bosch 1741 in 4.
- Op de Bevestiging van J. van den Berg, als Leeraar der Doopsgezinden van Koog en Zandyk : te Haarlem by J. Bosch 1742 in 4.
- Op de Gefchiedenis der Mennoniten van H. Schyn, met eene verklaring van de Titelplaat, en een aanhangfel achter het zelve werk : te Amfteldam by K. de Wit 1743 in 8.
- Byschriften op 30 Afbeeldingen van Doopsgezinden Leeraaren : te Amfteldam by K. de Wit in 4.

Zeker vonnis by 't volle Collegie van Schepenen der nabuurige Stad Amfteldam, op den 20. Septemb. 1743, in reauditie, geweest, waar by eene voorgaande Sententie van 't minder tal Schepenen tegen den uitgeever en drukker van zeker werk van W. Deurhof over JOB wierd te niet gedaan, en de Heer Hoofd-Officier zyn eisch ontzegd, deed twee jaaren daarna een lang en fcherp gedicht te voorschyn komen, ten titel voerende : De Vryheid op den troon gezet door de Edele Achtbaare Heeren Schepenen der Stad Amfteldam, den 20. van Herfflmaand 1743, ondertekend PARRHASIUS, dat is te zeggen, iemand, die met vrymoedigheid en vertrouwen op zyne zaak spreekt : als mede eene niet min fcherpe Verdediging van Parrhasius tegen de beschuldigingen enz. welke beide men standvastig, en niet zonder grond van waarheid, aan onzen Dichter heeft toegeschreeven. Evenwel heeft hy dezelve nooit voor de zynen erkend, zelve niet onder zyne vrienden, altoos dubbelzinnige woorden gebruikende, als men daar van sprak. En, hierom, behoef ik van deeze twee Gedichten niets te zeggen, als van een werk, dat door den vader zelven nooit voor kind is aangenomen.

In 1748 gaf eerst de honderste verjaaring der Westfaalse Vreede,
daar-

daarna de Vrede van Aaken, welke in October van dat zelve jaar een einde maakte van den laatst-voorgaanden oorlog, onzen Dichter ryke stof, om den geest, die zyne krachten door den ouderdom noch niet verloren had, te laten weiden. Zyn gedicht op 't eerste geval is gedrukt onder de verzameling van versen, op dit eeuwfeest gemaakt, en dat op d' Aaken-*se* Vrede afzonderlyk, onder den titel van Adriaan Spinnikers Feestzang op de Vrede, geslooten te Aken in den nacht tusfen 17 en 18 van wynmaand des jaars 1748 te Haarlem by J. Bosch. In dat gedicht heeft by de lotgevallen van dien rampzaligen tyd in orde geschakeld, en, op dat gy uit één staal de fraaiheid van 't gansche stuk zoude kunnen afneemen, ziet daar, leezet, 't begin van dit schoone vers:

Daar breekt de Vredeson, de wellust van 't gemeen,
 De schets van 't hemels heil, door alle nevels heen,
 En laat den uitvloed van haar' koesterende stralen,
 Vol tintelende glans, op 't flauwe Europe daalen!
 Daar stuiven, voor de kracht van dat aanminnig licht,
 Uit ons door ramp op ramp dus lang bezwalkt gezicht
 De dicht op een gepakte en donkere oorlogs wolken
 Al teffens weg, tot troost der onderdrukte volken.
 Ô Wellekome dag! ô aangenaame gloed!
 Hoe streelt gy myne ziel met onuitbeeld'lyk zoet!
 Wat rylt 'er in myn hert op uw gewenscht verschynen,
 Een vreugd, daar druk en zorg en kommer voor verdwynen.

Van zyne andere Schriften, die by, vooral in de God-geleerdheid, en tot verklaringe der H. Schrift, heeft uitgewerkt, zal niets worden uitgegeeven.

Hy heeft één dochtertje uit zyn eerste huwlyk met de voorheen gemelde Sara Verduin zien geboren worden, doch 't zelve is zeer jong gestorven. Dit huwlyk heeft in groote eensgezindheid en liefde den tyd van vier en dertig jaaren geduurd, wanneer de dood eene scheiding maakte, wegneemende deeze pryswaardige en deugdzaame vrouwe, op 't einde des jaars 1733. Hy herhuwde den 7. November 1735 met Sara van Leuvenich, welke insgelyks voor hem overleed den 13. September 1747.

Onze Dichter heeft in zynen ouderdom de volle krachten van zyn verstand behouden, en zoude in de laatste jaaren van zyn leeven veel hebben kun-

kunnen uitvoeren, indien zyn' oogcn even sterk gebleeven waren; want hy was gewoon alle dagen, zoo des winters, als des somers, zeer vroeg, en des winters lang voor de zon, optestaan, en heeft deeze gewoonte van zyn' eerste jeugd af, tot zynen dood toe standvastig onderhouden: maar zyn gezicht was zoo verzwakt, dat hy niet lang achter een kon schryven of leezen, en by 't kaars-licht in 't geheel niet. Hy was in den aard vrolyk, en gaf altoos blyken van een vergenoegd gemoed, dat hem de zwakbeden en gebreken des ouderdoms niet alleen draaglyk, maar zelve ligt maakte. Onder andere ongemakken, had hy door al te veel zitten eene verstopping in de borst gekreegen, die hem dikwils zeer benaauwde, en eenen naderende dood voorspelde, gelyk hy ook onverwacht, en noch spreekende met zyne huisgenooten, daar in stikte, op den 28. April 1754, in den ouderdom van ruim 78 Jaaren. Twee zynere vrienden hebben de volgende Graf-schriften, d' een in 't Latyn, d' ander in Nederduitsch tot zyne gedachtenis gesteld.

D.

M.

ADRIANI SPINNIKER.

G. W. AB. OOSTEN. DE. BRUYN.

AMICUS. MOESTISSIMUS. P. C.

SPINNIKER hic jaceo. Viridi mors atra fenestra
 Me rapuit terris, & caris abduxit amicis.
 Nascentis cunas habuit GRONINGIA TELLUS.
 SCHIEDAMUM erudiit puerum, Musisque dicavit.
 FRANCIUS, eloqui clarissimus arte Latini,
 Ingenium follers finxit juvenile magister.
 HARLEMI exacta est vitae pars maxima nostrae;
 Aonidum studiis, & sacris dedita curis.
 HARLEMUM cineres servabit & ossa sepultos,
 Corporis exuvias. Nam mens divinior altam
 In patriam rediit, coelesti in sede recepta.
 Ut, bene qui latuit, bene vixit! & idem
 Innocuum duxit reliquis securior aevum.

GRAF.

G R A F S C H R I F T

VOOR DEN VERMAARDEN DICHTER

ADRIAAN SPINNIKER.

Hier rust de Dichter, die, van yvervuur gedreven,
 De Vryheid heeft geroemd, en op haar Troon verheven;
 Den Lof der Vriendschap schreef, en, net van styl en taal,
 Den naam verdiend heeft van den Christen Juvenaal;
 Die, in 't verbeeten van de Nederduitsche Psalmen,
 Der Waereld wierd ontruk. Zyn ziel plukk' vreedepalmen
 In 't eeuwig Paradys. Ween, Neêrlands Dichtkunst! ween!
 De Vryheid van 't gemoed stort traanen op deez' Steen.

P. LANGENDYK

DE
BOEKVERKOOPEL

AAN DEN

LEEEZER.

Geen ik wegens de uitgave van dit werk te zeggen hebbe is van geen merkelyk belang : wyl ik voornamelyk den Leezer daar in moet wyzen, na 't *Slotvers*, 't welk de korte inhoud uitmaakt deezer Zinnebeelden, en naa 't geen ik zelf gezegd heb in de Opdragt welke my vergund werd voor dit werk te plaatfen. In 't een en ander word namelyk gemeld hoe verre de Dichter gevorderd was met deeze Zinnebeelden, en hoe eene andere hand dat werk gebragt heeft tot dertig in getal.

Agter deeze Zinnebeelden heb ik maar eenige zyner gezangen uitgekozen, om dat dit stuk weinig meerder belooopen zou als het voorig deel : anders had ik nog wel eene ruime voorraad derzelve, door de naarstigheit van onzen overledenen : of ik 'er in vervolg gebruik van maaken zal heb ik niet vastelyk beslooten.

Ik dank zeer den geleerden Schryver welke dit werk met het Leeven van onzen Dichter, en 't berigt zyner schriften vereerd heeft : kon de man opzien, hy dankte zelf zulk eenen getrouwen vriend met heeler harte, die hem ter eere gedenkt na dat hy gestorven is. Nu danken allen die deel nemen in zyne goede gedagtenis.

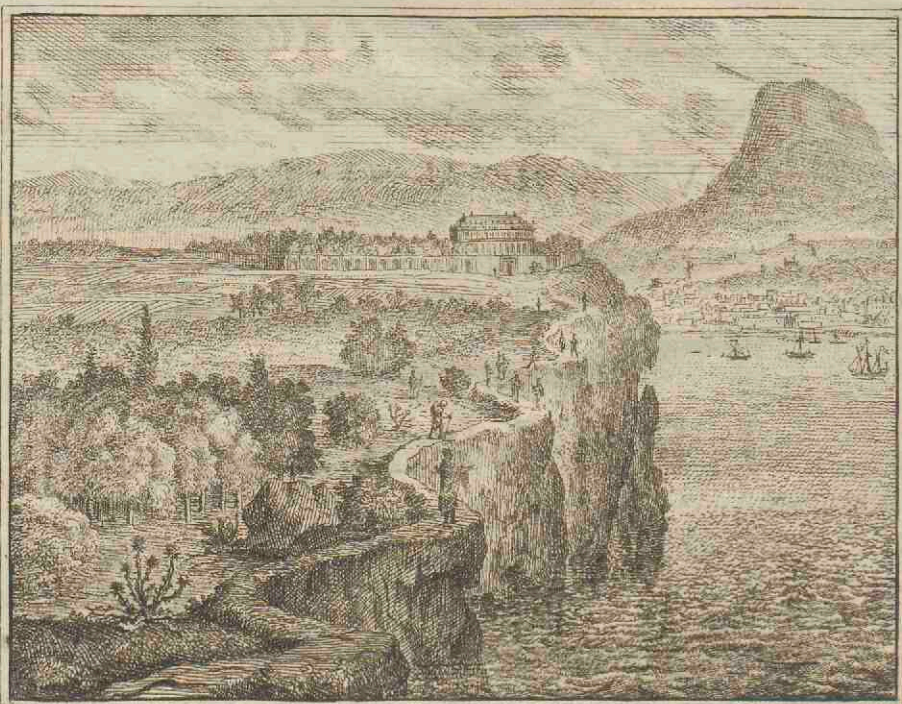
De Dichtkunst heeft zo iets dat zy onze aandoeningen teder en scherp maakt, dat zy onze Verbeelding zeer merkelyk verlevendigd. Valt deeze omstandigheit voor in 't gemoed van een deugdlievend mensch, die de goedheit van zyn Schepper kent, en gaarne beschoud, hy kan 'er door geraaken in eene dier gelukkige oogenblikken, waar in de Geest met meerder klaarheit ziet, als zy in 't doorgaande Leeven vatten kan. Mogt tot zulk een gezegend werktuig dit dichtstuk by veelen dienen, en der Jeugd ter Leeringe en verbetering strekken. Ik dankte dubbel de arbeid van mynen overleden Vriend, en myne onderneeming.

VER.

VERVOLG
DER
LEERZAAME
ZINNEBEELDEN.

LEERZAAME
HET EERSTE ZINNEBEELD.
KIES 'T RECHTE PAD.

*Gaat in door de enge poorte : want wyd is de poort , en breed is de weg ,
die tot het verderf leid , en veele zyn 'er die door den zelven ingaan.
Want de poort is eng , en de weg is naauw , die tot het leven leid , en
weinige zyn 'er die den zelven vinden. Matth. vii. 13 , 14.*

Op het eerste ZINNEBEELD.

Een mens ontving bericht uit wyzen mond,
 Dat eenen dag van zyn' geboortegrond
 Een schoon paleis en lustwarande stond,
 Vervuld met zaaken,

Wier zoet genot, van geen verdriet bewust,
 In diepe vrede en ongestoorde rust,
 Het oog en oor voldoen kon in hun lust,
 En 't hert vermaaken.

Die zelve mond beloofde hem met een,
 Indien hy slechts daar heenen wilde treên,
 Het eigendom van all' die lieflykheên
 Naar zyn behaagen;

En gaf bewys, tot steunfel voor't gemoed,
 Dat hem de Heer van dat beminlyk goed
 Belast had, om die tyding, vol van zoet,
 Hem voor te draagen.

Die zelve mond vertoonde hem de baan,
 Waar langs hy kon naar 't heerlyk lufthof gaan,
 En 't lot, dat zyn' begeerte kon verzaân,
 Met vreugd behaalen;

En leerde hem, hoe hy zyn' gangen had
 Te stuuren op het aangewezen pad,
 Van geen gevaar noch laagen aangevat,
 En vry van dwaalen.

Op zulk vertoog ontvonkte in eenen gloed
 Van heete lust het menfelyk gemoed:
 Hem dacht, de weg was kort, en groot het goed,
 Op't eind te ontvangen.

Dies nam hy voor met vlyt daar heen te gaan,
 En ving terstond dien waarden wandel aan,
 Met kloeken moed en iver aangedaan,

I. PRINTVERBEELDING.

Verbeeldende de jongsten ZOON, na 't ontfangen
van zyn Erfdeel.

LUKAS XV. II, 12. En hy zeide, een zeker mens hadde twee zoonen ;
En de jongste van hen zeide tot den vader : Vader ! geef my het
deel des goeds dat [my] toekomt.

En sterk verlangen.

De weg was vast, doch in het midden met
Oneffenheên, en veelerlei belet
Van dooreuhaag, en struik, en steen bezet,
Nooit heel te myden;

Ten waar hy zich begaf naar de eene zoom,
Daar 't effen was, doch vol gevaar en schroom,
Om elken stap in eenen diepen stroom
Ter neêr te glyden.

Dit zag het oog. En schoon hem was gedaan
Een scherp bevel van 't middelpad te gaan,
Noch dacht hem best dien weg voor de effen' baan
Te laten vaaren.

Te meer, dewyl slechts, hier en ginder, een
Ging op den weg, zo vol van moeilykheên,
Daar 't zypad wierd in overvloed betreên
Van wandelaaren.

Dus volgde hy den stoet, van hoop geveid,
Dat hy zich zelv' door zyn' voorzichtigheid
Bewaaren zoude, en letten met beleid,

Op zyne gangen:

Van hoop geveid, dat, schoon hy op den last,
Hem opgelegd, zo naauw niet had gepast,
Die Heer nochtans in gunst, als waarden gast,
Hem zoude ontvangen.

Die dit bedryf aandachtig gadeslaat,
En met verstand en reden zich beraad,
Zal 't nevens my voor eene dwaaze daad
Noodwendig achten.

Doch is dit zo, hoe komt, hoe komt het dan,
Dat zich in zyn beleid zo menig man
Niet wyzer draagt, maar volgt het voetspoor van
Dien onbedachten?

Z I N N E B E E L D E N.

5

De hoogfte Heer liet ons door zynen Zoon,
Door mond en pen van zyne mind're boon
Tot zyn paleis en hemels lufthof noôn,
Vol lieflykheden ;

Liet ons op 't klaarft ontdekken 't rechte pad,
't Geen elk, naar zyn bevel, te volgen had,
Om uit genade in zyne weeldeftad
Met vreugd te treden.

Die nooding trekt, en op dat heerlyk woord
Van Gods genaë voelt ider zich bekoord,
Voelt ider zich op 't krachtigft aangefpoord
Daar heen te ftreeven.

Maar ô! de weg behaagt ons dwaazen niet,
Om dat men hem met ongemakken ziet,
En pynlykheên, en veelerlei verdriet
Voor 't vlees omgeeven.

Het trouwe woord, verzaakt, trekt herten af
Van al wat ooit de waereld geeft of gaf,
Klinkt in ons oor te hard, te wrang, te straf:
En steeds te waaken,

Met heil'ge vreeze en zorgen aangedaan,
Om in de deugd naar hooger trap te staan,
Ziet ons gezicht voor laft en arbeid aan,
En zwaare zaaken.

Komt hier noch by, dat, om des waarheids leer,
Naar 't voorbeeld en het woord van onzen Heer,
Verdrukking, kruis, en lyden, min of meer,
Ous hier ontmoeten,

Dat hoon, en fmaad, en onrecht, en gevaar,
Of zielefmert ons treffen droef en naar,
Dan fchynt het pad geheel onwandelbaar
Voor onze voeten.

Wat raad? wat raad? des waerelds listigheid

Heeft langs die baan een wegje geplaveid,
 Wel schoon en glad, 't welk minlyk streelt en vleit,
 Doch waard te ontwyken;

Naardien gestaåg beneden langs den voet
 Een zorgelyke en grondelooze vloed
 Van wis verderf voor lichaam en gemoed
 Komt heenen stryken.

Nochtans wat is 't? op 't uiterlyk genot
 Van aards gemak, en weelde, en staat verzot,
 En onbeschroomd voor 't dreigende onheilslot,
 Of, aangedreeven

Van eigen' krachts en wysheids dwaazen waan,
 Verbeelden we ons zo wel langs deeze baan,
 Als 't ander pad, te kunnen heenen gaan
 Naar 't zalig leven.

En schoon Gods mond ons klaar heeft aangezeid,
 Dat de ingang tot zyn ryk van heerlykheid
 En eeuwig heil voor niemand staat bereid,
 Voor niemand open,

Dandie zich hier getrooft met kloeke schreên
 Den eigen weg, van zynen Zoon betreên,
 Hoe hard, hoe zwaar, en vol van moeilykheên,
 Getrouw te loopen;

Noch durven we ons belooven zulken schat
 In 't wandelen op 't zachte waereldpad,
 Terwyl zich 't hert met hoope koestert, dat
 Gods heilige oogen

Op dit en dat zo naauw niet zullen zien,
 Maar, zo wy hier de rampen slechts ontvliên,
 Ons 't ryk genot van zyne woning biên,
 Door gunst bewoogen.

ô Snood bedrog, op loosheid afgericht,
 Dat 's Hemels mond van logentaaal beticht,

En

ZINNEBEEEDEN.

7

En God te stout weerspreekt in 't aangezicht,
 Als of zyn' wetten

Iets meldden, 't geen hy niet in 't herte dacht,

En zyne trouw niet in zyn volle kracht

Het woord, van hem zo duidlyk voortgebracht,
 Eens zoude zetten;

Zal onze ziel, ten einde toe verleid,

Op een misfchien, dat dwaazen trooft en vleit,

Het groot gewigt van haare zaligheid

Domzinnig waagen?

δ Neen, zy wil zich schikken naar den last

Van Gods bevel, en neemen 't wis en vast,

Op dat zy hier noch namaals zy verrast

Van droeve plaagen.

En gy, die noch, bekoord door fchat, en staat,

En weelde, en pracht, op 's waerelds byweg gaat,

Word eenmaal wys, en neemt door goed beraad

Uw' zaaken veilig.

Word eenmaal wys, en geeft u, sterk genoopt

Door 't groote heil, daar uwe ziel op hoopt,

Met kloeken moed op 't pad, dat zeker loopt

Naar 't zalig heilig.

Laat moeite en pyn ons niet verschrikken : neen.

Gods hand zal ons een stut zyn in het treên,

En aan 't gemoed door fmaak van vrolykheên

Den last verzoeten.

Tot dat wy, eens in Gods paleis geleid,

Ons uit genade een loon zien toebereid,

Dat al het leed door zyne lieflykheid

Volmaakt zal boeten.

Het

HET TWEEDE ZINNEBEELD.

GISSEN DOET MISSEN.

*En oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt een rechtvaardig
oordeel. Joann. vii. 24.*

Op het II. ZINNEBEELD.

Die in zyn' jonge jeugd den kostelyken schat
 Van klaar gezicht bezat,
 Kon tot de kennis van den naam der verwen raaken,
 En keurig onderscheid van de eene en de and're maaken:
 Maar zo hy naderhand
 Dat onwaardeerbaar pand
 Door eenig ongeluk of toeval heeft verlooren,
 Is 't eveneens met hem, als met een' blindgebooren.
 Indien zich zulk een mens by eenig kunststuk vond,
 En stoutlyk onderwoud
 Te vonnissen, of 't net getroffen zy naar 't leven,
 En all' de verwen wel gelegd zyn, en verdreeven,
 Hy sloeg niet zelden mis;
 En zo hy eens by gis
 De waarheid trof, men zou zyn oordeel gants versmaaden,
 Als zonder kennis, en gebouwd op enkel raaden.
 Ô Ziende blinden, die eens anders werken pryft,
 Of onbeschroomd verwyst,
 Eer uw verstand zich heeft benaarstigd, om te dringen
 Tot in de kennis van den rechten aard der dingen,
 Ziet hier de onbillykheid
 Van uw verkeerd beleid,
 Ziet hier op 't klaarst (en doet met dat gezicht uw voordeel)
 De onwettigheid getoond van uw lichtvaardig oordeel.
 Wanneer gy dus van 't geen uw naasten met de hand
 Verricht, of, naar 't verstand,
 Van God hem ingestort, gemaald heeft, of geschreeven,
 Bestaat een vonnis in onweetendheid te geeven,
 Eer gy, gelyk het past,
 Zyn werk hebt ondertast,
 Getoetst, beproefd, wat doet gy anders, als de blinden,
 B Die

Die zich het oordeel van de verwen onderwinden?
 Al treft gy nu of dan de waarheid van de zaak,
 Wat is het, als luk raak?
 Wat is 't, als blindeling te raaden en te gissen,
 Waar in gy duizendmaal het rechte wit kunt misfen?
 En die zyn oordeel leit
 Op deeze onzekerheid,
 Om 't werk van and'ren te verheffen, of te doemen,
 Pleegt onrechtvaardigheid, hoe zeer men 't wil verbloemen.
 Want daar zich buiten schuld een blinde onmachtig vind,
 Maakt deez' zich zelve blind,
 Steekt zelf zyne oogen uit, of houd ze dicht geslooten
 Door schuldige onkunde, uit vooroordeel voortgesproten,
 Wyl blinde min, of haat
 Den grond van 't hert beslaat.
 Maar is in eenig stuk het onrecht ooit gebleeken,
 't Is, daar in domme drift een vonnis word gestreeken.
 Vooral, zo dit geschied, daar van verzuim in pligt
 De naasten word beticht,
 En hy, indien 't gemeen aan 't stuk geloof zou geeven,
 Word in gevaar gesteld van middelen, of leven,
 Of goeden naam en eer,
 By 't eël gemoed veel meer
 Dan alle schat gekeurd, hoe hoog by elk gepreezen,
 Ja boven 't leven zelf in waardigheid gereezen.
 Romeinen, slechts bestraald van de ingeschapen reën,
 Ontzagen dus te treën
 In 't schroomlyk rechterampt, eer onderzoek van zaaken
 Den grondslag had gelegd, om 't vonnis op te maaken;
 Wyl dat natuurlyk licht
 Hen stelde voor 't gezicht,
 Dat, daar onweetendheid den zetel kwam bekleeden,
 Het heilig recht verkracht en schendig wierd vertreeden.
De

De Leeraar Nikodeem weêrftond dus met bescheid
Der Jooden bitterheid,
Uit kennis, dat de Wet, daar 't hert zyn' roem in stelde,
De tong op stofte, van geen' mens ooit vonnis velde,
Ten zy ze alvoorens klaar
Zyn handel wierd gewaar,
En door 't gebruik van een naauwkeurig overweegen
Het recht verftand van zyn' bedryven had gekreegen.
En zal een Christen hier niet ongelyk veel meer
Voor schroomen, die de leer
Van Jezus houd voor 't snoer van zyn beleid en wandel,
De leer, die billykheid beveelt in allen handel,
Die 't onrecht streng verklaart
De zwaarste straffe waard,
En op het oordeel, uit lichtvaardigheid gebooren,
De felle slagen dreigt van Gods gerechten tooren?
Ja, Christen herten, houd door deez' gewyde schroom
Verftand en tong in toom,
Opdat ge u nimmer, dan na kennis van de zaaken,
Vermeet uw's naastens doen te pryzen, of te wraaken.
En zo u iets ontmoet,
Waar in, wat vlyt gy doet,
De waarheid evenwel blyft voor uw oog verschoolen,
Schorft daar uw oordeel, om onweetend niet te doolen.
En gy, die, noch gehecht aan dat verfoeilyk kwaad,
Het spoor der blinden gaat,
Licht eens van uw gezicht die nevelen der driften,
En doet uw' naasten recht, door 't goed van 't kwaad te schif-
Zo hoeft gy niet voor spot, (ten.
Of zwaarder onheils lot,
Dat onrecht oordeel volgt, in uwe ziel te schroomen:
Zo wint gy gunst en eer by God en alle vroomen.

LEERZAAME
 HET DERDE ZINNEBEELD.
 NIET WIE, MAAR WAT.

Filippus vond Nathanaël en zeide tot hem, wy hebben [dien] gevonden, van welken Mozes in de Wet geschreeven heeft, en de Profeeten, [namelyk] Jezus den zoon van Jozeph, van Nazareth. En Nathanaël zeide tot hem, kan uit Nazareth iets goeds zyn? Filippus zeide tot hem, kom en zie. Joan. 1. 46, 47.

Op het derde ZINNEBEELD.

De Wisfelaar, op winst bedreeven,
 Betoont zich vaardig en gereed,
 Om gangbaar geld voor goud te geeven,
 En acht zyn' munte wel besteed,
 Die zo mag wisfelen en wand'len.
 Dus nood hy met ontslooten' deur
 Al wie genegen is te hand'len,
 En heeft in 't allerminst geen' keur,
 Van wien hem goud word aangeboden:
 Hy weet van boer, noch edelman,
 Hy scheid geen' Christenen van Jooden,
 Als 't goud maar proef behouden kan,
 En zyne zwaarte in 't weegen haalen.
 En zeker, zo hy, styf van hoofd,
 Zich wilde in deeze zaak bepaalen,
 Hy vond zich menigmaal beroofd
 Van zyn' beoogde vrugt en voordeel,
 En stelde zich, geacht voor zot,
 By menschen van rechtzinnig oordeel,
 Ten voorwerp van hun schimp en spot.
 De waarheid word met recht in waarde
 Verr' boven 't fynste goud geacht,
 Dat immer uit den schoot der aarde
 Door graavers hand wierd voortgebragt;
 Naardien zy haare lievelingen,
 Door goed bericht, tot kundigheên
 Van nutte zaaken in doet dringen,
 En strekt een' voedster van goê zeên,
 Een' leermeestres in 't deugdepleegen,
 Een' lamp en toortslicht voor den voet,

Een' ftuur- en leidsvrouw op de wegen,
 Die leiden naar het hoogfte goed.
 Eene ed'le ziel, die haare zinnen
 Vind uitgestrekt, om 't waare heil,
 Dat haare lust bekoort, te winnen,
 Heeft alles voor de waarheid veil.
 Zy volgt het fpoor der wifelaaren,
 En ziet op afkomst, noch geflacht,
 Noch onderscheid van ftand, of jaaren,
 Maar op de zaak, haar voorgebragt.
 Kan die, als goud, de proef verdraagen,
 Is die op waarheids grond gelegd,
 Strekt die om godsvrugt te onderschraagen,
 Al even veel, van wien gezegd,
 Al even eens, van wien gefchreeven.
 Ja hoe zy min van iemand wacht,
 Te meer genoeg kan 't haar geeven,
 Te hooger is 't by haar geacht.
 Maar ach! hoe wykt van 't rechte baaken
 Een dwaaze hoop, die onbezind
 Het werk om zynen meester wraaken!
 Het zy vooroordeel hen verblind,
 En 't hert, met deezen damp bevangen,
 Blyft aan het uiterlyk gewaad,
 Aan flecht verdoog van wezen hangen,
 Of laagheid van geboorte en ftaat;
 Recht als de Jooden, ftark bezeten
 Met die verbeelding in 't gemoed,
 Dat Galilea geen' Profeeten
 Kon leveren, noch eenig goed
 Uit Nazareth te voorschyn komen:
 Het zy een opgevatte haat
 Hun zielen gansch heeft ingenomen,
 Die 't al onwaardiglyk verftnaad,

En zonder kennis durft verftooten,
Hoe braaf gezegd, hoe wel gemaakt,
Dat van het voorwerp komt gefprooten,
Daar deeze tocht zyn' gal op braakt.
Een tocht, die dikmaal word gebooren
Uit enkel onverftand en waan,
Of zo in waarheid lang te vooren
Iets van den naaften was begaan,
Dat afweek van de deugdeperken,
Noch ftand blyft houden in 't gemoed,
Schoon een gevolg van beter werken
Zyn' ouden misflag heeft geboet:
Een tocht die, in de ziel aan 't woelen,
Zich niet vernoegt den evenmens
Zyne enk'le werking te doen voelen,
Maar voed en ftookt een' zucht en wens,
En tracht, in arbeid onbezweeken,
Om and're herten met den gloed
Van de eigen' vlammen aan te fteeken,
Die hier in merg en beenen woed;
Om dus zyn doelwit te beraaken,
En voor zich zelve niet alleen
Des naastens werk onnut te maaken,
Maar tevens ook voor 't algemeen.
ô Wrev'le herten! ô verkeerden!
Hoe fchoeit uw handel op den leeft
Der Farizeen en Schriftgeleerden,
Die voormaals in gelyken geest
En zelv' de leer der waarheid wraakten,
En, zo veel in hen was, door raad,
En achtbaarheid, en voorgang maakten,
Dat ze ook van and'ren wierd verftmaad!

Of neemen 't uw' vergalde driften
 Op 's naastens feilen van weleer,
 Gaat heenen, doemt dan ook de schriften
 Van Petrus, die voorheen zyn' Heer
 Verzaakte, en Paulus, die, verbolgen,
 Zich tegen God vergreep zo grof,
 Dat hy de kruiskerk dorst vervolgen,
 Eer Jezus hem in 't herte trof.
 Of schynt dit ongerymd te weezen,
 Naardien des Heilands eigen mond
 Genade en gunst betoonde aan deezen,
 't Is echter bondig en gegrond:
 Die zelve mond komt elk te stade,
 Verklaart elkeen van schuld bevryd,
 En deelgenoot van Gods genade,
 Die 't voorig kwaad verfoeit en myd,
 En schikt ter deugd zyn gantse leven.
 Die zelve mond heeft ons een' wet
 Van ted're liefde voorgeschreeven,
 Die tot een' pligt voor ider zet,
 Geen mens om 't oud gebrek te smaaden;
 Maar, als de zalige Eng'len stoet,
 Om 't wel bezinnen van zyn' paden
 Met vreugd getroffen in 't gemoed,
 Zo waard te schatten, als te vooren.
 En ach! waar zouden we alle heen,
 Was 't eens vooral met ons verlooren,
 Als we eens Gods wetten overtreên?
 Waar zoud gy, viezaards, zelve blyven,
 Die and'ren valt zo hart en straf?
 Want zo men eens op uw' bedryven
 Ging vitten van uw' jongheid af,

Spiegel der Boeto. enz.

II. PRINTVERBEELDING.

Vertoonende den VADER, op 't afscheid van den ZOON.

LUKA S XV. 12 - 16. *En hy deelde hun het goed.*
 En niet veele dagen daarna, de jongste Zoon, alles by een vergaderd hebbende,
 55 weggreiff in een verr' [gelegen] land, en heeft aldaar zyn goed doorgebracht, lee-
 vende overdadiglyk.
 En als hy het alles vertoert hadde, wierd 'er een groote hongers-nood in dat
 zelve land, en hy begon gebrek te lyden.
 En hy ging heenen en voegde zich by een van de burgers desselven lands; en die
 zond hem op zyn land, om de zwynen te weiden.
 En hy begeerde zynen buik te vullen met den draf, die de zwynen aten: en
 niemand gafze hem.

Licht zou men 't een of 't ander vinden ,
 Dat u verbod u immermeer
 Een werk van stichting te onderwinden
 By mond of pen : of om zo veer
 In 't onderzoeken niet te loopen ,
 Die haat , die onverzoenb're haat ,
 Die uwe zielen heeft bekroopen ,
 Stelde u met recht in zulken staat ,
 Dat ge als onwaardig wierd gerekend ;
 Wyl in Gods woord die wrokkende aard
 Niet min affchouwlyk staat getekend ,
 Niet min verdoemlyk word verklaard ,
 Als eene zonde , hoe mispreezen ,
 Ja onbewimpeld , onverbloemd
 De haat , den broederen beweezen ,
 Een broedermoorden word genoemd.
 Zo by geval dit dicht uwe oogen
 Te vooren komt , ei laat u raân ,
 Om , door 't gewigt der reën bewoogen ,
 Van blind vooroordeel u te ontslaan ,
 En 't vuur van haat in 't hert te dooven ,
 Twee snoode tochten , die 't gemoed
 Niet zeldén van het nut beröoven ,
 Daar 't wyze hart zyn' vrucht meê doet.
 Laat waarheid , en dat waarheid styven ,
 Dat dwaaze dooling kan verhoên ,
 Dat dient om zonden uit te dryven ,
 En deugdlust in de ziel te voên ,
 Laat al , wat strekt om heil te baaren ,
 U weezen als een waarde schat ,
 En doet , gelyk de wifelaaren ,
 Ziet niet angstvallig , Wie , maar Wat .

HET VIERDE ZINNEBEELD.

TE VEEL GEWAAGD.

Vincent van der Vinne.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoeking en [in] den strik,
 en [in] veele dwaaze en schadelyke begeerlykbeden, welke de menschen
 doen verzinken in verderf en ondergang. Want de geldgierigheid is een
 wortel van alle kwaad, tot welke sommige lust hebbende, zyn afgedwaald
 van 'r geloof, en hebben zich zelven met veele smerten doorsteeken.
 I. Timoth. vi. 9, 10.

Op het vierde ZINNEBEELD.

Beminnars van des waerelds schatten,
 Die gaarn in uwen arm zoud vatten,
 Al wat het ryk Guinea heeft,
 Al wat Peru in zyne holen
 En donk're mynen houd verschoolen,
 En Ganges uit zyn' vloeden geeft:
 Laat hier uw oog een weinig marren,
 Om op het kinds bedryf te starren,
 Waar van u hier een' schets ontmoet,
 Of 't aan uw' zielen nut kon geeven,
 Van al te sterke zucht gedreeven
 Naar groot bezit van geld en goed.
 De knaapen, onbekwaam te weegen,
 Waar heil of schaade in is gelegen,
 Begeeven zich met vlyt naar 't land,
 Op hoop of ergens biezen groeiden,
 En bloemen schoon voor de oogen bloeiden
 In beek of slooten langs den kant.
 Zo haast zy zien hun wens gelukken,
 Straks vallen ze iverig aan 't plukken.
 Al heeft het moeilyk reiken aan,
 Al is 'er steeds gevaar te schroomen
 Om af te schieten in de stroomen,
 Dat kan hun drift niet wederstaan.
 Ja schoonze een oogenblik te vooren
 Een' van hun makkers zagen smooren
 In diep moeras of watervliet,
 Straks gaan zy weêr aan de oude zaaken,
 En aan 't vermaanen van dat baaken
 Kreunt zich hun hert in 't minste niet.

Ô Domme en onbedachte zinnen,
 Die, om een nietig goed te winnen,
 Die, om een ding, dat haast vergaat,
 Hun leden zo veel moeite vergen,
 En 't doodsgevaar lichtvaardig tergen,
 Waar voor het lyf ten doele staat!
 Zo denkt uw hert, en 't word bevonden
 Te steunen op onwank'le gronden.
 Maar kan uw' ziele niet bevroên,
 Niet voelen, dat uwe eigen' reden
 Voor roekelooze uitzinnigheden
 Met een verwyft uw eigen doen?
 Gy trooft u mede een stadig draaven,
 Een pynlyk flooven, lastig slaaven,
 Door uw' begeerte sterk gespoord;
 Een' arbeid, die met angstig zorgen
 Den avond schakelt aan den morgen,
 Ja dikmaal 's nachts uw' rust verstoort:
 Een' arbeid, daar des lichaams leden
 Vaak hun gezondheid aan besteeden;
 Een' arbeid, die de ziele krenkt,
 En zo volkomen houd verbonden,
 Dat naauw een uur werde uitgevonden,
 Waar in ze om and're zaaken denkt.
 En wat is 't doelwit, welks behaagen
 U zo doet loopen, werken, jaagen?
 Eene overmaat van waerelds goed:
 Van goed, dat waarlyk tot het leven
 Geen meerder nut of dienst kan geeven,
 Dan bies of bloem den kinders doet:
 Van goed, dat dikmaal heen gaat rennen,
 Gelyk op zyn' gezwinde pennen,
 Een arend naar den hemel sshort;

Of immers, dat men eens op 't leste
 Aan and'ren geeven moet ten beste,
 Als 's levens draad gebroken word.

En was het noch hier meê ten ende!

Maar ach! een afgrond van elende
 Gaapt yslyk onder uwen voet,

Om u, na alle uw' vlyt en waaken,

Te zwelgen in zyn' holle kaaken

Met uw' vergaarden overvloed.

Dit rust op geen' bedenklykheden,

Of enkel overleg van reden,

Maar op het duidlyk woord van God,

't Welk allen, die zich slechts bekloeken,

Om schatten hier op aard te zoeken,

Verwyft tot dit rampzalig lot.

Weet dan uw oordeel dwaas te keuren,

Dat kinderen, om slechte leuren,

Gevaar en arbeid ondergaan,

En zult gy zelve, nu gekomen

Tot meerder weetenschap, niet schroomen

Noch erger paden in te slaan?

Zult gy, van 't onheil, eens te vreezen,

Door Gods gezanten onderweezen,

Vermaand, gewaarschouwd menigwerf,

Met zo veel ongemaks en hinders,

Noch slechter, als de onwyze kinders,

U storten in uw wis verderf?

Dat was voorzeker te beklaagen.

Neen; laat u hier de rust behaagen,

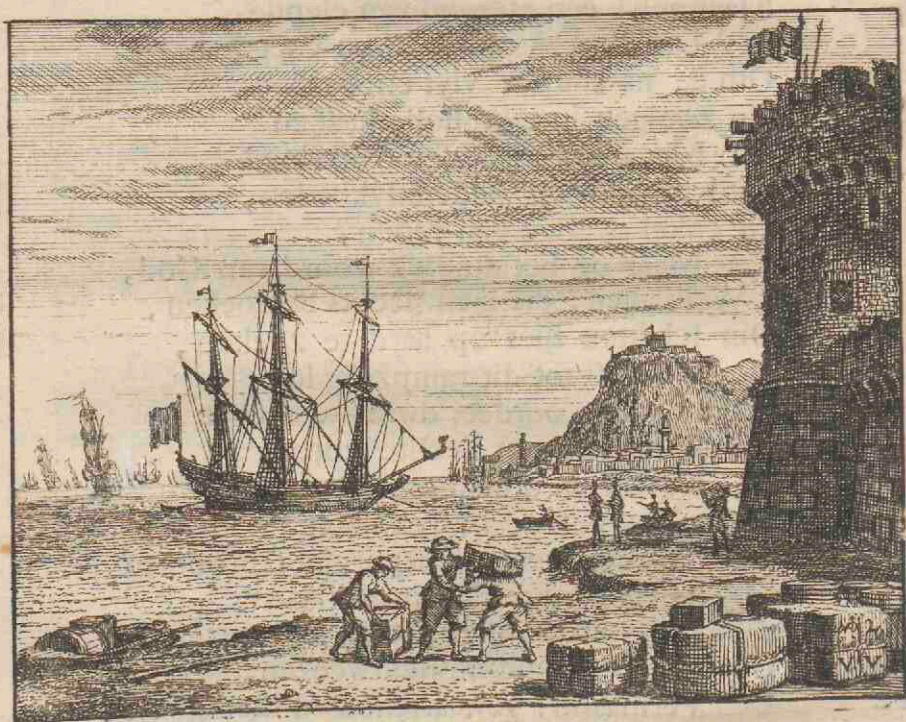
't Gezelschap van vernoegzaamheid:

Op dat ge u eens in 't zalig heilig

Een' rykdom, voor gevaaren veilig,

En vol van ruste, ziet bereid.

HET VYFDE ZINNEBEELD,
MEN KOMT'ER ZO NIET.

Om den winter zal de luyaard niet ploegen : daarom zal by bedelen in den oogst ; maar daar zal niet zyn. Spreuk. xx. 4.

En die de vyf talenten ontfangen had , kwam en bragt tot hem andere vyf talenten , zeggende : Heere , vyf talenten hebt gy my gegeven , ziet , andere vyf talenten heb ik boven dezelve gewonnen. En zyn heere zeide tot hem , wel gy goede en getrouwe dienst - knecht , over weinig zyt gy getrouw geweest , over veele zal ik u zetten : Gaat in in de vreugde uwes heeren. Matth. xxv. 20 , 21.

Op het vyfde ZINNEBEELD.

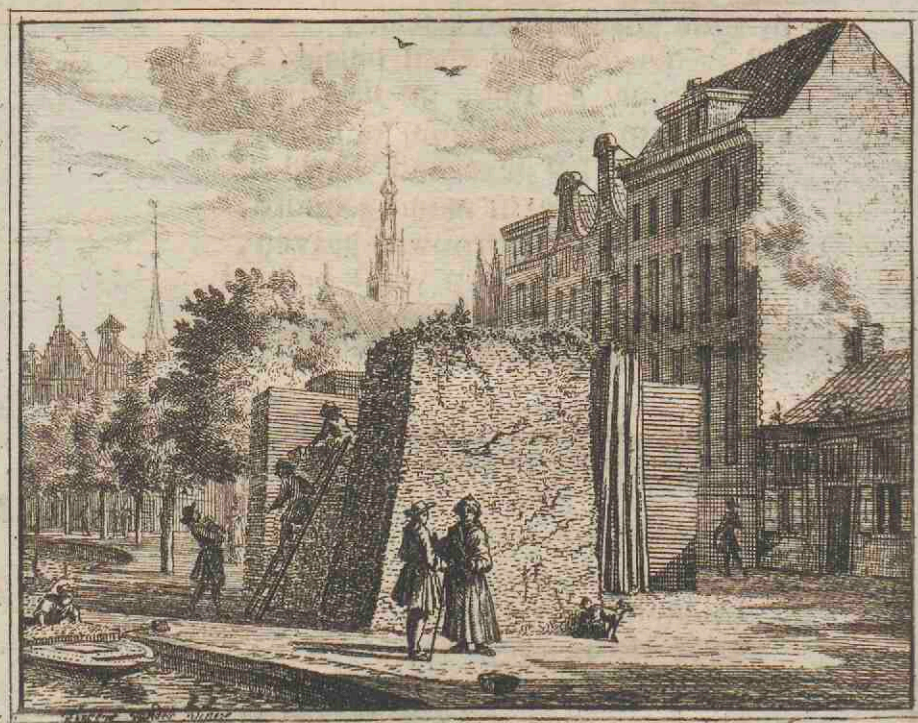
Al vind een Schipper zich bewust,
Dat aan een' verr' gelegen' kust
Een' menigte van dierb're waaren,
Van eël gesteente, en blinkend goud,
En wat men meer voor waardig houd,
Naar 's herten lust is t' zaam te gaären:
Al voelt hy telkens in 't gemoed
Een' lichte vlam, een' heeten gloed
Van neiging en verlangen blaaken,
Om eens te zien dat schoone land,
En naar genoegten aan het pand
Van dien geachten schat te raaken:
Al zyn de strecken van 't kompas,
De gronden van de waterplas,
De loop van 's hemels lichte vuuren
Hem op het naauwst bekend, en wat
Noch dient, om 't Schip door 't ruime nat.
Ter wenselyke reê te stuuren:
Al heeft hy alles binnen boord,
Dat noodig tot dien tocht behoort:
Al waait de wind naar zyn behaagen,
Om 't schip te voeren door den vloed,
Tot daar de zucht van zyn gemoed
't Beoogde voordeel kan bejaagen:
Dat alles baat in 't minste niet,
Zo lang hy stiel en ledig ziet
De kiel aan 't ankertouw gebonden,
Zo lang hy in gerusten staat
Het groote en kleene zeildoek laat
Aan spriet en stengen opgewonden.

Neen;

Neen; zal zyn' weetenschap en zucht
 Gevolgd zyn van de rechte vrucht,
 Het gunstig blaazen van de winden,
 En wat hem meer met hoope vleit,
 Moet zich met kloeke werkzaamheid
 En goed gebruik vereenigd vinden.
 Hier moet de steven van den tand
 Des ankers los, en van het land,
 Naar stuurmans handen 't roer doen draaijen;
 Hier moet het laken, losgedaan,
 Voor koele winden open staan,
 Naar dat zy zacht of harder waaijen.
 Hier moet elk een zyn' naarstigheit
 Doen zien in 't werk, hem opgeleid,
 En zynen hoefslag trouw bewaaren;
 Hier beurt om beurt by dag en nacht
 Zorgvuldig uitstaan op de wacht
 Voor allerhande Zee-gevaaren.
 Let op dit stuk, heilgierig mens.
 De Hoogste heeft uw' hertewens
 Tot een uitmuntend lot verheven,
 En duidlyk u geopenbaard
 Een heerlyk goed, by hem bewaard
 In 't zalig land van eeuwig leven.
 Zyn goedheit heeft u klaar ontdekt
 Den wisen streek, die derwaarts strekt,
 En bygezet, en aangeboden
 Al 't geen in 't zeilen door de zee
 Der waereld naar die schoone ree
 Van zaligheid u is van nooden.
 Maar waant gy, dat dit heilkleinood
 U eens zal vallen in den schoot,
 Terwyl ge aan ankers en aan dreggen
 Van kwaaf gewoonte en eigen' wil

Gerust, en zorgeloos, en stil
Blyft voor het land der waereld leggen?
ô Neen, ô neen, zo gaat het niet.
De middelen, die God u bied
In zyne goedheid en genade,
Vereifen ook uw goed beleid,
En trouw gebruik, en naarftigheid,
Op dat hun kracht u kom' te ftade,
Dit leert u het gezegend woord,
Wel eer uit Jezus mond gehoord,
Dat inhield van vertrouwde gaaven,
Hier, tot geluk, op winft befteed,
Daar, tot verdriet en eeuwig leed,
Verwaarloosd, en in de aard begraven.
Wel aan, wel aan dan, menfen kind,
Terwyl u Gods genade-wind
Noch noopt en noodigt, om te reizen
Naar 't ryk gewest, daar hoog geluk,
Bevryd van ongeval en druk,
U wacht in eeuwige paleizen;
Verzuim geen' tyd, maar steek met luft,
Steek af van deeze barre kuft,
Steeds vlytig in de bezigheden,
Die 't vord'ren eift van deezen tocht,
Der deugden oefening, verknocht
Met ernftig waaken, en gebeden.
Hou ftadig aan uw oog gezet
Op 't wis kompas van 's Hemels wet,
Om allerlei gevaar te myden.
Zo erft gy 't wensfelyk gewin,
En streeft in 't end de haven in
Van eeuwig heil en hoog verblyden.

LEERZAAME
 HET ZESDE ZINNEBEELD.
 DE ONNUTTE VOORRAAD.

Daar is een, en geen tweede, by heeft ook geen kind, noch broeder: nochtans is alles zynes arbeids geen einde, ook word zyn oog niet verzadigd van den rykdom, en [zeir niet] Voor wien arbeide ik toch! en doe myne ziel gebrek hebben van het goede! dit is ook idelheid, en het is een moeilijke bezigheid. Predik. iv. 8.

Maar gy, ó mense Gods, vlied deeze dingen: en jaag naar gerechtigheid, Godzaligheid, geloof, liefde, lydzaamheid, zachtmoedigheid. I. Timoth. vi. II.

Op

Op het zesde ZINNEBEELD.

Een man bevond zyn huis te klein,
 Om aan zyn' zinlykheid te geeven
 Een vergenoegd en rustig leven:
 Ook stond het wankel op zyn' leên,
 Zo dat het oogenschynlyk neigde,
 En, als een stormwind, opgestaan,
 Sloeg tegen dak en wanden aan,
 Met zwaaren val hem telkens dreigde.
 Des nam hy voor, een nieuw gebouw
 Op vasten grondslag op te haalen,
 Dat door gerief van ruimer zaalen
 Hem meer voldoening geeven zou,
 En liet een' overvloed van waaren,
 Van yzer, lood, en kalk, en zand,
 En hout, en steen, van allen kant
 Met wakk're vlyt by een vergaëren.
 Maar schoon hy verre boven nood
 Dien hoop van voorraad aan deed winnen,
 Men zag hem nooit den bouw beginnen;
 Tot dat op 't lest de bleeke dood
 Den draad zyns levens af kwam korten,
 En al zyn overleg, en raad,
 En hoop, en wenschen, zonder baat,
 Met eenen slag in 't stof deed storten.
 Geldgierigen, ziet hier den aard
 Van uw bedryf gemaald naar 't leven;
 Ziet hier uw oog een' schets gegeeven
 Van 't lot, hierna voor u bewaard.
 Gy zyt de man, voor wiens begeeren
 En eindelooze zinlykheên

Het huis te naauw valt en te klein,
 Waar in gy hier u moet geneeren.
 Gy zyt de man, wiens flechte hut,
 Van hevige onweêrvlaag getroffen
 Elk oogenblik dreigt neêr te ploffen,
 Van zwakken grondvest onderstut.
 Gy zyt de man, die vast de zaaken
 In ruimen overloed bereid,
 Om een gebouw van duurzaamheid
 En wyden omtrek op te maaken.
 Maar ach! gy zyt met een de man,
 Die, dwaas en onbedacht van zinnen,
 Den opbouw rustig te beginnen
 Nooit van zich zelv' verkrygen kan.
 Licht vat gy, wat die taal wil zeggen.
 Of eist uw' ziel noch meer bescheid,
 Wy zyn genegen en bereid,
 U 't stuk wat klaarder uit te leggen.
 't Bekrompen huis, zo los gebouwd,
 Zo licht van onweêr omgeslaagen,
 Is 't lyf, waar in met klein behaagen
 Uw ed'le geest zich hier onthoud.
 De middelen, om u, na 't sloopen
 Van deeze tent, te zien verrykt
 Met een gebouw, dat nooit bezwykt,
 Zyn uwe goud- en zilver - hoopen.
 Ô! Kond gy die, naar uwen pligt,
 En Jezus eis, aan Jezus leden
 Uit eene oprechte zucht besteeden,
 Gy zaagt u eens een huis gesticht
 Op onbeweegelyke gronden,
 Van donderbui, noch onweêrvlaag,
 Van oudheids tand, noch oorlogsp laag,

Noch

Noch felle vlammen ooit geschonden :

Een huis van ruimte zonder end,

Daar zuivere geneugte en weelde

Feuw in, eeuw uit de ziele streelde,

En nimmer onheil was bekend.

Maar neen, gy weet slechts van vergaëren,

En wilt, wel verre van besteën,

Veel liever voor de mot uw' kleën,

En voor den roest uw' schat bewaaren.

Noch hoopt ge in 't einde ook in te gaan

In 't zalig huis, zo groot en heerlijk:

Maar ach! hoe droevig, en hoe deerlyk

Zult ge in uw' hoop bedroogen staan,

Als gy de deur ziet toegeslooten,

En u, als vreemd en onbekend,

Tot eeuwig jammer en elend

In 't yslyk hellenhuis verstoeten!

ô Onbeschryfelyk onderscheid!

Ach! laat, ô mens, uw' ziel ter deegen

Deez' strydige uitkomst overweegen,

Op dat gy 't niet te laat beschreit.

Stel nu, nu is het tyd van bouwen,

Gods arbeidshien, uw' overvloed

Ter handen, met een bly' gemoed,

Dat zal u eeuwig niet berouwen.

Vang aan, eer u de dood belet,

Die alle werk zyn' paalen zet.

III. PRINTVERBEELDING.

De VERLOOREN ZOON, tot zich zelven keerende.

LUKAS XV. 17-20. *En tot zich zelven gekomen zynde, zeide hy: hoe veele huurelingen myns vaders hebben brood, en ik vergaa van honger? Ik zal opstaan en tot mynen vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader! ik hebbe gezondigd, tegen den Hemel, en voor u. En ik ben niet meer waardig uw' zoone genaamt te worden: maak my als eene van uwe huurlingen. En opstaande ging hy na zyn Vader.*

LEERZAAME
 HET ZEVENDE ZINNEBEELD.
 TOT ZUIVERING.

En alle kastyding, als die tegenwoordig is, schynt geen [zaak] van vreugde, maar van droefheid te zyn : doch daar na geeft zy van zich, eene vreedzaame vrucht der gerechtigheid den geenen die door dezelve geoefend zyn. Hebr. xii. 11.

En wy wecten dat den geenen die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede. Rom. viii. 28.

Op het zevende ZINNEBEELD.

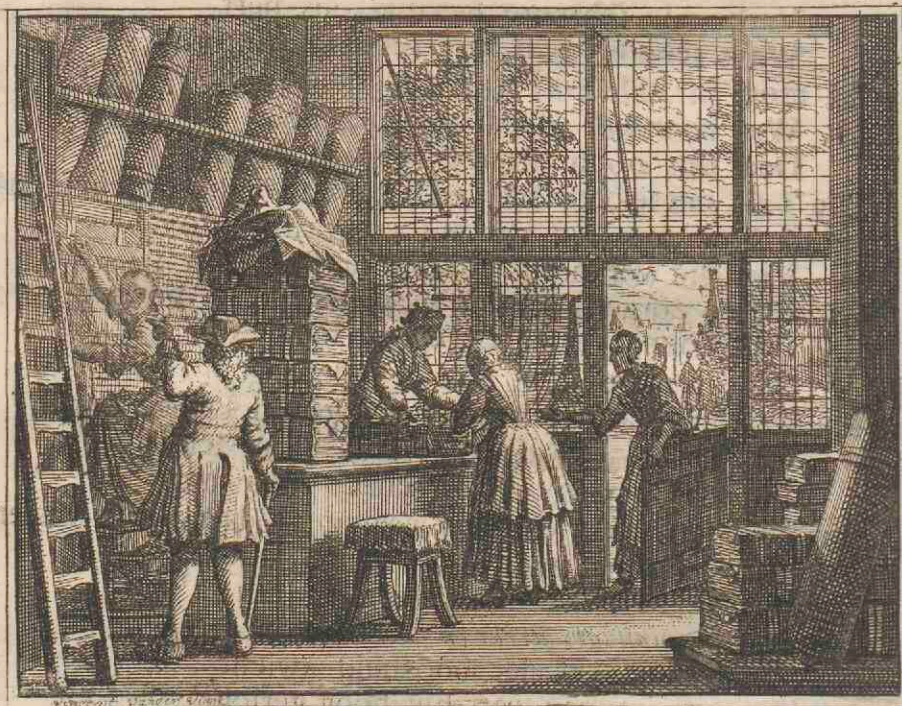
Wanneer de vlytige akkerman
Het kooren omschud in den wan,
Terwyl de wind alom doet voelen zyn vermogen,
Dan blykt, met wisse zekerheid,
Op zulk een' proef, het onderscheid
Van 't nuttelooze kaf en goede graan voor de oogen.
Het kaf, zo haast het door de kracht
Van 't schudden word om hoog gebragt,
Vliegt, door het blaazen van den wind daar heen gedreeven,
In de open' lucht met snellen vaart,
Wyl 't idel is, en licht van aard,
En dus onmachtig dat geweld te wederstreeven.
Maar 't goede kooren, dik en bol,
Van edel pit en voedsel vol,
Kan voor den wind bestaan, en valt geduurig weder
Door zyne zwaarte in 's bouwman's wan,
En stort op 't lef, gereinigt van
Al 't kaf, op eenen hoop voor zyne voeten neder.
Daar ligt het stil, met wat geweld
De wind komt veegen over 't veld,
En weet in 't minst van geen beweegen of beroeren,
Tot dat de landman met dien last
Zyn' kooren zakken zwaar vermaft,
Om hen vernoegd en blyde in zyne schuur te voeren.
Gelyk het hier, zo gaat het mee,
Als God ons aards geluk en vree
Met eenen sterken wind van rampen komt bestryden,
En schud, en werpt ons op en neer,
En schokt ons krachtig heen en weer

In

In eenen harden wan van tegenspoed en lyden.
 Zo lang naar wens de zaaken gaan,
 Vermengt het kaf zich onder 't graan.
 Maar als de Hoogste met zyn' wan begint te werken
 En met zyn' wind daar onder blaast,
 Dan scheid zich 't een van 't ander haast,
 Dan laat zich 't groot verschil by wisse proeve merken.
 De boozen, 't zy ze goed in schyn,
 Of openbaar godloozen zyn,
 En leëg van waare deugd, met recht by kaf geleecken,
 Bezwyken straks, in 't hert ontfeld,
 En vliën daar heen, wanneer 't geweld
 Van kruis hun aards belang komt stooren en verbreeken.
 Maar 't vroom geslacht, als 't goede graan,
 Met reine godsvrucht zwaar gelaân,
 Hoe heen en weêr geschud, hoe op en neêr gedreeven,
 Blyft onderling in zoeten stand
 Van eenigheid en vast verband,
 En onafscheidlyk aan zyn' God en Heiland kleeven.
 Dus valt het staâg zyn' Heer te voet,
 Gelaaten, stil, en zacht van moed,
 In ned'righeid vereend met 's meesters welbehaagen.
 Dus wacht het in langmoedigheid
 Den blyden dag, ter oogst bereid, (gen.
 Waar in 't door 's Landsheers last werde in zyn' tchuur gedraa-
 Zo is dezelve tegenspoed
 Den boozen kwaad, den vroomen goed.
 Zo word de deugd, als 't goud, beproefd door hevig lyden.
 Zo strekt de prang van 't aardse kruis
 Tot zuivering van 's Heeren huis;
 En, wel gebruikt, in 't eind ten welbron van verblyden.
 Wie wraakt 'er, wie mispryft 'er dan,
 Dat God zomtyds dien nutten wan

Gebruike, en ons bestook' met zyne vruchtb're winden?
Of schrikken wy voor tegenspoed
Uit overtuiging in 't gemoed,
Dat ons die proef, als kaf, zal licht en ledig vinden?
Verkeerde schroom bevangt ons hert.
Want schoon men hier ontging de smert,
En mogt in stille rust zyn deugdloos leven leiden,
Wat voordeel wierd ons toegebracht,
Daar ons noch strenger wantyd wacht,
Die 't all' ontdekken zal, en 't kaf van 't kooren scheiden?
ô Laat ons dan van nu voortaan
Van die verkeerdheid ons ontslaan,
En al ons zorgen, al ons waaken, al ons poogen
Besteeden, om niet leêg en licht,
Maar wel voorzien van deugdenwigt,
En waardig graan te zyn in 's Heeren heilige oogen.
Of schoon ons dan een kruis-wan schud,
Dat geeft de ziel geen schaa, maar nut,
En dient om meer en meer haar in Gods gunst te vesten.
Zo krygt het woord zyn' volle kracht,
Van Jezus dienaar voortgebracht,
Den God-beminnars strekt en werkt het al ten besten.
En als het kaf der boosheid zwicht
Voor 't wannen van het hoog gericht,
Zal God ons, in zyn oog geacht voor waardig kooren,
In 's hemels ruime schuur geleid,
Doen deelen in de zaligheid,
Voor zyne vrienden tot in eeuwigheid beschooren.

LEERZAAME
 HET AGTSTE ZINNEBEELD.
 SCHYN BEDRIEFT.

Het is kwaad, het is kwaad, zal de koper zeggen: maar als hy weggegaan is, dan zal hy zich heroemen. Het brood des leugens is den mense zoet: maar daar na zal zyn mond vol van zand-steenkens worden. Spreuken xx. 14 en 17.

Wy wecten dat een iegelyk die uit God gebooren is, niet zondigt, maar die uit God gebooren is, bewaart zich zelve, en de booze vat hem niet. I. Joann. v. 18.

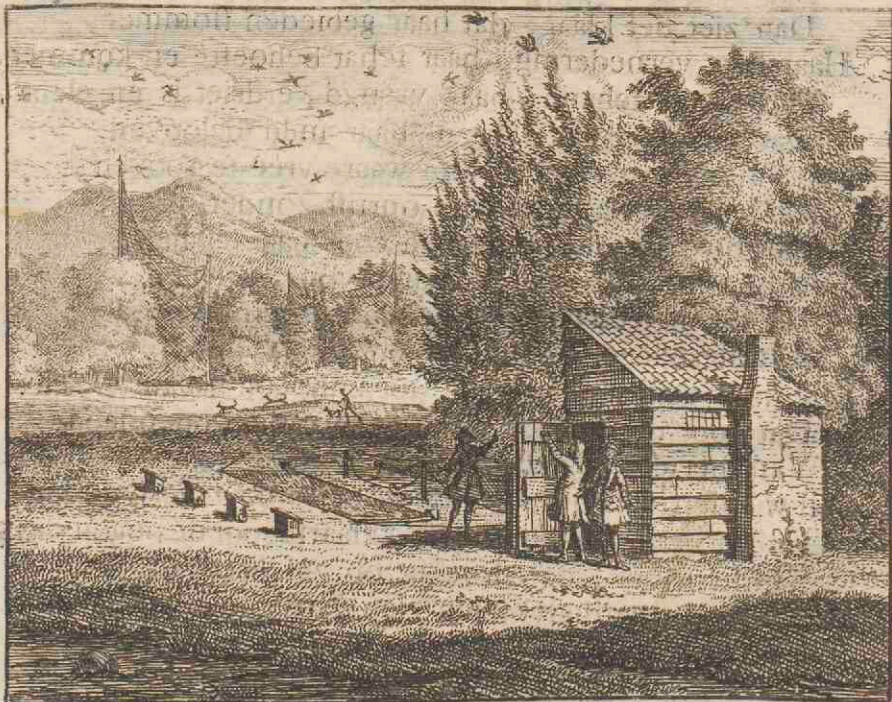
Op het agtste ZINNEBEELD.

Een koopman, die met al zyn hert en zinnen
 Is uitgestrekt, om op zyn' waaren veel te winnen,
 Bedient zich menigmaal van trecken, vuil en snood,
 Ontziet zich niet voordachtelyk te liegen,
 En met arglistigheid den kooper te bedriegen,
 Als maar zyn voordeel door dien handel word vergtoot.
 Dan laat hy loos het meerderdeel van 't laken
 Van grove draaden, en geringe stoffe maaken,
 Terwyl zich 't eind vertoont bekoorlyk, zacht, en fyn,
 Dat, buiten om met schalk beleid geslaagen,
 Het kwaad verbergt, en trekt des koopers welbehaagen.
 Door 't uiterlyk vertoog van zynen schoonen schyn.
 Dan weet hy met inneemelyke reden,
 Die zyne gladdè tong geleerd heeft mild te smeeden,
 Zyne opgesmukte waar door onverdienden lof
 't Onkundig oog des koopers aan te pryzen,
 Als of in 't gantsche land geen laken was te wyzen,
 Dat daar by haalen mogt in waardigheid van stof.
 Een, die zich vind onweetend van die greepen,
 En door ervaarnis in dien handel niet gesleept,
 Gaat licht op 't vleijend woord des loozen koopmans aan,
 Doch zal daarna zich reis op reis beklaagen,
 Wanneer 't gemaakte kleet hem telkens onder 't draagen
 Zyn' dwaazen koop verwyf, zo blindeling gedaan.
 Maar die of door bericht van and'ren leerde,
 Of zelf by dit bedryf zomwylen meer verkeerde,
 (Indien hy niet voorheen bevond des koopmans trouw)
 Geloofst geen woord of schyn, maar eigen' zinnen,
 Gevoel en scherp gezicht, en onderzoekt van binnen
 Het laken door en door tot in zyn diepste vouw.

Ô Mensen, die in zulken aard van zaaken
 Met schrander toezicht voor uw' schaade weet te waaken,
 Een' schaâ van klein belang, die met het kleed verslyt,
 Waarom niet meê gelyke zorg gedraagen
 In eene koopmanschap, waar in veel snooder laagen
 U dreigen met een schaâ, die eeuwig smert en spyt?
 De waereld speelt des koopmans rol naar 't leven.
 Want, recht als hy, volleerd in loosheid, en bedreeven
 In snoô bedriegery, verlokt zy ons gemoed
 Met overvloed van waaren, die behendig
 Door haare schalke list ombangen zyn uitwendig
 Met aangenaamen glimp van wenslyk heil en goed.
 By 't schoon vertoog komt een bekoorlyk streelen,
 Waar door zy stadig tracht des herten zucht te steelen,
 Beloovende aan de ziel al wat haar' neiging lust,
 Al wat men hier zich goed en zoet verbeelde,
 Hoogachting, staat, en eer, en ryken schar, en weelde,
 Verzeld van stille vrede en ongestoorde rust.
 En ach! wat zyn, wat zyn 'er veel' te vinden,
 Die, op haar vleijend woord vertrouwende, als de blinden,
 Niet eens de buiten vouw van 't laken open slaan,
 Maar onbedacht gezondheid, lyf en leden,
 Verstand, en geest, en al wat dierbaar is, besteeden,
 Om met die toveres den handel aan te gaan!
 Doch 't schein gezicht der Godgezinde wyzen,
 Bedacht op loos bedrog, vergaapt zich aan geen pryzen,
 Noch blyft in 't praalgetooi van 's waerelds schoon verwerd,
 Maar volgt den raad, van boven afgevlooten,
 En ziet naauwkeurig, eer de handel word geslooten,
 Des waerelds waaren door tot binnen in het hert.
 Dan ziet het klaar, dat al haar vriendlyk spreekken,
 Haar streelen en gelei niet anders zyn, dan trekken,
Om

Om de onbedachte ziel te lokken in het net;
Dan ziet het klaar, dat all' haar' groote dingen
Niet anders zyn, dan wind en id'le beuzelingen,
Met valschen glimp van heil en voordeel geblanket:
Dan ziet het klaar, dat haar gebieden slommer,
Haar staat vernedering, haar schat behoefte en kommer,
Haare eere schand, haar' vreugd verdriet is en elend;
Dan ziet het klaar, dat al haar mild belooven
Van vreë het middel is, om waare vreë te rooven,
En't hert te dompelen in onrust zonder end.
Dus blyft het oor geslooten voor haar vleijen,
Dus blyft de wyze ziel beveiligd voor verleien,
En tevens eeuwig vry van knaagend herteleed:
Van herteleed, het lot der dwaaze zielen,
Die door een' loozen schyn tot zulk een' laagte vielen,
Dat voor des waerels min het hert zich opendeed:
Van herteleed, dat in hun ingewanden
Zal woeden, als het vuur de waereld doet verbranden,
En dus haar vals bedrog op't klaarst voor de oogen daagt:
Van herteleed, dat droevig op zal breeken,
Als zy rechtvaardiglyk zich zien van't goed versteeken,
Hen aangeboën, maar nooit bemind of nagejaagd.
Laat af, laat af, ô dwaaze waereldknaapen,
Aan't laken, schoon voor't oog, u langer te vergaapen,
En leert met klaar gezicht het binnenst te bezien.
Laat af't gevei van's waerelds taal te hooren,
En leent aan's Hemels stem voortaan uw hert en ooren,
Opdat gy wyselyk uw onheil moogt ontvliën.

LEERZAAME
 HET NEGENDE ZINNEBEELD.
 DOOR VLUCHTEN VEILIG.

Vinc. Vander Vinne.

Want onder myn volk worden godloozen gevonden : een ider van hen loert , gelyk zich de vogel-vangers schikken ; zy zetten een' verderfelyken strik , zy vangen de menschen . Gelyk een kouw die vol is van gevogelte , alzo zyn hunne huizen vol bedrogs : daarom zyn ze groot en ryk geworden . Jerem. v. 26 , 27 .

Zalig is de man die verzoeking verdraagt : want als hy beproefd zal geweest zyn , zo zal hy de kroon des levens ontfangen , welke de Heere beloofd heeft den geenen die hem liefhebben . Jacobus 1. 12 .

Op het negende ZINNEBEELD.

Ja, Vogelaar, al weet uw list
Haar' menigmaal beproefde netten
En strikken naar den eis te zetten,
Het is haar echter nu gemist.
Daar gaat het pluimgedierte stryken
Op zyne vlerken naar om hoog,
En laat u met een spytig oog
Op zyn gezwinde vlucht staan kyken.
Al strooit gy rykelyk uw zaad,
Al laat ge uw vleijend fluitje hooren,
Om dus 't gevogelt te bekooren,
Al neemt gy noch een' hoop te baat
Van zangers, in de kouw geslooten,
Al wat gy doet, het is om niet,
En't wit, daar uw' begeerte op ziet,
Uw' lust naar haakt, blyft onbeschooten.
De vrye benden volgt haar' vlugt,
En roeit op onvermoeide pennen,
Om net en strik geheel te ontrennen,
Al opwaarts aan door de open' lucht.
Dus mag 't u heden niet gebeuren
Een' ryke vangst van wild te braan,
En, met een stoet van gasten aan
Uw' dis gezeten zonder treuren,
Te smaaken 't welbereid banket,
Dat tong en maag daar wel van vaaren;
Neen, pak op 't gebreide garen,
En wend naar huis uw' vluggen tred.
Maar is uw vlyt naar 't lyf verlooren,
Wy spellen voordeel voor 't gemoed

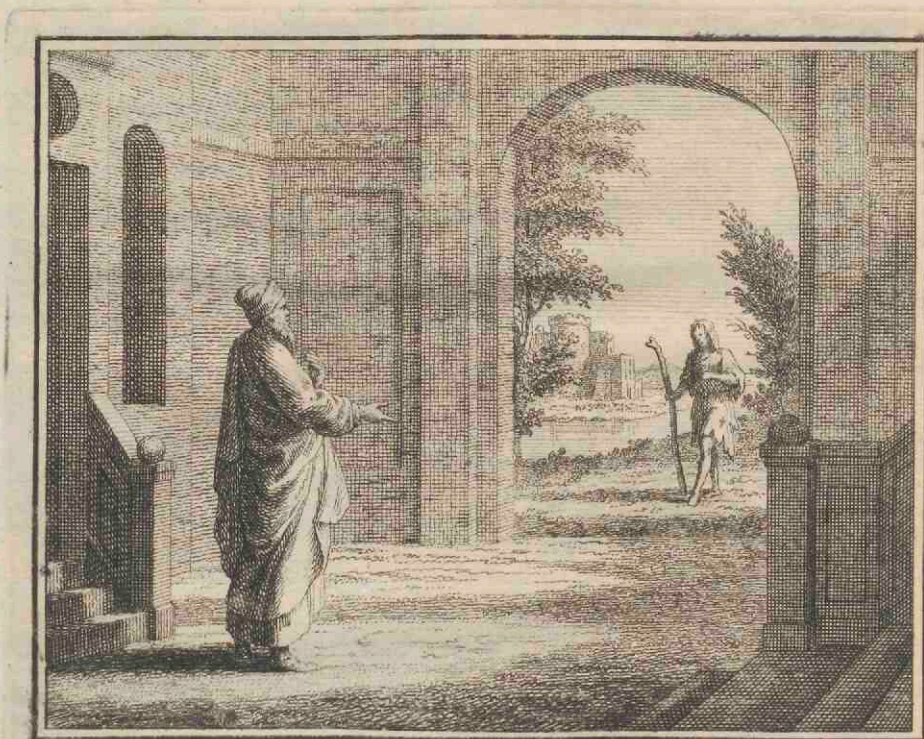
Uit

Uit die geringe tegenspoed,
 Indien 't u lust naar ons te hooren.
 Gelyk gy op 't gevogelt loert,
 Zo legt de waereld alle dagen,
 Alle oogenblikken haare laagen,
 Van loos bedrog aan een gesnoerd;
 Zo vleit en streelt zy met gezangen
 Van een betoverend geluid;
 Zo strooit zy mild haar lokäas uit,
 Om in haar strikken u te vangen;
 Zo heeft zy tot haar' dienst bereid
 Een' hoop van zielen, die, voor deezen
 Door haare schalke tong beleezen,
 En aan haar' banden vastgeleid,
 Hun vlyt en poging nimmer staaken,
 Om and'ren met een' zoeten toon,
 In 't pryzen van des waerelds schoon,
 Aan de eigen koorden vast te maaken.
 En ô! wat geeft die zielharpy
 Aan haare wreedgevangen' slaaven,
 Dan hier een' last van pynlyk draaven,
 Gezweept van harde dwing'landy,
 En na deez' tyd een deerlyk zuchten,
 Gekerkerd in de duisternis,
 Daar leed en pyn oneindig is,
 En 't eeuwig jammer nooit te ontvluchten?
 Maar ziet gy, hoe 't gevogelt doet,
 Ei laat uw' ziel dit wel betrachten,
 En steeds op vleugels van gedachten
 Opstygen naar het eeuwig goed,
 Door 't oog van haar' bespiegelingen,
 Wyd afgescheiden van beneên,

Verr'

IV. PRINTVERBEELDING.

*Bebelzende des VADERS redenvoering en besluit, als hy
zynen ZOON van verre ziet aankomen.*

LUKAS XV. 20. *En als hy nog verre [van hem] was, zag hem zyn
Vader, en wierd met innerlyke ontferminge beweegt : en [toe-] loopende
viel hem om zynen hals, en kuste hem.*

ZINNEBEELDEN.

41

Verr' boven lucht en wolken heen
In 't heiligdom des hemels dringen,
Beschouwen met verrukten geest
De heerlijkheid dier ruime hoven,
Daar Serafyns de Godheid looven
Op 't eeuwigduurend vreugdefeest,
En dus in diepen ernst bedenken
Het onwaardeerbaar zalig lot
Der zielen, wien de milde God
Den ingang in die plaats zal schenken.
Kon uw' mislukte vogeljacht
Dit krachtig in uw herte drukken,
Gelukkig was u dat mislukken,
Om 't groote nut, u toegebracht.
Dan mogt de waereld u beloeren,
U lokken door haar' schoone praal,
U nooden door haar' zachte taal,
Om u met list in 't net te voeren:
Dan mogt zy haaren dienftb'ren stoet,
Uw' vrienden, maagen, en bekenden,
Al hun vermogen aan doen wenden,
Om vat te krygen op 't gemoed:
Maar gy, van haare min ontslaagen,
By God verkeerende in 't geloof,
Bleeft eeuwig voor haar vleijen doof,
En eeuwig vry van haare laagen;
Tot dat gy eens die plaats en staat,
Waar heen gy hier met vuurig zuchten
En sterk verlangen pleegt te vluchten,
Beërfde in weezendlyke daad,
Ten hoogen trap van heil gereezen,
Dat nooit gevaaren heeft te vreezen.

LEERZAAME
 HET TIENDE ZINNEBEELD.
 NIET LANGER ALS DE OORZAAK.

De arme word zelfs van zynen vriend geaat : maar de liefhebbers des ryken zyn veele. Spreuk. xiv. 20.

Verwifelt uwen vriend niet om eenig middel-matig dings wille, het zy ook wat het wil : nog eenen oprechten broeder om goud uit Ophir. Jesus Sirach. vii. 18.

Op het tiende ZINNEBEELD.

Zo lang de gulde zon haare aangename straalen
 Laat zonder hindernis op aarde nederdaalen,
 Ziet ider, die zich bloot voor haaren luister stelt,
 Zich onafscheidelyk van een schaduwbeeld verzeld.
 Maar als een bruin verdek van donk're wolkgordynen
 Den zonnegloed belet ons lichaam te beschynen,
 Dan vlucht de schaduw, die ons eerst zo eigen schein,
 Gelyk een id'le rook, of losse wind, daar heen.
 Zie hier, myn' ziel, den stand der ondermaanse dingen,
 Zie hier den aard vertoond der meeste stervelingen,
 Zie hier een tafereel van 's waerelds eer en prys,
 En vriendschap, schoon van schyn, en liefde, en gunstbewys.
 Wanneer een' blyde zon van aardse zaligheden
 En voorspoed, van geen' ramp of ongeval bestreeden,
 Op eenig mens het licht van haare straalen schiet,
 En stelt hem in een' staat van rykdom, of gebied,
 Dan keurt hem ider voor den besten aller menschen,
 Dan ziet men elk om stryd naar zyne vriendschap wenschen,
 Dan buigt zich ider op 't demoedigt voor hem neer,
 Dan offert elk hem op zyne achting, liefde, en eer,
 Dan ziet hem ider naar het wenken van zyne oogen,
 Gewillig en bereid, om lyfs en ziels vermogen,
 In alle zaaken, daar hem dienst in kan geschien,
 Met uitgestrekte vlyt hem stadig aan te biën.
 Doch laat eens 't los geval met dichtgepakte dampen
 En zwarte nevelen van onverwachte rampen
 Het aangename licht dier heilzon schuil doen gaan,
 En hem, die flus in weelde en overvloed kon baan,
 Die flus in hoogen staat en luister was gezeten,
 Doen zuchten, in het stof van laagheid neêrgefinceten,

Straks vluchtenze alle, die, als schaduwen, voorheen
 Hem volgden op zyn' tred, en laaten hem alleen.
 Zo word by 't wufte volk geene eer of gunst beweezen
 Aan 't geen verdient te zyn begunftigd, en gepreezen;
 Zo word de vriendschap niet op vasten grond geleid
 Van ongeveinsde liefde en hertsgenegenheid;
 Maar 't wispeltuurig lot bestuurt de wank'le zinnen
 Tot eerbewys of smaad, tot haaten of beminnen,
 Tot vriend- of vyandschap, naar dat het eenig mens
 Uitwendig min of meer gelukt naar zynen wens,
 En 't eigenbaatig hert zich min of meer met reden
 De vordering belooft van eigen' nuttigheden,
 Wyl die in al hun doen het hoogste wit verstrekt,
 Dat hunne ziel, gelyk de zeilsteen 't yzer, trekt.

Indien wy in de zee der oudheid wilden visfen,
 Wat openbaarde zich een reeks geschiedenisfen,
 Waar in die waarheid zich zo duidlyk voor 't gezicht
 Vertoonde, als op den dag de zon haar helder licht!
 Dat wist ge, ô wyste Vorst, door leevendig bevinden,
 Wanneer uw' veder schreef; *Het goed geeft veele vrinden,*
Elk smeekt het aangezigt des vorsten, val ontzacht,
Elk mint den ryken, die geschenken geeven mag;
Maar die in kommer en behoefte zit bedooven,
Ziet van zyn' vrienden zich verlaaten en verschooven,
Ja van zyn' broeders zelf onwaardiglyk gebaat.
 Dat wierd ge, ô Nazo, by 't verwis'len van uw' staat
 Met zulk een smert gewaar, die 't hert zo vinnig knelde,
 Dat ze op uw treurgezang deez' droeve toonen stelde;
Terwyl ons 't gunstig luk een vrolyk wezen schenkt,
Volgt elk de schatten na, van geene ramp gekrenkt:
Maar dondert het, elk vlucht; en dien noch flus een' bende
Van vrienden volgde, word by elk een onbekende.

't Is schande, dat men 't zegt, en echter waar; 't gemeen
Waardeert de vriendschap naar 't genot van nuttigheên.

Doch wat behoeven we in Hebreëuse of Roomse boeken,
Of elders van dit stuk bewyzen op te zoeken?

Die in deeze eeuw het oog opmerkend weiden laat
Op 't geen 'er in 't gemeen by mensen ommegaat,
Hy ziet het haast op 't land en in de steden krielen
Van zo onaardige, zo laffe en laage zielen,
Wier lof en vriendschap steeds, naar dat het lot zich draait,
En hoop van voordeel vleit, gelyk een weerhaan zwaait,
Zo dat 'er naauwlyks een van duizend is te vinden,
Die deugd en armoë eert, of zich getrouw aan vrienden
Betoont, al ziet hy 't hen uitwendig tegen gaan.

En zou men langer noch naar eer van mensen staan,
Noch langer op 't genot van hunne vriendschap bouwen,
Die 't hert zo menigmaal bedriegt in zyn vertrouwen?
ô Neen, men leer' voortaan by God en God alleen,
Te zoeken eer en lof: men leer' met God gemeen
In een gewenst verbond van vriendschap te verkeeren:
By God, die niet, dan 't geen eerwaardig is, kan eeren;
Met God, wiens vriendschap door geen lot zich buigen laat,
Maar als het vast gebergt, ja eeuwiglyk bestaat.
Hier tusfen, wyl men ziet, waar anderen in doolen,
Blyve onze ziel met ernst de zorg altyd bevolen,
Om met de waereld niet op 't eigen pad te gaan,
Maar in dit stuk het spoor der Godheid in te slaan.
En zo ons het geluk, hoe zeldzaam, mag gebeuren,
Dat we op gewisse proef een' vriend getrouw bespeuren,
Zelf onder 't nypen van gevaar, en droeven nood,
Men houde zich aan hem verbonden tot de dood.

LEERZAAME
 HET ELFDE ZINNEBEELD.
 'T IS BETER DAN HET SCHYNT.

Neemt myn jok op u, en leert van my, dat ik zachtmoedig ben, en nedrig van herten : en gy zult ruste vinden voor uwe zielen. Want myn jok is zacht, en myn last is ligt. Matth. xi. 29, 30.

Op

Op het elfde ZINNEBEELD.

Al toont het buitendeel van 't klee
 Zich aan 't gevoelen hard en wreed,
 Dat kan geen' wyzen deeren,
 Als 't binnenst, dat de leden raakt,
 Van zachte stof of bont gemaakt,
 Voldoet aan zyn begeeren.
 Schoon elk, die slechts 't uitwendig ziet,
 Zyn klee belacht, hy acht het niet,
 Terwyl, tot dienst van 't leven,
 Hy steeds gewaar word, wat geryf,
 Wat warmte en nuttigheid aan 't lyf
 't Inwendige kan geeven.
 Gelyk onze uiterlyke leên,
 Zo heeft de ziel ook haare kleên,
 Een' kleeding, nooit volpreezen;
 't Gewaad van deugd en heiligheid,
 Haar van den Hoogsten zelv' bereid,
 En in zyn woord gewezen:
 Een klee, waar mede onze aller Heer,
 In 't vlees verkeerende, wel eer
 Gestadig was omhangen:
 Een klee, dat ider draagen moet,
 Die in zyn ryk, vol goed en zoet,
 Eens wenst te zyn ontvangen.
 Maar ach! wat ziet men dit gewaad
 Veracht by veelen en versmaad,
 By weinigen gedraagen!
 Hoe word het klein getal bespot,
 Aan wien 't, naar Jezus hoog gebod
 En voorbeeld, kan behaagen!

Wat

Wat is de reden? Anders niet,
 Als dat het hard van buiten ziet,
 En moeilyk voor de leden.
 Dies heeft schier niemand lust daar aan,
 Dies acht men hen voor dwaas beraân,
 Die zich daar meê bekleeden.
 Al tuigt des waarheids mond met kracht,
 Myn' kleeding is van binnen zacht;
 Al tuigen 't all' de monden
 Van die, op 's Hemels wyzen raad
 Gestaãg bekleed met dit gewaad,
 De zachtheid ondervonden;
 't Gemoed, dat zien voor zeggen mint,
 En zich aan de onderrichting bind
 Der uiterlyke zinnen,
 Laat zich door geen getuigenis,
 Hoe duidelyk, hoe sterk, en wis,
 Verzetten of verwinnen.
 Maar 't kleed der ongerechtigheid,
 Dat met een schyn van zachtheid vleit,
 Trekt iders welbehaagen.
 En schoon, in 't draagen, van dat pak,
 Niet weinigen van ongemak
 En moeilykheden klaagen,
 Ja schoon hy zelf maar al te veel
 Zich door het harde binnendeel
 Van dat gewaad voelt prangen,
 Noch blyft die overzwaare last
 Door kwaâ gewoonte dicht en vast
 Hem om de leden hangen.
 Ô Mens, hoe zo verkeerd en slecht,
 Dat niets op uwe zinnen hecht!
 Zult ge eeuwig u vergaapen

Aan schynvertoog, daar u Gods hand
Met ed'le gaaven van verstand
En kennis heeft geschaapen?
O Neen, laat redens evenaar,
Die schyn van zyn, en vals van waar
Naauwkeurig weet te scheiden,
Ten richtsnoer strekken voor 't gemoed,
Gelyk gy in het aardse doet,
Om 't oordeel naar te leiden.
Zo krygt de waarheid eens geloof;
Zo blyft uw' ziel niet langer doof;
Zo laat uw hert zich buigen
Voor 't geen gy van het zondenkleed,
En deugdsgewaad zo klaar, zo breed,
Zo dikmaal hoort getuigen.
Zo word de rok, van 't vlees bevekt,
Daar de oude mens meê is gedekt,
Gehaat, versmaad, verstooten,
En 't reine kleed van heiligheid
Den nieuwen mens met wys beleid
En blydschap angeschooten.
Zo voelt ge in weezendlyke daad
De zachtheid van dit puikgewaad,
In lieflyk welbehaagen,
En zielvermaak, en stille rust,
Bevryd van moeite en tegenlust,
En hertberoerend knaagen.
Zo vind gy na deez' tyd een kleed
Van heerlykheid voor u gereed,
Om eindeloos te praalen
In luister, die de zon verdooft,
En vreugde, nooit te recht geloofd,
In 's hemels goude zaalen.

HET TWAALFDE ZINNEBEELD.

HET SCHADELJK GEVECHT.

De Heere proeft den rechtvaardigen; maar den godloozen, en dien die geweld lief heeft, baat zyne ziele. Hy zal op de godloozen regenen strikken, vuur, en zwavel, en een geweldige stormwind zal het deel hunnes bekers zyn. Want de Heere is rechtvaardig, hy heeft gerechtigheden lief; zyn aangezicht aanschouwt den oprechten. Psal. xi. 5, 6, 7.

Op het twaalfde ZINNEBEELD.

Wat moogt gy toch, ó Mens, beginnen,
 Dat ge eenen steen bevecht?
 Wat voordeel meent gy hier te winnen?
 Helaas! dit is te slecht.
 Al vloekt, al knerft gy op uw' tanden,
 Onzinnig en verwoed,
 Al slaat en smyt gy met uw' handen,
 Al stoot gy met den voet,
 Gy kwetft geen' harde marmarpaalen,
 Maar eer uw' voet of hand,
 En kunt by wyzen niet behaalen,
 Dan enkel spot en schand,
 Wyl ider, in uw vinnig raazen,
 Met reden en bescheid
 In 't hert u keurt voor eenen dwaazen,
 Ontbloot van goed beleid.
 Waar wil, waar wil dit eindlyk heenen?
 Volhard ge in uwe daad?
 En weigert ge uw gehoor te leenen
 Aan nuttelyken raad?
 Zo zult gy 't leed ook moeten draagen,
 Dat gy u zelf bereid,
 En vruchteloos te laat beklagen
 Uw' dollen uitzinnigheid.
 Maar ach! dat uw verbysterd woeden
 Eens naar behooren wracht
 Op alle wrevele gemoeden,
 Die tegen het geslacht
 Der heiligen en Godbeminden,
 Door onrecht, kruis, en leed,

Zich hier te ftryden onderwinden,
 Verbitterd, boos, en wreed!
 Zo mogt uw doen hen voordeel baaren,
 Als die beschouwing 't hert,
 Door zynen drift te doen bedaaren,
 Voor ramp behoedde en finert.
 Ja, dwaazen, hebt gy noch 't vermogen,
 Om eens voor redens licht
 Te ontsluiten uwe zielen - oogen,
 Wend herwaarts uw gezicht.
 Hier kunt gy in zyn eigen wezen
 Het beeld van uwen aard,
 Het beeld van uw' bedryven leezen,
 En 't lot, voor u bewaard.
 Terwyl gy tegen 't zaad der vroomen,
 Dat Godgewyde zaad,
 In uwe ziel zyt ingenomen
 Met wreveligen haat;
 Terwyl gy op hun naam en daaden
 Braakt uwe bit're gal;
 Terwyl gy hen zoekt te overlaaden
 Met ramp en ongeval;
 Wat doet ge, als u gelyk te stellen
 Met die, te dwaas en stout,
 Daar hy den steenzuil tracht te vellen,
 Zyn eigen onheil brouwt?
 Hoe fel gy woed, van schenzucht dronken,
 De vroomen, als een rots,
 Op rots gebouwd, uit rots geklonken,
 Staan pal uw woën ten trots.
 God zelf verstrekt door zyn vermogen
 Hen meerder, dan een wal,
 Uit marmer hemelhoog getoogen,

Ten

Ten scherm voor ongeval.

Die tegen deezen muur durft ftryden,
Wat is zyn lot en end?

Een droevig onheil, niet te myden,
Eene eindelooze elend.

Vraagt dat aan alle dwingelanden,
Wier boosheid, hels verwoed,
Bestond Gods kinders aan te randen
In dollen evelmoed.

Hoe zag men ze allen nederploffen,
Vergaan in smert en schand.

Door 't fcherp gewette zwaard getroffen
Van Gods getergde hand!

Dat heet zich in den ftryd te wikk'len
Met steen, of fellen gloed.

Dat 's tegen fcherpgepunte prikk'len
Te ftooten met den voet.

Ei prent dit vast in uw' gedachten,
Op dat gy wyzer werd,

En leert omzichtig u te wachten
Voor eigen' schade en smert.

Of waart gy een verbolgen Saulus
In meer of minder maat,

Laat nu voortaan een' zachten Paulus
Uitblinken in uw' daad.

Bemint de fchaar der Godbeminden,
Acht hun gezelfchap waard,

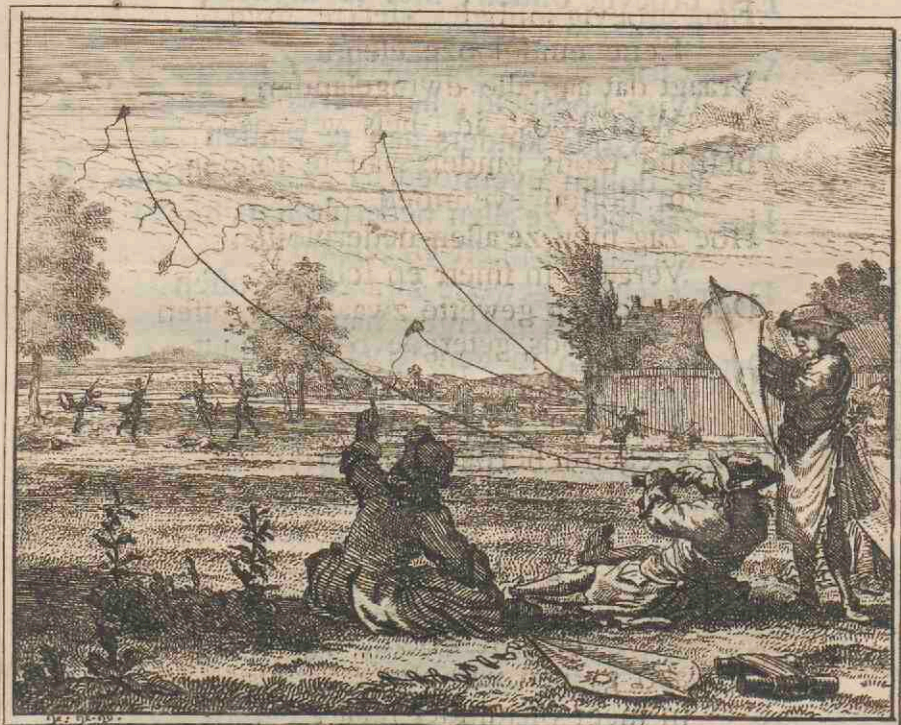
En maakt tot uwe beste vrinden,
Die God daar voor verklaart.

Zo word gy met de lieflykheden
In volle maat gedrenkt,

Die God zyn' vrienden hier beneden,
En namaals eeuwig fchenkt.

HET DERTIENDE ZINNEBEELD.

DE VRUCHTELOOZE ARBEID.

Verblyd u, o jongeling, in uwe jeugd, en laat uw herten afdraagen in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uwer herten, en in de aanschouwinge uwer oogen: maar weet, dat God, om alle deeze dingen u zal doen komen voor 't gerichte. Pred. xi. 9.

Wat heeft ons de hovaardigheid gevorderd? en wat heeft ons de rykdom met het pogchen medegebragt? Alle die dingen zyn voorby gegaan gelyk een' schaduwe, en gelyk een' voorby loopende tyding. Boek der Wysh. v. 8, 9.

Op het dertiende ZINNEBEELD.

Het vliegerkje, van dun papier
 Te zaam geplakt, met beelden overtoogen
 Van veelerleije verw en zwier,
 Is voor het kind behaagelyk in de oogen.
 Daar gaat het zomtyds meê te veld,
 Terwyl een troep van zyns gelyke knaapen
 Hem met gelyke zucht verzelt,
 Om vreugde en lust uit 't vliegerspel te raapen.
 En ô wat vreugd geniet het kind?
 Geene andere, als den vlieger, onder 't vieren
 Der koorde, op vleugels van den wind
 Gedraagen, in de hoogte te zien zwieren.
 Dat is wat schoons in zyn gezicht.
 Daar zou hy huis en ouders om vergeeten.
 Dat maakt hem alle moeite licht,
 Terwyl hy draaft, dat all' zyn' leden zweeten.
 En of hy zich by wylen stoot,
 Ja valt daar heen, dat rug en beenen kraaken,
 En 't hoofd hem suizebolt, geen nood,
 Indien hy maar zyn doelwit mag beraaken.
 Ô Schraale vrucht, daar 't hert op ziet,
 Eer noch 't verstand tot rypheid is gereezen,
 Wat zyt ge een louter ledig niet,
 Eene idelheid, cen' schaduw zonder wezen!
 Hoe licht verstuift gy, als het zand,
 Het zy de koord door 't spannen breeke aan stukken,
 Het zy behendig eene hand
 Haar koom' van een te snyden, of te rukken!
 Daar snort de vlieger voor den wind
 In stroom, of boom, die 't bros papier doet scheuren,

En

En all' de blydschap van het kind
 Met eenen slag verkeert in droevig treuren.
 Maar wat verbeeld deeze idelheid?
 Den stand van die naar 's waerelds aanzien haaken,
 Terwyl het dwaaze hert zich vleit
 Met eenen waan van heilsgenot te smaaken.
 Gelyk de vlieger in het oog
 Der domme jeugd beminnellyk komt speelen,
 Zo kan de staat van 's waerelds hoog
 Het zielgezicht van zyn' beminnaars streelen.
 Gelyk het kind niet liever ziet,
 Dan in de lucht den vlieger opgedreeven,
 Zo wenst de staatzucht anders niet,
 Dan meer en meer haar lot te zien verheven.
 Gelyk het kind zyn huis verlaat,
 Om 't edel spel, en doolt op verre weiden,
 Zo troost zich vaak een mens, om staat,
 Van 't eeuwig huis zyns Vaders af te scheiden.
 Gelyk de kindsheid haaren wens
 Niet aantreft, dan met loopen, rennen, draaven,
 Zo raakt ook geen eierzuchtig mens
 Zyn doelwit, dan met moeite en pynlyk slaaven.
 Gelyk het kind door val of stoot
 Zich onverwacht een onheil kan bejaagen,
 Zo stelt zich de eerbeminnaar bloot
 Voor rampen, die gestadig hem belaagen.
 Dus staan zy beide nevens een
 In zin, en wit, in arbeid, en gevaaren,
 Maar teffens in de nuttigheên,
 En vrucht, en eind, die elks bedryf kan baaren.
 Hoe hoog het vliegertje van eer,
 Gezach, en staat, gevoerd word door de winden
 Der gunst van volk of grooter heer,

Wat

Wat heil, helaas! wat goed is hier te vinden?
 Geen ander, als het idel beeld,
 Dat voor het oog der kinderen komt zweeven,
 En, als wat groots, hun zinnen streelt,
 Doch in der daad geen waar genot kan geeven.
 En ach! hoe lichtlyk raakt men 't kwyt,
 Daar duizend op den staatbeminnaar loeren,
 Genoopt door haat en bitfen nyd,
 Om van den troon hem in het stof te voeren!
 Of blyft hy vry van zulken leed,
 Een' strenge hand, door list noch kracht te myden,
 De felle doodshand staat gereed,
 Om 's levens draad in 't kort van een te snyden.
 Dan knapt de vliegerkoord met een,
 En die zo hoog in luister stond te praalen,
 Van elk gevierd en aangebeên,
 Moet in het graf en diep vergeeten daalen.
 En lust het ons, om zulken staat,
 Die nooit den wens der ziele kan verzaaden,
 En met het lyf eerlang vergaat,
 Noch moeite en finert op onzen hals te laaden?
 Laat kinders, of die in 't verstand
 Slechts kinders zyn, zo dwaaslyk zich vergisfen;
 Wy willen, om een beter pand,
 Dit schyngoed, en met een den arbeid misfen.
 Wy willen, naar des hemels wil,
 In 't klein en laag ons hier gewillig geeven,
 En, ongeacht, geruft, en stil,
 Op Jezus spoor, naar ootmoeds wetten leeven.
 Die wys is, treede aan onze zy!
 Zo zien we ons eens ter hoogheid opgesteege,
 Die, van gevaar en moeite vry,
 Ons kroonen zal met eeuwig heil en zegen.

LEERZAAME
 HET VEERTIENDE ZINNEBEELD.
 DE ONDERSCHIEDEN STAND.

Doet aan de geheele wapen-rusting Gods, op dat gy kunt staan tegen de listige omleidingen des Duivels. Want wy hebben den slyd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der waereld, der duisternisse deczer eeuw, tegen de geestelyke boosheden in de lucht. Daarom neemt aan de geheele wapen-rusting Gods, op dat gy kunt wederstaan in den boozen dag, en alles verricht hebbende, staande blyoen. Efezen vi. 11 - 13.

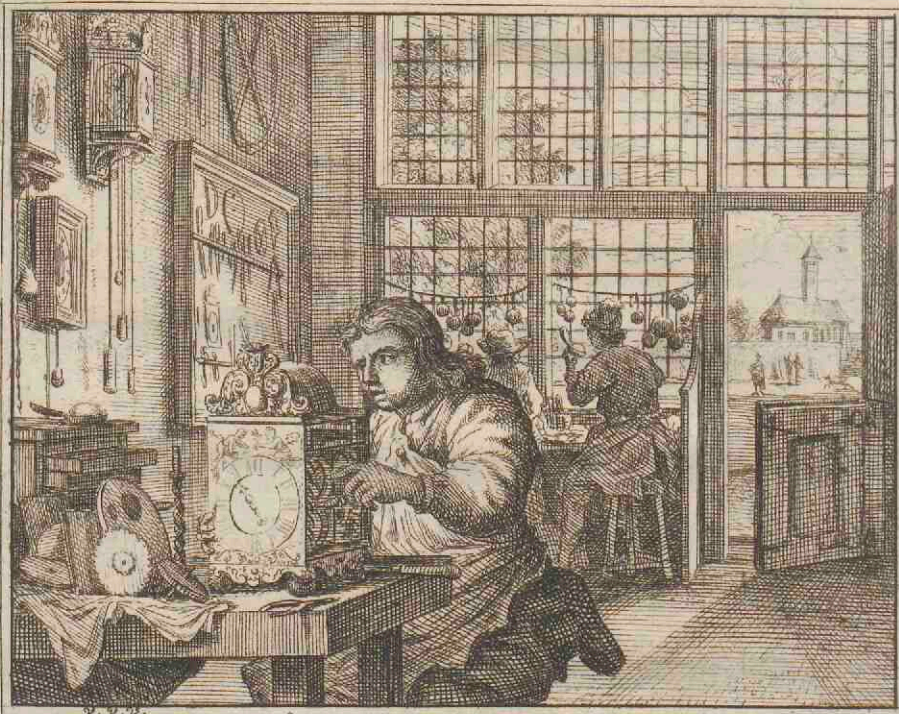
Op het veertiende ZINNEBEELD.

Zolang de krygsman zich voorzien zag met zyn wapen,
 Zo lang hy speer en zwaard
 Voerde in de vuist, daar 't heir der dappere oorlogsknaapen
 Aan benden stond geschaard,
 Om, op het hol geklank van trommels en trompetten,
 Elk even zeer verwoed,
 Op 's vyands leger-spits eendrachtig aan te zetten,
 Bevond hy zich vol moed.
 Al stonden hem voor 't oog veel' duizend yz're koppen
 In dicht gepakt verband,
 Al wekte 't oorlogsros, met briesen, slaan, en kloppen,
 Een' weërgalm over 't land,
 Al zag hy 't hol geschut met opgesperde kaaken
 Staan gaapen en gereed,
 Om yslyk bliksemvuur en donder uit te braaken,
 Al trof de wapenkreet
 Zyne ooren, daar hy zag de benden van weërzyden
 Aanhorten tegen een,
 Wyl elk zich weerde op 't meest met schieten, kerven, sny-
 Wat vyand was, of scheen, (den,
 Al zag hy 't slagveld in een' beek van bloed veranderd,
 En lyk op lyk gehoopt,
 Noch bleef hy onvervaard, en volgde zynen standerd,
 Van oorlogs eer genoopt.
 Maar naauwlyks is 't geweer, zyn toeverlaat voorheenen,
 Geklonken uit de hand,
 Of al zyn eerste moed is te eenemaal verdweenen,
 En 't hert van vrees vermand.
 Die doet hem voor verlies van leën of leven duchten,
 En, zonder stil te staan,

Zo spoedig, als hy kan, vol angst en zorg vluchten,
 Om dus 't gevaar te ontgaan.
 O Overwonnen held, hoe schildert gy voor de oogen
 Het onderscheiden lot
 Van die zich hier bevind met Gods genade omtogen,
 Of wyd vervreemd van God!
 Ja, waarde zielen, die bedeed zyt met dien zegen,
 Dit goed verstrekt u meer,
 En sterker wapentuig, dan ooit soldaat zyn degen,
 En helm, en schild, en speer.
 Op zulken toeverlaat kunt gy, met vast vertrouwen,
 En zoete hertelust,
 In allen draai en zwaai der woeste waereld bouwen,
 Van angst noch vreeze ontrufft.
 Al blaakt de lucht van vuur, al kraakt de schorre donder,
 Al bruist de wilde zee,
 Al giert de felle wind afgryfelyk hier onder,
 Gy voelt geen hertewee.
 Of bange hongersnood en diere tyden knellen,
 Of 't oorlogsonweêr woed,
 Of de alverflindb're pest veel' duizenden komt vellen,
 Gy houd een' kloeken moed.
 Schoon haat en nyd op u hun bit're galle braaken,
 En, ongerust van geest,
 Op midd'len tot uw' schaade in boozen iver waaken,
 Noch blyft gy onbevreesd.
 Zo word gy billyk by een' jongen leeuw geleecken,
 Terwyl uw' ziele staat,
 Gelyk een rots in zee, waar op de golven breeken,
 Op God uw' toeverlaat;
 Terwyl ge op vasten grond zyn' hulp u moogt belooven,
 Die of de rampen weert,
 Of weet ze van hun kracht en angel te berooven,

En 't kwaad in goed verkeert.
 Maar ô rampzaligen, die, hier van uitgeslooten,
 Het wapen van genaë
 Ontbeeren, dat zo zoet Gods lieve gunstgenooten
 In nooden komt te staâ!
 Wat is hun deel? gestaâg in angst en schrik te leeven,
 En op het minste blyk
 Van dreigend ongeval te trillen en te beeven,
 Door vrees byna een lyk.
 Dan slaat een ruisend blad hun licht ontroerde zielen
 Met naare ontsteltenis,
 Als waare elk oogenblik de dood hen op de hielen,
 En hun verderf gewis.
 Zo zag men Kain, zo Herodes eng beneepen,
 Zo Judas bang te moê,
 Zo Nero en Tibeer gegeesfeld door de zweepen
 Van die benaauwde roê.
 Van waar dit onderscheid? uit de onderscheiden' daaden,
 Daar de eene aan 't goede kleeft,
 En de andere, in 't gemoed verbasterd, op de paden
 Der snoode zonden streeft.
 Gods zegen volgt op 't wel, Gods haat op 't kwaalyk leeven.
 Dit 's eigen aan zyn' aard.
 Daar heeft hy 't aller tyd de blyken van gegeven,
 Dit in zyn woord verklaard.
 Dat dan ons hert, door geen' gevallen af te trekken,
 Staa in de Godsvrucht vast,
 Op dat Gods liefde en gunst ons tot een wapen strekken
 In allen nood en last;
 Op dat Gods liefde en gunst met kracht de ziele styven,
 Als 't al verdwynen moet,
 En namaals, door zyn' macht het graf ontworsteld, blyven
 Ons eeuwig deel en goed.

LEERZAAME
 HET VYFTIENDE ZINNEBEELD.
 GELYK IN DE ONGELYKHEID.

Als de bovaardigheid komt, zal de schande ook komen: maar met de ootmoedigen is wysheid. Spreuken xi. 2.

Indien 'er dan eenige vertroosting is in Christus, indien 'er eenige troost is der liefde, indien 'er eenige gemeenschap is des Geestes, indien 'er eenige innerlyke bewegingen en ontfermingen zyn: Zo vervult myne blydschap, dat gy moogt eensgezind zyn, dezelve liefde hebbende, van één gemoed, [en] van één gevoelen zyn te. En [doet] geen ding door twistinge, of idele eere, maar door ootmoetigheid achte de een den anderen uitneemender dan zich zelven. Een iegelyk zie niet op het zyne, maar een iegelyk [zie] ook op het geene dat der anderen is. Filipp. ii. 1-4.

Op

Op het vyftiende ZINNEBEELD.

Hoewel het uurwerk menig rad
 Van ongelyke vorm bevat,
 Naar hunnen standplaats, hoog of laager,
 Naar hunne omtrek, groot of kleen,
 De tanden dicht, of wyd van een,
 In hun beweeging ras, of traager,
 Het uurwerk wigt helpt all' de raën
 Door zyne zwaarte aan 't ommegaan,
 Daar ze all' te zaamen, hoe verscheiden,
 Eendrachtig blyven in hun stand,
 En, als verknocht door zachten band,
 Naar 't zelve wit zich laten leiden.
 Zo kan de wyzer op de plaat,
 De hamer, die op 't klokje slaat,
 Naauwkeurig uur en stonden spellen,
 Op dat een ider van 't gezin
 Met vlyt, tot onderling gewin,
 't Gepaste dagwerk mag bestellen.
 Ach! waare, als met een' staale stift,
 Dit beeld elk Christen ingegrift,
 Hoe zoet, hoe krachtig zou 't hen leeren,
 De vrê, het allerwaardste pand,
 Alom te zetten vast in stand,
 En twiift en tweedracht weg te te weeren!
 Ja broeders, uit het zelve zaad,
 Gods leevend woord, dat nooit vergaat,
 Van eenen Vader t' zaam gebooren,
 Met eenerleije spys gevoed,
 Tot een genot van waardig goed
 Gelyklyk uit genaë verkooren,

Laat

Laat u dit stuk ter herte gaan.
 Want even als in de uurwerkraên,
 Zo word 'er tusfen u gevonden
 Een groot verschil van aard en stand,
 Maar dat door aangenaamen brand
 Van liefde gants moest zyn verflonden,
 Op dat, in al dit onderscheid
 Eene onverdeelbaare eenigheid
 Van wil, en wensfen, en beweegen
 Geduuriglyk de maat mogt slaan
 Op al uw' poogingen en daân
 Tot algemeene vrucht en zegen.
 Dat 's overal de zachte leer,
 En eis van Jezus, onzen Heer,
 En zyn Gezanten, hoog te roemen.
 Dat stelt des Heilands klaare stem
 Als 't rechte merk van all' die hem
 In waarheid hunnen Meester noemen.
 Ja zonder dat is 't al om niet,
 Wat eenig mens den Hoogsten bied,
 Naardien zyn' ziel alle offerhanden,
 En dienften, en gebeên versmaad,
 Wanneer in 't hert de felle haat,
 En bitse nyd, en twistzucht branden.
 Maar ô! wat middel, om die raên
 Van 't Christen - uurwerk te doen gaan
 Zo vredige en gelyke gangen?
 Geen ander, (dit 's het klaar berigt
 Van 't heilig woord) dan 't zwaar gewigt,
 Dat ootmoed heet, daar aan te hangen,
 Daar deeze 's herten grond beslaat,
 Is 't uit met gretige eigenbaat,
 Die stadig loert op eigen voordeel.

Daar

Daar deeze, als koningin, gebied,
 Gaat id'le waan en roem te niet
 Van eigen weetenschap en oordeel.

Daar deeze huisvest in 't gemoed,
 Kan 't grootse beeld van eigen goed
 En meerder godsvrucht niet vernachten.

Daar deeze woont, vertrekt de smaad,
 En blinde drift, die 's naastens staat,
 Als min godsdienstig, durft verachten.

Daar deeze heerst, heeft goedheid mee,
 En vriendlykheid, en zachtheid steê,
 En vaardigheid in toe te geeven.

Daar deeze werkt, word onbescheid,
 En gramschap, en wraakgierigheid,
 En wrok, en wrevel weggedreeven.

Zo volgt de vreê met al haar zoet,
 Ja zelf de bron van alle goed,
 De Hoogste, een God van vreê geheeten,
 En Jezus, vorst van vrede en rust,
 Hier in 't genot van volle lust,

En zielenvreugd, ten troon gezeten.
 Die lust heeft tot zo waarden schat,
 Hang dit gewigt aan 't uurwerk rad.
 Zo word de vrede kracht gegeven.

Zo zien wy met geneugte alom
 In 't wydverdeelde Christendom
 De Paradys-eeuw weêr herleeven.
 Zo zienwe ons eens in 't ryk geleid,
 Daar een' volkomene eenigheid
 En vreê de zielen zal verbinden

Met eene koord van reine min,
 Die stand behoud eeuw uit, eeuw in:
 Want zalig zyn de vreêgezinden.

LEERZAAME
 HET ZESTIENDE ZINNEBEELD.
 'T IS GEVAARLYK.

*Bewaar de bestendige wysheid, en bedachtzaamheid. Spreuk. III. 21.
 Ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit den dooden, en Christus
 zal over u lichten. Efezen v. 14.*

Op het zestiende ZINNEBEELD.

Wie is de reiziger, die, in de dichte lommer
 Van 't bladerryke woud, geruft, en zonder kommer
 Voor ongeval of leed,
 Zich in den slaap vergeet,
 Terwyl een' bitse slang, met boos vergif bezeten,
 Vast om en om hem kruipt, en dreigt haar' felle beeten,
 Die 't leven doen vergaan,
 In vel en vlees te slaan?
 Wie anders, dan de mens, die, jammerlyk gebonden
 Aan dwaaze waereldliefde, en ketens van de zonden,
 Heel zorgloos en geruft
 Voldoet zyns herten lust?
 Gewis, die met de kracht van opgescherpte zinnen
 Zich brengt het rechte beeld van beider stand te binnen,
 Straks ziet hy hen met reën
 Geschat als lotgemeen.
 De waereld is een woud, daar elk, zyn gantse leven,
 Met welbedachte schreën en toezicht door moet streeven
 Langs 't enge pad der deugd
 Naar 't eeuwig ryk van vreugd.
 Hier ziet men 't, tot vermaak, dat herten kan bekooren,
 Al waar men heenen treed, van achteren, van vooren,
 Aan de eene en and're kant
 Met veel geboomt' beplant. (vrinden,
 Eer, rykdom, weelde, kracht, gezondheid, schoonheid,
 Elk strekt hier tot een' boom, daar schaduw is te vinden,
 Die met behaaglykheid
 De dierse zinnen vleit.
 Maar even als hier in die lommerlyke dreeven
 De lust haar voedsel vind, zo is 't 'er ook omgeeven

Met veel gevaar en schroom,
 Terwyl by elken boom
 Een' looze slang, van 't zaad dier oude slang gesprooten,
 Die 't eerste paar bedroog, en, nevens all' hun loten,
 Stortte in elende en leed,
 Legt tot verderf gereed.
 Die kruipt geduurig om, die waakt met opene oogen,
 Waar eenig reiziger, door 't schaduwzoet bewoogen,
 Geruft ter aarde glyd,
 En zich tot slaapen vlyd.
 En vraagt gy, wien wy hier den naam van slang doen voeren?
 De zonde, die gestaag legt, als een slang, te loeren,
 Op dat zy 't hert bekruipt,
 En listig binnen sluip'.
 Of zou die naam veel eer een ander voorwerp passen,
 Men passt hem op de dood, die ider kan verrassen,
 Wien 's waerelds sluimering
 Het dof gemoed beving.
 Want aan het aardse goed zich dwaaselyk te vergaapen,
 Zo dat 'er 't hert op steunt, dat heet geruft te slaapen
 In 't schaduwryke woud,
 Daar zich 't verderf onthoud.
 Zo slaapt hy, die op 't goud meer, dan op God, durft hoopen.
 Zo slaapt hy, die naar staat de zinnen steeds laat loopen.
 Zo slaapt hy, die 't gemoed
 Met 's waerelds weelde voed.
 Zo slaapt hy, die verwaand op 's lichaams schoon gaat treden.
 Zo slaapt hy, die den moed verheft op kracht van leden.
 Zo slaapt hy, die te stout
 Op aardse vriendschap bouwt.
 Zo slaapen ze alle, die, als dwaaze waereldknechten,
 Aan eenig zichtbaar ding zo vast hun herten hechten,
 Dat God en 't eeuwig goed

Geen'

Geen' klem vind op 't gemoed.
En ach! wat zyn 'er, in dien sluimer van 't geweeten,
Ontelbaar veele van die fellè slang gebeeten,
En, eer 'er 't hert om dacht,
Ten ondergang gebragt!
Zo zag, in Noachs eeuw, de waereld zich verrasfen,
En stooren in haar slaap door de ongemeeten plasfen,
Van God, tot wraak gepord,
Ten hemel uitgestort.
Zo vond zich Sodom van zyn onheil overrompeld,
Terwyl het in den slaap der boosheid lag gedompeld,
En goddelooze lust,
Door hemels vuur gebluft.
Zo wierd Jeruzalem van zyn verderf bekroopen,
Daar 't zorgloos in den slaap der zonde lag verzoopen,
Stout op 't beloofde lot
Van 's Hemels gunstgenot.
En wilden we alle die bezondere op gaan haalen,
Die, in hun zondenlaap, een slang van droeve kwaalen,
Een' doodslang heeft verraân,
Nooit hadden wy gedaan.
Wat raad dan? Anders geen, dan steeds met vlyt te waaken,
En in bedachte zorg geduurig spoed te maaken
Met rustelooze schreên
Door 't woud der waereld heên.
Geen and're, dan gestaâg te denken om de reden
Van Jezus Afgezant, dat, waar wy heenen treden,
De zonde ons licht omringt,
En in het herte dringt.
Geen and're, dan Gods vrees geduurig om te draagen,
Op dat zy onze ziel voor 's waerelds waanbehaagen,
En slaapzucht, vol gevaar,
Ons leven lang bewaar'.

LEERZAAME
HET ZEVENTIENDE ZINNEBEELD.
NIET ALLEEN.

Wel gelukkig is hy, die den God Jakobs tot zyne hulpe heeft: wiens verwachting op den Heere zynen God is. Psalm. CXLVI. 5.

En hy heeft tot my gezegd, myne genade is u genoeg: want myne kracht word in zwakheid volbragt. Zo zal ik dan veel liever roemen in myne zwakheden, op dat de kracht van Christus in my woone. Daarom heb ik een welbehaagen in zwakheden, in smaadheden, in nooden, in vervolgingen, in benaauwdheden om Christus wille. Want als ik zwak ben, dan ben ik magtig. II. Korinth. XII. 9, 10.

Op

Op het zeventiende ZINNEBEELD.

Indien 't den bouwman kon behaagen
Maar eenen os in 't jok te slaan,
Om met den ploeg door 't land te gaan,
Het viel hem lastig om te draagen.
Maar als 'er twee, te zaam gevoegd,
Gelyklyk buigen hunne nekken,
Dat de een den ander helpt in 't trekken,
Dan word het land naar wens geploegd.
En schoon 't gezicht hen wierd bewonde,
Dat de een den ander niet kon zien,
De hulp nochtans, die elk kwam biën,
Wierd door 't gevoel genoeg bevonden.
Ô Mens, ô wederspannig knecht,
Die weigert 's Heeren jok te draagen,
Als had gy reden, om te klaagen,
Dat u een last wierd opgelegd,
Die uwe schouders in zou weegen,
En spreekt des Heilands mondbericht,
Myn jok is zacht, myn last is licht,
Aldus met woord en werken tegen,
Zie, hoe de goede landman doet,
En laat het u ten spiegel strekken,
Om aan uw' ziel 't beleid te ontdekken
Van God, oneindig meerder goed.
Het eene dier, in 't jok geslaagen,
Verbeeld elk mens, van God genood,
Om, van de jeugd aan tot de dood,
Het jok van zyn' geboën te draagen:
Te draagen met een' kloeken moed;
Te draagen zonder tegenstreeven,

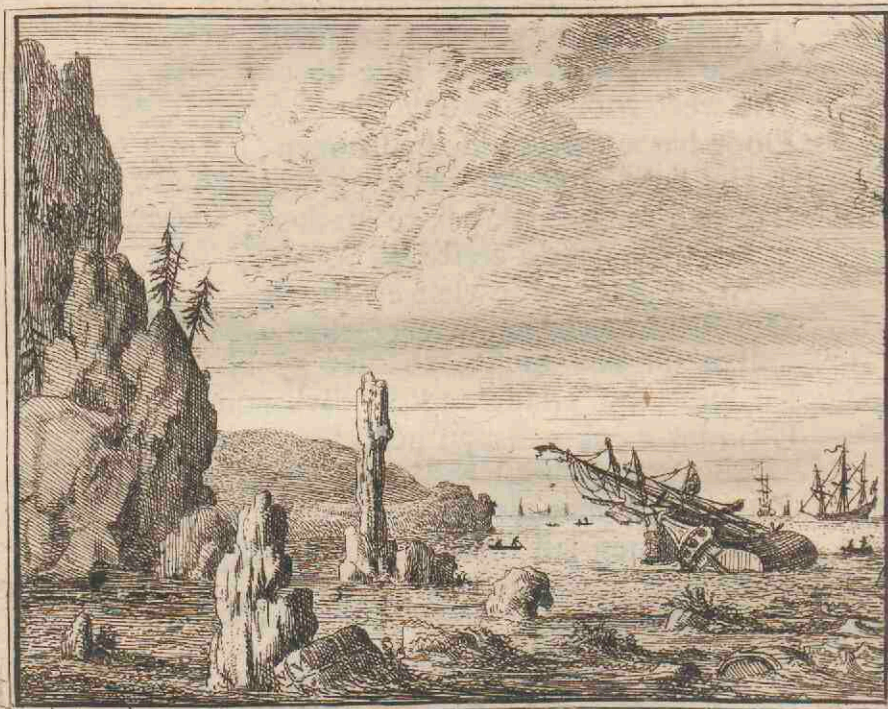
Ge.

Gesterkt door hoop van na dit leven
 Te deelen in een eeuwig goed.
 Maar acht gy God zo ongenadig,
 Dat hy den mens hier laat alleen?
 ô! Verr' van daar, ô neen, ô neen:
 Wat anders leert hy ons gestadig
 In 't woord, waar in hy zich verpand,
 En gunstig toezegt, als een' tweeden,
 Om nevens hem in 't jok te treden,
 Door algenoegzaame onderstand,
 En hulp, die 't herte steeds van boven
 Stort nieuwen moed en krachten in,
 En 't jok, hoe lastig in 't begin,
 Zyn' last allengskens kan ontrooven.
 Al blykt dit niet voor 't aards gezicht,
 De ziel gevoelt zich echter sterken
 Door 't heilzaam Godlyk medewerken,
 En vind eerlang den arbeid licht.
 Kan dit uw hert noch niet vernoegen,
 En eist gy weezendlyke daad,
 Zo pleeg in ernst met allen raad,
 Die ooit het jok des Heeren droegen:
 Vraag zulken zelf, die 't zwaarste pak
 Van bitter lyden, felle plaagen,
 Op's Heilands kruisfpoor, moesten draagen;
 Niet een van allen, of hy sprak
 Met Paulus, in dat werk bedreeven,
 Wat last van leed of ongeval
 My t' huis komt, *ik vermag het al,*
Door Christus, die my kracht komt geeven.
 En dunkt u noch dit jok te zwaar,
 Daar, volgens 't woord van Gods belooven,
 Zo sterk eene onderstand van boven

U vaar-

U vaardig staat, indien gy maar
 Het werk met iver woud beginnen?
 O' Neen, dat is het niet, o' neen,
 Maar dat ge aan 's waerelds idelheên
 Te vast gehecht zyt met de zinnen.
 Die liefde houd het hert bezet;
 Die weet voor uw' betooverde oogen,
 Door haare schalke list bedroogen,
 Het lieflyk jok van 's Heeren wet
 Tot een ondraaglyk pak te maaken,
 Bewuft, dat de eerste les beveelt,
 Al, wat op aarde vleit en streelt,
 Om God, gewillig te verzaaken.
 Ban uit die zucht, zo ziet gy klaar;
 En buig, op 's Heeren vriendlyk nooden,
 U onder 't jok van zyn geboden,
 Zo word gy haast zyn' hulp gewaar:
 Zo treed gy met uw' last daar heenen,
 Nu geenen last meer, maar geneugt,
 Eerlang te wif'len met een' vreugd,
 Nooit afgenomen, nooit verdweenen.
 Of word de waereld meer geloofd,
 Dan God, en blyft gy trots versmaaden
 Gods jok op uwen hals te laaden,
 Zo wacht in 't eind 't halstarrig hoofd
 Voor Gods ontzachelyke slagen:
 Want een van beiden moet gy vast,
 Of hier des Heeren zachten last,
 Of namaals zyne straffen draagen.
 Ach! neem by tyds een wys beraad,
 En kies het goede voor het kwaad.

HET ACHTIENDE ZINNEBEELD.
'T VERMOMD BEDROG.

Menig is 'er die boosheid doen, gaande gebukt in zwarte klederen, en het binnenste van hem is vol van vierig bedrog. Hy bukt het aangezicht, en maakt den doofaart, indien gy hem niet gewaar word, zal hy u voorkomen om kwaad te doen. En indien hy by gebrek van sterkte verhinderd word te zondigen, zo zal hy toch kwaad doen indien hy gelegen tyd vind. Jezus Sirach xix. 24 - 26.

Wacht uw zelve voor den zuurdeefsem der Farizeen, welke is geveinstheid. Lukas xii. 1.

Op het achtende ZINNEBEELD.

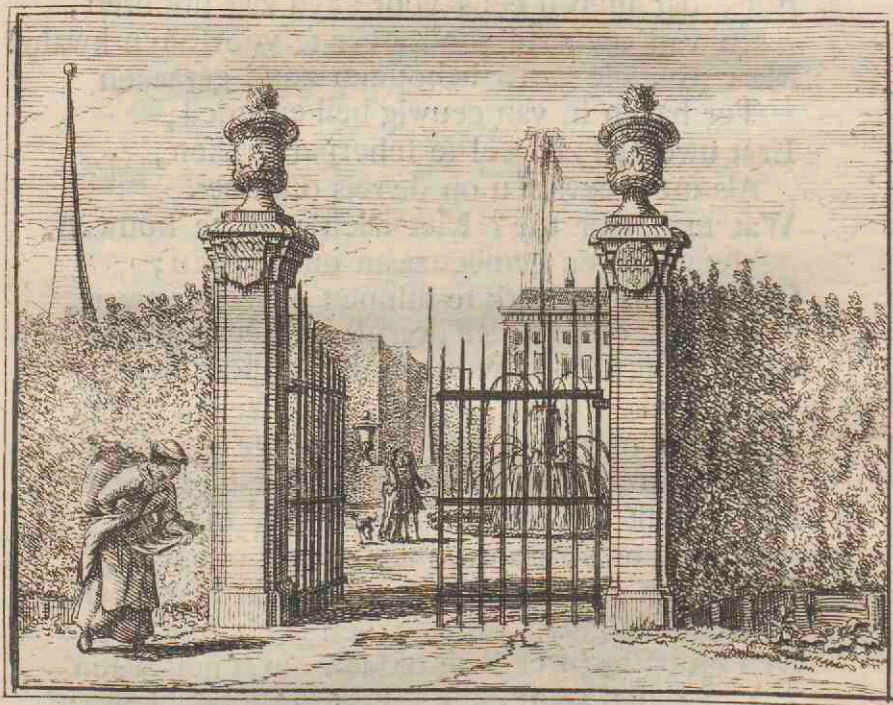
Een stuurman, in zyn' zaaken wel ervaaren,
 Houd oog in 't zeil, en, ziet hy eene klip
 Haar' scherpen kruin verheffen uit de baaren,
 Hy weet het roer te wenden, dat het schip
 Voorzichtiglyk dien vyand laat ter zyden.
 Maar menigmaal ontmoet hem in het meer
 Een' harde rots, niet zo gereed te myden,
 Om dat zy 't hoofd duikt in de diepte neêr.
 Hier kan zyn' kunst hem weinig voordeel werken.
 Hier zeilt hy vaak zyn onheil in den mond,
 Eer zyn gezicht het groot gevaar kon merken,
 Dat zich verborg in 's afgronds diepen grond.
 Daar loopt de kiel met yfelyke horten
 Op 't steengevaart, dat buik en denning sloopst,
 Dat mast en steng van boven nederstorten,
 En 't menig man met zyne dood bekoopt.
 Zo heeft men hier het meeste kwaad te vreezen,
 Daar 't allerminst oogschynlyk word verwacht,
 Op dat men des te omzichtiger zou weezen,
 En houden steeds op alles naauwer acht.
 Maar even als 't den zeeman op de baaren,
 Zo gaat het ook hen allen, die de zee
 Der waereld in het levenschip bevaaren,
 Op hoop van rust aan 's hemels stille reê.
 Hier zeilt de mens door menigte van klippen,
 De eene openbaar, en de and're diep bedekt,
 Daar 't zielefchip bezwaarlyk door kan slippen,
 Zo niet de zorg, door vrees voor ramp gewekt,
 Hem stadig houd in een omzichtig waaken.
 En welke zyn die rotsen, die de vaart

Naar 't eeuwig heil zo vol gevaaren maaken ?
 De boozen, wyd van God en goed ontaard,
 Verhard, als steen, in zonden en gebreken:
 't Zy ze opentlyk voor 't oog van ider een,
 Van 't heilig pad der reine deugd geweeken,
 Zich baaden in hun ongerechtigheên;
 't Zy ze, onder 't kleed van schalke veinzeryën,
 Om 't aards belang arglistig te voldoen,
 Wyl mond en tong de Godsvrucht vals bely'en,
 In 't heimelyk hun snoode lusten voên.
 ô! Zeilt men hier op een van deeze banken,
 Terwyl men zich in 't boos gezelschap laat,
 Hoe weinig wil 't de stuurman zich bedanken,
 Wanneer het schip eens jammerlyk vergaat!
 Doch, als in zee, zo zyn hier meest te schroomen
 De klippen, die beneden 't water staan,
 De huichelaars, die in den schyn van vroomen
 Met list vermomd voor 't oog der waerld gaan.
 Een' ziel, gezind naar 't hoogste goed te trachten,
 Zal 't vuil gespuis, dat zich in 't openbaar
 Aan 't kwaad verpand, geen' omgang waardig achten;
 Dies loopt zy hier ook allermínst gevaar.
 Maar wyl zy graag verkeert met haars gelyken;
 Wyl liefde haar beveelt geen kwaad vermoên
 Te koesteren, zo lang zich geene blyken
 Van eenig kwaad voor 't oog te voorschyn doen;
 Wyl 't huichels rot aanminnig weet te sleijen
 Door eer en dienst, om in haar' gunst te staan,
 Zo laat zich licht de eenvoudige verleien,
 Om eenigfins hun vriendschap in te gaan.
 Die groeit allenks, maar tefsens de gevaaren:
 En dien de naam van zonde nu ontroert,
 Word, eer men 't denkt, door list der huichelaaren
 Tot

Tot boosheids trap by trappen opgevoerd,
O Snood geslacht, uit duivels zaad gebooren,
Hoe aard ge in uw bedryf naar uwen ftam!
Ach! dat men u eens voor altyd zag smooren,
En van uw zaad nooit meer te voorschyn kwam!
Maar gy, die gaarn behouden zoud geraaken
Ter haven in van eeuwig heil en goed,
Laat uwe ziel zo veel te scherper waaken,
Als meer gevaar u op de reis ontmoet.
Wat raad hier toe? Met allen vree te houwen,
Met weinigen gemeenzaam om te gaan;
Geen' mens zo sterk te minnen en vertrouwen,
Dat ge, onbeproefd, geruft op hem blyv' staan:
Gods heilig woord geduurig na te spooren,
Als 't wis kompas, waar op men zeilen moet;
Al wat u ooit van menschen komt te vooren,
Te keuren naar dien regel kwaad of goed:
Nauw acht te slaan, of ider in zyn' werken,
Wier kennis zich der menschen oog onttrekt,
Denzelven glans van Gods vrucht laat bemerken,
Die in 't gekaat en woorden zich ontdekt:
Den Hoogsten steeds te bidden om 't bestraalen
Van zynen geest, die 't hert verlicht', bewaar',
Geleide, en stuure, om nimmer te verdwaalen,
Daar 't zielefchip last lyde van 't gevaar.
Betracht gy dit, dan mag de zee van 't leven
Vol klippen zyn, gy zeilt 'er dwers door heen,
Voor wind, voor ty' naar 't vaderland gedreeven,
Daar nooit gevaar of onheil word geleen.

HET NEGENTIENDE ZINNEBEELD.

HET ONGEMAK NIET WAARDIG.

Daar 't goed vermenigvuldigt, daar vermenigvuldigen ook die het eeten; wat nuttigheid hebben dan de bezitters daar van, dan het gezicht hunner oogen. Pred. v. 10.

De wyl dan deeze dingen alle vergaan, hoedanige behoort gy te zyn in heiligen wandel en Godzaligheid? II. Pet. III. 11.

Op het negentiende ZINNEBEELD.

Die zynen tuin van dieveryen
 En roovers handen wil bevry'en,
 Omzet hem dikwils met een' haag,
 Wiens scherpe doorens 't vel doorprikken,
 Om dus een' ider af te schrikken,
 Op dat geen mens den inbreuk waag'.
 Al pronkt de haag met groene bladen,
 Al toont zich 't hof met vrucht beladen,
 Zo veel men zien kan in 't verschie't,
 Elk wacht zich echter voor den dooren,
 En geene lust kan 't hert bekooren,
 Met pyn verzelfschapt en verdriet.
 Doch wierd 'er eens een mens gevonden,
 Die zich getroostte 't vinnig wonden,
 En door den haag drong in een hof,
 Daar geene vrucht in 't minste groeide,
 Of al de vrucht, hoe schoon zy gloeide,
 In 't hert niet anders was, dan stof;
 Hoe deerlyk vond hy zich bedroogen!
 Hoe wierd zyn hert van rouw bewoogen!
 Hoe zou hy klaagen, zucht op zucht,
 Om zo veel moeite, als hy verduurde,
 Om zo veel smert, als hy bezuurde,
 Voor geene, of geen' dan snoodé vrucht!
 Wenst iemand zulken mens te ontmoeten,
 Hy reize, om zyne lust te boeten,
 Naar geene uitheemse landen heen,
 Maar laate slechts zyne oogen zweeven
 De straten door van 't menslyk leven,
 Zo vind hy duizenden voor een.
 De waereld word met recht geleeken.

By

By 't hof waar van myn dichten sprekken;
 Een hof, dat, buiten aangezien,
 Een' overvloed van schoone vruchten,
 Van eer, en rykdom, en genuchten,
 Milddadig elk schynt aan te biën.
 Maar hy, die eerst het lufthof maakte,
 En sedert door zyn' zorg bewaakte,
 Heeft wyselyk, op dat die stand
 Van schoonte ons hert niet zou bekooren,
 Een' haag van stekelige dooren
 Aan elke zy' daar om geplant.
 Wat zyn die doorens? Bange zorgen,
 En moeite, en angst, die van den morgen
 Tot aan den avond toe het hert
 Des dwaazen waereldminnaars kwellen,
 Ja zelf by nacht zyn' rust ontstellen
 Met onverdraagelyke sinert.
 En wat geniet hy menigmaalen
 Voor alle zyn' geleeden' kwaalen?
 Een louter niet, terwyl het lot,
 Bestuurd van 's Hoogsten welbehaagen,
 Al zyn verlangen, slooven, jaagen
 Gestaa'g veridelt en bespot.
 Of ziet hy zynen wens gelukken,
 Wat geeft hem 's waerelds hof te plukken?
 Een' vrucht, helaas! van schoonen schyn,
 Maar die, als noodeloos voor 't leven,
 Geen voordeel in het minst kan geeven,
 Ja dikmaal vol is van venyn.
 Hoe meerder schatten hier verkreegen,
 Hoe meer in aanzien opgesteegen,
 Hoe meerder in vermaak gebaad,

Hoe

Hoe meerder voor gevaar te schroomen,
 Hoe nader aan 't verderf gekomen,
 Daar nimmer eind te wachten staat.

Die waarheid steunt op vaste gronden,
 't Bericht van Gods orakelmonden,

Ons klaar in 't heilig woord gedaan:
 En die 't bevinden raad wil vraagen

Van ouder en van jonger dagen,
 Hy ziet 'er duizend blyken staan.

Noch voelt zich elk genoopt met spooren,
 Om door den doorenhag te booren

In 't hof, dat zo bekoorlyk ziet:
 Noch keurt het ider voor een' zegen,

Wanneer hy heeft zyn wit verkreegen,
 En 's waerelds snoode vrucht geniet.

Ô Dwaasheid, van geen' mens op aarde
 Begreepen in uw' rechte waarde!

Gelukkig, die, van God geleerd,
 Uw beeld gestadig houd voor oogen,

Op dat hy nimmer werd' bedroogen,
 Van 's waerelds liefde in 't hert bekeerd!

Ja, wyze zielen, wier gedachten
 Het dorre waerelds hof verachten

Met all' zyn vrucht van idelheid,
 Hoog is uw heil in top gesteegeen,

Naardien u God in zynen zegen
 Een schooner lufthof heeft bereid:

Een hof, bevryd van zorg en zuchten;
 Een hof, daar de edelste aller vruchten,

De zielenrust, gestadig groeit:
 Een hof, de schets van 't hof der hoven,

Gods zalig Paradys hier boven,
 Daar 's levensvrucht oneindig bloeit.

LEERZAAME
 HET TWINTIGSTE ZINNEBEELD.
 DEZELVE HANDBEST.

*En God schiep den mensch naar zynen beelde , naar den beelde Gods
 schiep hy hem : man en wyf schiep hyze. Genes. i. 27.*

*En ik zal u tot een' Vader zyn, en gy zult my tot zoonen en dochte-
 ren zyn, zegt de Heere de Almachtige. II. Kor. vi. 18.*

*Dewyl wy dan deeze beloften hebben, geliefde, laat ons ons zelve rei-
 nigen van alle besmettinge des vlees en des geefts, voleindigende de
 heiligmakinge in de vreeze Gods. II. Kor. vii. 1.*

Op het twintigste ZINNEBEELD.

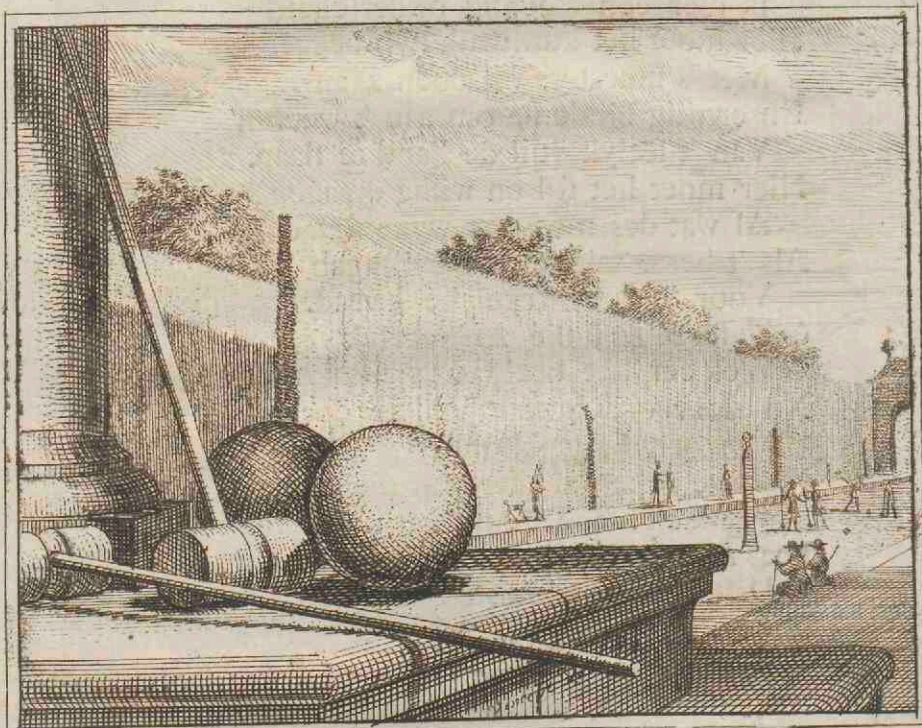
Een tafereel, in alle deelen
 Op 't netst geschilderd naar de kunst,
 Kan des aanschouwers oogen streelen,
 En trekt gevoelloos zyne gunst,
 Zo dat hy dikmaal in 't beschouwen
 Van 't meesterstuk zich zelv' vergeet,
 En kan 't verstand geen' roem onthouwen,
 Dat daar zyn' kracht aan heeft besteed.
 Maar door niet wel daar op te letten,
 Word het beminde kunststuk licht,
 Hoe schoon voorheen, door vuile smetten
 Affchuwelyk in zyn gezicht.
 Wat raad? Een ander, hoe bedreeven,
 Mag hier zyn' arbeid aan besteën,
 Doch zal 't bezwaarlyk wedergeeven
 Den eigen luister van voorheen.
 Dat 's van den meester best te wachten,
 Die eerst het waardig tafereel
 Ontwierp en schikte in zyn' gedachten,
 En namaals schilderde op 't paneel.
 Die weet op 't naauwst, niet slechts de zaaken,
 Waar van hy zich genegen vond
 Een klaar en leevend beeld te maaken,
 Maar in wat rang ook alles stond,
 Wat op den voorgrond zich ontdekte,
 Wat in 't verschiet zich flauw verftak,
 Waar hoog en diep tot welstand strekte,
 Hoe de eene verwe de and're brak,
 Dies kan zyn oordeel best verzinnen,
 Van waar en hoe zyn' kloeke hand

En kunstpenfeel eerst moet beginnen,
 Op dat men alles in den stand,
 Gelyk te vooren, mag beschouwen;
 En die dit gaarne zoude zien,
 Zal 't aan geen' ander toebetrouwen,
 Schoon hy zich zelve aan kwam bién.
 Zo gaat het hier. Zo is 't gelegen
 Met iets van dergelyken aard,
 Doch dat veel zwaarder is te weegen,
 Dan eenig tafereel, hoe waard.
 De grootste meester schiep behaagen
 Te maalen menig schildery,
 Die zelf zyn eigen beeld zou draagen;
 Een' zaak, onschatbaar van waardy.
 Dat 's ider mens, een God op aarde,
 Een' schoone schets en leevend merk
 Van de opperoorzaak, die hem baarde,
 En zich verlustigt in zyn werk.
 Maar ach! hoe dikmaal is 't bevonden,
 Dat zulk een kunststuk, slecht bewaakt,
 Door vuile vlekken wierd geschonden,
 Ja gants ontluisterd en mismakkt,
 Zo dat men naauw de minste trekken
 Van 't wezen, dat zich eerst zo schoon
 Daar in vertoonde, kan ontdekken,
 En 's makers eer verkeert in hoon!
 Ô Ramp! ô stof van bitter klaagen!
 Wie boet dit deerlyk ongeval?
 Dat mogen veele in iver waagen,
 Maar 't past den Meester boven al.
 Die heeft, by goede wil, de kennis,
 En midd'len om zyn tafereel,
 Te zuiv'ren van de ontvangen' schennis,
 En weér te stellen in 't geheel,

Doch

Doch daar in 't aards de schilderyen
Des meesters hand en werkzaamheid
Wel stil, maar zonder kennis ly'en,
Is hier een machtig onderscheid.
Hier moet het kunststuk zyn begeeren
Met 's meesters wil doen zaamengaan,
En ernstig bidden, om aan 't weeren
Van 't leelyk vuil de hand te slaan.
Hier moet het stil en willig draagen,
Al wat des meesters wyzen raad
Als 't beste middel kan behaagen
Voor 't onbehaagelyke kwaad.
ô Tafereelen, die zo heerlyk
Wel eer het beeld uws makers had,
Nu door onachtzaamheid te deerlyk
Misvormd, geschonden, vuil beklad,
Hebt ge eenen afkeer van die smetten,
(En ach! hoe steunt het op de reên!)
Laat niemand daar de hand aan zetten,
Dan de Opperkunstenaar alleen.
Doch maakt vooral u neêr te leggen
Voor zyne werking zacht en stil,
En gantslyk, zonder tegenzeggen,
Te buigen naar zyn' wyze wil.
Zo word op nieuw, gelyk te voeren,
Na dat uw vuil is weggedaan,
Zyn heilig beeld in u herbooren,
Dat voor zyne oogen schoon zal staan.
Zo ziet gy u in 't eind der dagen
Het wensfelykste lot bereid
Van eeuwig en volmaakt te draagen
Het beeld van zyne heerlykheid:
Een beeld, waar op geen vuile spatten,
Noch vlekken immer kunnen vatten.

HET EEN EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.
GERUST IN ONRUST.

-- De zielen der rechtvaardigen zyn in de hand Gods, en geen kwaale zal haar aanraaken. Zy schynen in de oogen der dwaazen te sterven, en haare uitgang word voor kwellinge gerekend. En haare afscheiden van ons [schynt hen te zyn] een vernielinge: Maar zy zyn in vrede. Want of zy wel in 't gezicht der menschen gepynigd worden, zo is nochtans haare hoope vol onsterfkykheid. En zynde een weinig getuchtigd geweest, zullen zy groote weldaaden genieten: om dat God haar heeft beproeft, en haar zyns waardig heeft gevonden. Boek der Wysheid III. 1-5.

Is iemand onder u in lyden? dat by bidde. Jak. v. 13.

Op*

Op het een en twintigste ZINNEBEELD.

Al word een ronde kloot geslaagen heen en weder,
 Gedreeven op en neder,
 Noch blyft hy t' elker stond,
 Het zy aan welke zy', stil liggen op den grond.
 Vraagt iemand, wat dit beeld tot zynen geest wil zeggen,
 Men zal 't hem uit gaan leggen.
 De bol vertoont het zaad
 Der vroomen, dat zich God stelt tot zyn' toeverlaat.
 Of is dit niet genoeg, op dat het hert geraake
 Tot aan het pit der zaake,
 Wy willen verder gaan,
 Om ider in den grond het stuk te doen verstaan.
 Wat heeft eene ed'le ziel, die zich in al haar poogen
 De Godsvrucht stelt voór oogen,
 Te lyden dag aan dag
 Hier eenen harden stoot, daar eenen fellen slag!
 Wat ziet zy menigmaal van vuile lastermonden
 Haar' goeden naam geschonden,
 Als of slechts in 't gelaat (kwaad!
 Haar' deugd bestond, wyl 't hert zich wentelt in het
 Wat moet zy menigmaal van snoode roofharpyen
 Verongelyking ly'en,
 Daar ze, in haar goed verkort,
 Tot deereyken stand van armoë nederstort!
 Wat moet zy menigmaal in naare kerkers zuchten,
 Of huis en erf ontvluchten,
 En zwerven achter land,
 Als wreede dwinglandy haar' helsen zetel plant!
 Wat ziet zy menigmaal 't geweld zyn' kracht besteeden
 In 't solt'ren van de leden,
 Tot dat zy in het end

De

De vlucht moet neemen uit haare afgefoolde tent!
 Zo had het vroom geslacht, alle eeuwen door, te kampen
 Met veelerhande rampen,
 Niet anders, dan een bal,
 Gefold, der boozen haat en wrevel ten geval.
 Maar even als de klood, zyn' vaart ten eind gevloogen,
 Ligt stil en onbewoogen,
 Zo smaakt het trouw gemoed
 Eene ongestoorde rust zelfs in den tegenspoed.
 Niet vreemd. Daar 't hert zich gants aan God heeft opgedraa-
 Schept Hy ook zyn behaagen (gen,
 In allen nood en pyn
 De ziel met zynen Geest gestadig by te zyn.
 Die strekt haar tot een' steun in alle leed en lyden,
 Een staalen schild in 't stryden,
 Een' kop'ren muur en wal,
 Die al 't geweld verstormt van 't stormend ongeval.
 Ja hier toe heeft zich God door zyne orakelmonden
 Wel krachtiglyk verbonden:
 En eer verwrikt en wykt
 Der bergen grof gevaart, dan 't Godlyk woord bezwykt.
 Of lust het u dit stuk in onverziederde werken
 Handtastelyk te merken,
 Laat maar uwe oogen gaan
 Aandachtig weiden door de Kerkhistoriblaên.
 Daar ziet gy Jakob nu voor's broeders wrok gaan zwerven,
 En huis en ouders derven,
 Van Laban tans verdrukt,
 Wyl echter 't vroom gemoed een' stille ruste plukt.
 Daar ziet gy Jozef nu voor slaaf naar verre landen
 Verkocht, dan met de banden
 Onschuldiglyk bekneld,
 Wyl echter 't vroom gemoed een' stille rust verzelt.
Daar

Daar ziet gy David nu van Saül fel belaagen,
 Dan door zyn' zoon verjaagen
 Ten troon af met verdriet,
 Wyl echter 't vroom gemoed een' stille rust geniet.
 Daar ziet gy Daniël, van bitfen nyd gebeeten,
 In 't gruuwzaam hol gesmeeten,
 Daar 't leeuwsgebroedsel woelt,
 Wyl echter 't vroom gemoed een' stille rust gevoelt.
 Daar ziet gy's Heilands boön, die trouwe en wakk're werkers,
 Gezweept, gesleurd, in kerkers
 Van krygsvolk scherp bewaakt,
 Wyl echter 't vroom gemoed een' stille ruste smaakt.
 Daar ziet gy duizenden, die Jezus naam belyden,
 Met alle pynen sryden,
 Ja zelf geen' dood geschouwd,
 Wyl echter 't vroom gemoed een' stille rust behoud.
 Van waar dit, dan dat God all' die in sterk vertrouwen
 Op zyne goedheid bouwen,
 Steeds byblyft naar zyn woord, (schoort!
 Zyn' troost hen steeds verkwikt, zyn arm hen onder-
 Leer, leer hier uit, ó Mens, de Godsvrucht niet versmaaden,
 Al ziet gy haar beladen
 Uitwendig met elend,
 Wyl alles wykt voor 't zoet, dat God zyn' dienaars zend.
 En gy, die u alreeds met iver hebt begeeven
 Langs 't pad der deugd te streeven,
 Vreest geen rampspoedig lot,
 Maar steunt met vast geloof op 't woord van uwen God.
 Hy zal u met zyn' troost in alle nooden laaven,
 En voeren in de haven,
 Daar nimmer ongeval
 't Genot van uwe rust en vreugd verstooren zal.

HET TWEE EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.
 'T ZWAARSTE MOET HET ZWAARSTE WEEGEN.

Hy zend zyn bevel [op] aarde : zyn woord loopt zeer snel. Hy geeft sneeuw als wolle : Hy stroit den rym als asfe. Hy werpt zyn ys heenen als stukken : wie zou bestaan voor zyne koude ? Hy zend zyn woord, en doedse smelten : Hy doet zynen wind waaijen, de waten vloeijen heen. Hy maakt Jacob zyne woorden bekend : Israël zyne inzettingen en zyne rechten. Psalm cXLVII. 15-19.

Zalig [zyn] de reine van herten : Want zy zullen God zien. Matth. v. 8.

Op het twee en twintigste ZINNEBEELD.

Hoe woelt de stad aan elken kant,
 Daar oud en jong, in sterk beweegen,
 Zich weert met byl, en schop, en mand,
 In hakken, scheppen, draagen, veegen,
 Zo dat men in dit noest bedryf,
 Hoe scherp men toezie, naauw kan weeren,
 Dat hier een slag of stoot het lyf,
 Daar spat of werktuig treff' de kleëren?
 Wat helpt het volk dus op de been?
 Het hoog bevel der Overheden.
 En wat beweegt toch de Overheën,
 Om zulken last voor elk te smeeden?
 De sneeuw-vlok, door de kou verwekt,
 En ryklyk uit de lucht gezeegen,
 Heeft, als een linnen kleed, bedekt
 De huizen, markten, straaten, wegen.
 Die zag men, wyl de strenge vorst
 Niet afliet vinnig toe te klemmen,
 Eerlang tot eene harde korst
 Van louter ys te zaamen stremmen,
 Hier glad, gelyk een effen veld,
 Daar hobb'lig, bultig, op en neder,
 Naar dat de winden met geweld
 De sneeuwjagt dreeven heen en weder.
 Maar nu de koude neemt de wyk,
 En zachter lucht begint te streelen,
 Verandert sneeuw en ys in slyk,
 Dat zinlyke oogen moet verveelen,
 En maakt de straaten hier en daar,
 Door zyne gladde oneffenheden,
 Bei moeiljelyk en vol gevaar

Van ramp te krygen in het tredent.
 Om dit te schutten, wil de Raad,
 Dat ider vlytig toe zal tasten,
 En met gemeene hulp de straat
 Van dat gevaarlyk vuil ontlasten.
 En gaat die iver zynen gang,
 Genoopt door onderling behaagen,
 Ik zie de gantse stad eerlang
 Van al dat ongemak ontflaagen.
 Maar wyl ik met verwondering,
 Elk op dien last aan 't werk zie raaken,
 Geleid my die bespiegeling
 Tot overleg van hooger zaaken.
 De sneeuw verbeeld het zonde kwaad,
 Die zich, als schoon, weet aan te pryzen,
 Doch niet dan slyk is in der daad
 In 't oog van alle waare wyzen.
 Ô! Was hier elk zo in de weer,
 Wilde elk hier zo zyn' vlyt besteeden,
 Op 't klaar bevel van 's hemels Heer,
 Als ze op 't gebod der Overheden
 In 't aardse duidlyk staat ten toon,
 Wat zag men haast een ander wezen
 Van deugdig zinnelyk en schoon
 Aan alle zyden opgereezen!
 Maar, ô verkeerd en dwaas beleid!
 Wie luistert naar 't bevel des Heeren,
 Om zulk een' vuile onreinigheid
 Met kracht van iver weg te weeren?
 Helaas! van honderd naauwlyks één.
 Dies ligt en blyft dat slyk met hoopen
 Op 's waerelds straten niet alleen,
 Maar zelfs in 's herten huis gekroopen.
 En ach! wat baart dit ramp en schae,

Ter-

Terwyl Gods Geest, zo ryk van zegen,
Zo ryk van zielheil en genaë,
Belet door de ongebaande wegen,
Belet door all' die vuiligheid,
Tot 's herten wooning niet kan naaken,
Om daar, met blydschap ingeleid,
Een aangenaam verblyf te maaken!
En wie verbeeld zich 't ongeval,
Dat zulk een' ziel hier na zal voelen,
Gedoemd daar 't eeuwig wint'ren zal
In 's afgronds vuile modderpoelen!
ô Mensen, die u door 't gebod
Der aardse Macht zo haast voelt raaken,
Zal niet de last van uwen God
Eens uwe zielen doen ontwaaken?
ô Ja, ô ja; de eerbiedigheid,
Die met oneindig meerder reden
Behoort aan 's hemels Majesteit,
Dan aan des waerelds Overheden,
Treff' des te sterker uw gemoed,
Om u naar zyn bevel te draagen,
En in ontsteeken ivergloed
Het snoode zielvuil weg te vaagen.
Zo ziet gy langs een' reine baan
Den minnelyken Hemelkoning,
Met overvloed van heil belaën,
Inkomen in uws herten wooning.
Zo raakt gy langs het spoor der deugd,
Daar vorst noch arbeid zal vermoeijen,
Maar eene lente van geneugt
Steeds even fris en geurig bloeijen,
En de onbevleete goude straat
Praalt met een eeuwig schoon sieraad.

HET DRIE EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.
BETER SIERAAD.

*Is het ...: lichaam niet meer dan de kleeding?..... Aanmerkt de le-
liën des velds: Ik zeg u dat Salomon in alle zyne heerlijkheid niet
is bekleed geweest als een van deeze. Matth. vi. 25, 28, 29.*

*Indien het leelyk is voor een vrouw geschooren te zyn, of het hair af-
gesneeden te hebben, dat zy zich dekke..... Of leert u ook de natuur
zelve niet, dat zo een man lang hair draagt het hem eene onëere is?
I. Korinth. xi. 6, 14.*

*Welker versierzel niet zy het geen uiterlyk is: maar de verborgen
mens des herten, in het onverderfelyk versierzel van eenen zagtmoedigen
en stillen geest, die kostelyk is voor God. I. Petr. iii. 3, 4.*

Op

Op het drie en twintigste ZINNEBEELD.

- „ **W**at zien onze oogen hier?
 „ Is in dit land, is by de Mooren,
 „ Vernuft en eerbaarheid, verftand en deugd verlooren?
 „ Waar zag men minder fchaamte, en ongefchikter zwier?
 „ De naakte en zwarte huid;
 „ De groove en onbefneden' trekken;
 „ De plumpe houdingen, in 't naderen te ontdekken;
 „ En 't dwaaze hooftfieraad; 't drukt alles woeftheid uit.
 „ Nog fchynen ze in den waan,
 „ Dat been en fteen, aan 't oor gereegen,
 „ Of aan den dikken lip, hoe zwaarder dat zy weegen,
 „ Hoe laager hangende, hen des te fraaijer ftaan.
 „ Wat meent de onguure Zwart
 „ Met zulk een hoovaardy te winnen?
 „ Denkt hy zyn leelyk vel en ongeflepen' zinnen
 „ Hier door te dekken? daar hy eerbaare oogen fart.
 „ Zo ruw fchynt kufft en taal
 „ Ons niet, als deezer menfchen zeden;
 „ Zo grillig niet de fim, als hunn' getaande leden;
 „ Geboonte en planten niet zo vreemd als hunne praal.
 „ Wie is hier heer? wie knecht?
 „ 't Is niet te zien aan eenig teeken.
 „ Onnoosle landaart! 't kleed vertoone, zonder fpreeken,
 „ Wie van fatzoen is, wie lakei, matroos, of flegt.
 „ Men dank het gunftig uur,
 „ 't Welk ons in net befchaafde landen,
 „ Ter werelt bragt, en niet aan de Afrikaanfche ftranden
 „ Vervreemd van deftigheid, gerooft door 't zonnevuur.
 Die taal fchynt het gezigt
 Van deeze Europeërs te voeren:
 En mogelyk zal elk gelyke fnaaren roeren,

Die

Die zyn gedrag beschouwt alleen in gunstig licht.
 Maar staat het op de lyft
 Van wyze en billyke gedachten?
 Zichzelf voorby te zien, een ander te veragten,
 En t' huis te koest'ren wat men buitenslands verwyft?
 De vreemde en dwaaze pracht
 Schuilt toch niet slechts in Zuiderhoeken:
 Ze is ook in 't West en Noord, by jong en oud te zoeken;
 En word 'er overal met iver opgewagt.
 Indien de wilde Moor
 Het oog mogt slaan op onze steden,
 En zeggen wat hy dagt van ons gebruik en zeden;
 Wy kwamen hem welligt bykans uitzinnig voor.
 En zo hy, op dien voet
 Als onze Europeaanen spraaken,
 Zichzelf vergat; hy zou gewis, een opschik wraaken,
 Die meer aan 't grilziek brein, dan 's levens nut voldoedt.
 Daar mannen, als een' vrouw
 Gedoken in een bosch van hairen;
 Daar vrouwen 't hair gekort; de leên, ondanks gevaaren,
 Belemmerd zyn in hitte, en onbeschut in kou'.
 Het lichaam eifcht een kleed
 Men mag een voeglyk sierzel draagen:
 Doch Reden moet gevolgd en 's Hemels welbehagen;
 Niet waan en wuften zin, tot elks verderf gereed.
 't Verziende Sparte liet
 Hierom weleer, door zyne Ephoren,
 Opzienders van 't gedrag, ten best van 't volk verkooren,
 De pracht beteugelen, die staaten brengt tot niet.
 Zefanja, 's Heeren mond,
 Dreigde ysfelyk met Babels roede
 Den Jood, die in de ziel eene ydle praelzugt voedde,
 En vreemd sieraadje droeg, dat land en tempel schondt.
 Het

Het Christelyk Gebod

Wil, dat men maat houde in 't versieren;
 Dat eerbare zede en schaamte ons Christ'nen zal bestieren,
 Gelyk het vroomen voegt die wagten op hun GOD.

Zie hier ô Mens! uw pligt.

Want schoon 's lands wys, de jaaren, staaten
 Verschillen; mag men nooit het eeuwig doel verhaaten,
 Waartoe de Schepper zelf de kleeding heeft gericht.

Daar Adams vygeblaën

Tot zulkeen eind niet konden strekken,
 Gaf de Almagt rokken, die voor lucht en schande dekken,
 En trok ze onze ouderen, als nu elendig, aan.

Waartoe dan 't hart zo hoog?

Haal in, haal in, de volle zeilen,
 Waarmee gy, trots den storm, en zonder grond te peilen,
 Uw losse driften volgt of 't ligtbeguicheld oog.

Gy schikt u naar uw fraat:

Maar moet 'er de armoë niet om lyden?
 Wil ons uw tooisel ook uw ouderdom ontfryden?
 En kreunt ge u wel aan sex, gezondheid, en klimaat?

De kuische schaamte en deugd,

Het hemels schild der zwakke vrouwen,
 Mag nimmer bloozen als uw andere beschouwen,
 Het zy ge in jaaren klimt, of prykt in de eerste jeugd.

Voorzienigheid beschenkt

Met bondt en wol de kouder streeken;
 Daar hy katoen en zyde in heeter lucht laat queeken;
 En dus verhoeden leert all' wat gezondheid krenkt.

Des menschen waarde en eer

Legt niet in 't lichaam of çieraaden;
 Maar in de reed'lykheit en zuivre zielsgewaaden,
 In 't hooger zien dan 't aardfche, in 't volgen van Gods leer.

Hoe dwaalen des van 't spoor

Die 't werelts hart in niets bedwingen?
 Die, wif'lende als de maan, van 't een op 't ander springen,
 Naar 't hunnen hoogmoed of hun ydel brein verkoor.
 Van 't wezendlyke schoon
 Verfteeken, vallen ze aan het pralen;
 Gelyk de schilder, die geen schoonheit fraai kon maalen,
 Haar pragtig schilderde en zette op eenen troon.
 Of als het afgodsbeeld,
 Op dat de menigt' het zou eeren,
 Met goud betrokken wiert; zo groet men hunne kleeren;
 Terwyl zich 't ledig hoofd wat fraais van zich verbeeld.
 Maar denkt dan stof en afch
 Zich met wat spinrags te vergoden?
 Heeft zulkeen waterbel een harden wind van nooden?
 Smelt zulkeen troon van sneeuw niet ligter dan het wafch?
 Bedenk dit Christenhart!
 Volg nimmer ongesloten' zinnen;
 Laat u geen glorizugt, geen vleïery verwinnen;
 En breng geen eene ziel ter eindelooze smart.
 Wat is all' 's werelts tooi,
 Op 't ziekbedde, of in de oogenblikken
 Die over all' ons doen en laten zullen schikken,
 Als 's levenslot verkrygt zyne onverzetbre plooi?
 Hoe wil de dierbre tyd,
 Gespilt in noodeloos versieren,
 't Gemoed dan drukken, ja doorpriemen hart en nieren?
 Vergeefs te rug gebeên, voor eeuwig, eeuwig, quyt.
 Wat merk van schande dekt
 De Berenices met heur pralen?
 De trotse Jefabels en Heleógabalen?
 Dier naam in 't wyd heelal voor elk ten gruwel strekt.
 Maar in wat sterrentrans
 Staat Sarahs zedigheit te blinken?

Ook

Ook zal nooit de eerezon van Magdalena zinken,
Die 's Hemels Bruidegom verloor voor 's werelts glans:
Versier zo uw gemoed,
o Christ'nen! met berouw van zonden;
Met levendig geloove in Jezus dierbre wonden;
Met ongeveinsde liefde en hope op 't eeuwig goed.
Dien luister zocht de geest
Van Mozes, als hy 't hof liet vaaren:
Dit was het hoofdsieraad, 't geen David by de schaaren
Der Israëllers droeg op 't vrolyk arkefeest.
Met deeze kostbaarheid
Pronkt Petrus by den vangst der visfen;
Om zulkeen sieraady wil Paulus alles misfen:
Dit 's, dit 's het beste kleed, Verlooren Zoons bereid.
Hoe heerlyk praat Gods Bruid
Met zulkeen kroone en gouden keten!
Hoe smaakt zy Christus liefde in 't nu verzoend geweten,
Daar 't reine deugdsgewaad haar om de leden sluit!
Dit 's goddelyk sieraad;
Dus mag en moet de ziele pryken:
Die pragt verheft den roem der magtigsten en ryken;
En beurt zelfs de armsten op ten alderhoogsten staat.
Welaan dan, houdt dien voet;
Verçier u dus, Gods gunstelingen!
Laat nimmer de eeuwtiran uw' vrye zielen dwingen;
En quetst den vrede nooit van uw ontwaakt gemoed.
Dan zal Gods lieve Zoon
Uw onverderfelyk sierzel wezen,
Wanneer gy uit uwe asch als fenixen verreezen,
In 't Serafynenkleed zult blinken voor den Troon.

HET VIER EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

'T GELOOF HAALT AAN.

*Verlicht myne oogen; opdat ik [in] den dood niet ontslaape. — Het
hair mynes vleesch is te berge gereezen van verschrikkinge voor U; en
ik heb gevreesd voor uw oordeelen. Psalm XIII. 4. en CXIX. 120.*

*Door het geloove heeft Noach, door goddelyke aanspraak vermaand zyn-
de van de dingen die nog niet gezien wierden, [en] bevreesd geworden
zynde, de arke toebereid tot zyn 's huisgezins behoudenisse: door welke
[arke] hy de werelt heeft veroordeeld; en is geworden een erfgenaam
der regtvaardigheid, die naar den geloove is. Hebr. XI. 7*

Op

Op het vier en twintigste ZINNEBEELD.

Een zomerkoelte en pasbewogen zee
Voert zeil op zeil naa zyn' gewenschte reë;
Maar digter by schynt de afgrond vuur te braaken;
De rook en gloed stygt uit het zout omhoog:
Daar 't ider, die dit voorwerp met zyn oog
Van strand of duingewaar word, op doet waaken.
Het meerendeel gewent nogtans zeer ligt,
Na de eerste vreeze, aan 't ysfelyk gezigt:
Men gaat zyn 's wegs, en laat dien 't lust 'er blyven;
Of gift en twist, waaruit het eerst ontstond:
Niet eens bedugt voor eigen erf en grond;
't Schynt ver genoeg om hen voorby te dryven.
Dan, rype raad, door 't kundige gemoed,
Dat yd'le vrees zoo min als losheid voedt,
Bedient zich van den nutten Verrekyker;
Hy merkt en ziet, door middel van het glas,
Een jongsten nood, een' naarheid, op de plas,
Hem gaandeweg hoe langs hoe vreesfelyker.
Hy ziet een' vloot, en onder die een schip,
Nu ver genoeg van alle bank of klip,
Met all' zyn schat en zooveel menschenzielen,
Door eigen vuur gesprongen in de lucht;
Daar 't handgewring, het kermen, het gezugt
Zich, met den brand, verspreidt naa de andere kielen.
Hier loft een kiel, bekommerd voor dat vuur,
Vast schoot op schoot, als in haar uiterste uur;
Een' tweede brandt; een derde poogt te ontzeilen:
Maar al vergeefs; de vlam klampt elk aan boord,
En slaat helaas! tot all' de bodems voort.
Wie kan de schaë van zulkeen' rampspoed peilen?

Dit ziet, hoe ver, het oog door 't glas naby.
 Ervaarenheid in kust en zeevaardy
 Wyft, langs wat koers dat onheil is t' ontkomen.
 Te naa aan 't vuur dreigt met den fellen gloed;
 Te dicht aan land maakt geen of weinig spoed:
 Best, regt door zee; dan helpen wind en stroomen.
 Gy, die 't gezigt op deeze zinneplaat'
 Niet slegts ter loops, maar tot uw stigting', slaat,
 En overlegt, wat nut 'er uit te trekken!
 Zie hier! hoeveel dat zien van zien verschilt:
 De meeste zien naa heil en hel in 't wild';
 't Geloof alleen doedt die bedaard ontdekken.
 Het waar Geloof, door 's Heeren liefde en gunst
 Voor 't zielenoog gehouden, weet de kunst
 Om de Eeuwigheid gelukkig aan te haalen:
 Het ziet den brand die zonder einde duurt,
 Met de enge streek die 't schip ten Hemel stuurt,
 En 't leert zyn' zorg tot deezen koers bepaalen.
 Dit wys Geloove, aan licht en pligt getrouw,
 Roert Noachs ziel, en spoeit zyn Arkebouw,
 Om in die kist den jongsten nood t' ontvlugten:
 Het maakt den Man naar Godes hart bevreesd
 Voor 't hoogst gerigt; en 't werkt in iders geest,
 Die oogen krygt, een zielbekéerend dugten.
 De groote hóóp gaat onderwyl zyn gang
 En holt en solt, en gift en twist, zolang
 Tot hel en dood geen kragt doen op de zinnen:
 Men legt zich hier en namaals vrede en lust
 Milddaadig toe, totdat de valsche rust
 Met wee en ach naa buiten barst van binnen.
 Dan is 't te laat voor 't zorgloos Sodoma,
 Vergeefs gedreigd met de opperste ongenaé:
 't Zwemt ylings in een gloed van zwavelvonken:

Op

Op 't onvoorzienst is 't trots paleis vernield,
De geile stad, 't brooddronken land, ontzield,
En loeiende in den afgrondspoel verzonken.
Dan beeft de Vorst, die uit den ryken buit
Der Tempelschat, by 't streelende geluid
Van 't hofmuzyk, zyn gasten durfde toeven;
Daar hoogerhand hem onverwagts ontstelt,
En goddlyk schrift zyn sñoode zinnen knelt
In ysfelyke en eeuwig-vaste schroeven.
Zo ging 't den Dwaas, die grooter schuuren bouwt;
Die op zyn staat en milden oogst vertrouwt;
En zich belooft nog jaaren lang te leeven:
Dien eigen nacht grypt GOD hem in 't gemoed,
Verdaagt zyn ziel voor 't regt, en all' zyn goed
Kan hem geen dag, geen uur, van uitstel geeven.
Zo leeft gerust, in overvloed en pragt,
De Rykeman en zyn ontaart geslagt;
Daar Lazarus legt voor zyn deur te kwynen:
Maar komt de dood, die deez' elendeling
Door de englen voert in 's hemels blyden kring;
Hy stort den Ryke in nooitverzagte pynen.
Daar heft hy 't oog naa Abrams vreugdestad,
En smeekt een drup, een enklen druppel, nat:
Vergeefs. Het mag, het kan, hem niet gebeuren.
Naare Eeuwigheid! verschrikkelyke Hel!
ô Dat uw beeld ons hart te regt ontstell',
En uw gekryt ons berg' voor 't eeuwig treuren!
Vlugt ziele! vlugt! voor 't eindeloos verderf;
Zet uwen koers naa 's levenskust en erf;
Laat JESUS toch uw ranken bodem stieren,
Langs 't smalle diep van 's werelts oceaan:
Zoo treft uw kiel des Hemels haven aan,
Om eeuwig bly 't *behouden thuis* te vieren.

HET VYF EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.
TE STERK GEJAAGD, DAARNA BEKLAAGD.

Dat niet iemand zy een hoereerder, of een onheilge, gelyk Ezau, die om eene spyze het regt van zyne eerstgeboorte weg gaf. Want gy weet, dat hy ook daarna, de zegeningen willende beërven, verworpen wiert: want hy vond geene plaats des berouws, hoewel hy dezelve met traanen zocht. Hebreëen XII. 16, 17.

Wat vrugt dan had gy toen van de dingen, waarover gy u nu schaamt? Want het einde derzelve is de dood. Rom. VI. 21.

Maar gy, o mensche Gods! vliedt deeze dingen; en jaagt naa gerechtigheid, godzaligheid, geloove, liefde, lydzaamheid, zagtmoedigheid. 1. Timoth. VI. 11.

Op het vyf en twintigste ZINNEBEELD.

De losse drift misleid de zinnen,
 En, daar zy vreugde denkt te winnen,
 Zal dikwils haar verdriet en grootste schaë beginnen.
 Dit leert het Zinnebeeld, hier voor elks oog gesteld:
 Een jager, vuurig op het jaagen,
 Ontdekt een haas, zyn welbehaagen;
 Dies vliegt hy met zyn paard en honden over 't veld.
 De klepper, hittig op den horen,
 Nog steeds geprikkeld met de sporen,
 Heeft, door die forsche jagt in 't kort zyn kragt verloren:
 Het beest is afgejaagd; 't zygt neder op den grond.
 De jager, dus in 't zand gedreeven,
 Verliest meer dan veel' haazen geeven,
 En, is by zyn verdriet en schade, zwaar gewond.
 Had hy zyn' driften kunnen toomen,
 En 't wat voorzigtiger genomen;
 Hy had, naar allen schyn, zyn wensch, ja meer, bekomen,
 En vond zyn hart van spyt en jammer onbezwaard:
 Had hy van and'ren willen leeren,
 Die ook, ter jagt, in 't veld verkeeren;
 Hy had zyn lyf behoed, en 't leven van zyn paard.
 't Gestadig jaagen sterkt de gangen,
 Om eindlyk 't beste wild te vangen,
 Waar kiefche tongen, en zelfs vorsten, naa verlangen;
 Zo jaagt de Weiman, en zyn weêrhelft in 't verschiet:
 Zy hebben 't vlugtig hert gevonden,
 Met brakken, winden, wakk're honden
 Bezet, en jaagen 't af in de aldernaaste vliet.
 Hoe kragtig leeren deeze dingen,
 U, ô's Lands Hope! ô Jongelingen!

Uw' al te sterke drift naa aardfch genot bedwingen;
 Opdat geen blinde lust u uit den zadel ligtr':
 En gy, voor vreugd', van leet beloopn,
 Dat jaagen deerlyk moet bekoopen.
 Ai, ziet bedagtzaam toe: 't vermaak legt in uw pligt.
 Wat zyn 'er niet al fpiegelbeelden
 Van bitter nabeklaagde weelden,
 Die eer men haar genoot de losfe zinnen ftreelden!
 Doch 't domme wereldskind hygt echter naa die jagt;
 Waaraan 't zyn welvaart toe gaat wyden,
 Al moet 'er 't beste deel om lyden,
 Terwyl die lusten-droom zo naar word als de nacht.
 Dus joeg zich Ezau mad en moede
 In 't veld; vergetende eigen hoede:
 Want, ongeheilgd en afkeerig van het goede,
 Verkogt hy, om een fpyz', zyn eerftgeboorte-regt.
 En 't hielp niet, of hy fints met traanen
 Den zegen zagt, zyn zonn' bleef taanen:
 Een florpje roods maakt hem voor altoos Jakobs knecht.
 De onkuifche jaagt zich af ter hellen:
 Wil Amon zich om Thamar quellen;
 Hy zal het konings huis in roer en rouwe fteilen,
 Het zwaard van Abfalom doorfteekt zyn vuile luft:
 En hoor eens Petrus donderklanken,
*GOD ftraft het zwaarft de geile ranken**,
 Daar hy dat eerloos vuur met helfche vlammen bluft.
 Hoeveele, die om magt en fchyven
 Den gantschen tyd te velde blyven,
 Met eene onzinnigheit, gelyk aan Jehu's dryven;
 Terwyl hun ziel verarmd, en in de laagte raakt.
 De distel vrydt na Libans ceder,
 Maar 't wild gedierte trapt haar neder †;

En

* 2 Petrus II. vers 10.

† 2 Kronyken XXV. vers 18.

En 't is een flegte drank, die eeuwig dorstig maakt.
 Het zyn 'er, die, als de Asfyriëren,
 Den teugel aan hun heerszucht vieren,
 De menschen jaagende als de redelooze dieren;
 En rookende aan hun net, wanneer 't geluk hen vleit:
 Doch, met den eersten der tirannen,
 Met Nimrod, in Gods oog verbannen,
 Word om hun jagtgeweld een engen band geleid.
 Een Deemas laat den Kruistolk vaaren,
 Om, over berg en dal en baaren,
 Door sterke wereldliefde, een ydlen rook te gaëren;
 Naa eer te vliegen, of een hand vol zielloos goed:
 Maar ach! wat heeft die mensch begonnen?
 Schoon duizend werelden gewonnen,
 Wat is 't, zo men de ziel in 't eind verliezen moet?
 Niet minder driftig jaagen veelen
 Naa 't woord dat zoveel tyds doet steelen,
Geoorelofd vermaak; de uitspanningen en 't speelen:
 Maar wezendlyke vreugd word koel en slaauw gezogt.
 Zo loopen kind'ren naa de vuuren,
 Die, ligt van stof, geen tyd verduuren;
 En spant de mensch zich in, als slaaf van zyne tocht.
 Een zoet vergif kan 't bloed besmetten:
 Dat zal zich dan naa 't harte zetten,
 Als wou het daar 't verderf afkeeren en beletten,
 Verwekkende, in die drift, te schieliker den dood:
 Zo gaat het met all' 't vreugdekiezen;
 Men kan 'er zich als in verliezen,
 En aëmtogt zoekende vermeerdert men zyn nood.
 Dus had zich iemand, onbedreeven
 In 't reizen, buiten 's lands begeeven;
 Hy komt in zekre stad, om naar 's volks wyz' te leeven,
 En word beleefdelyk van zynen waard gegroet:

Hy teert, onthaalt, is buiten zorgen,
 Tot op den alderlaatsten morgen;
 Toen was hy alles quyt: men stiet hem met den voet.
 Zyt wyzer, jonge en edle zielen!
 Laat u geen blinde drift vernielen:
 Maar spiegelt u aan hen, die onberaden vielen.
 Hoort naarstig naar de les die u de Wysheid geeft
 In 't onwaarddeerbaar Boek der Spreuken:
 Zo krygt uw teér gemoed geen' kreuken,
 En hoed bedagtzaamheid uw treén zolang gy leeft.
 Wat vreugd kan zondelust toch baaren?
 Als schaamte en dood. Terwyl de jaaren
 Van 't menschlyk leven zo heel schielyk henen vaaren.
 Vliedt met Timotheus dan 't wereltsche verderf;
 En jaagt naa de Euangeliezedén
 Met Christus duurgekogte leden:
 Opdat uw ziel haar wensich, ja meer dan die, verwerv'!

T O E Z A N G.

Stem. *Hoe schoon licht ons de morgenster.*
Of Wie vaart daar heen, enz.

I
Indien de jager in het woud
 Zich onvermoeid en rustig houd,
 Om haas of hert te winnen;
 Hoe moet gy dan, ó Christenhart!
 Gehard in moeite, nood, en smart,
 Betoomen uwe zinnen?
 Om lust,
 Om rust,
 En vermaaken,

Eens

Eens te smaaken,
De geene uren,
Maar oneindige eeuwen duuren.

II.

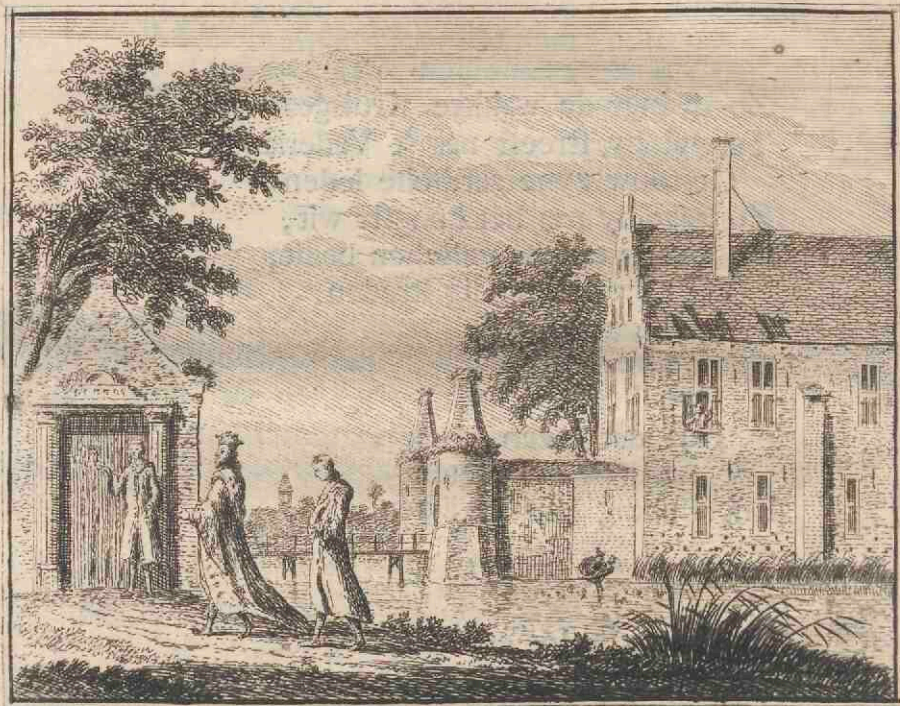
Zo dwingt de wakkre Kruisgezant,
Terwyl hy streeft naa 't Vaderland,
Getrouw zyne aardfche leden;
Zo jaagt hy naa het hoogste wit,
Gods roep ten hemelfchen bezit,
Voor die volftandig ftreden:
Daar 't oog,
Om hoog
Opgeheeven,
Naa dat leven,
't Aardsch verwagten
Edelmoedig kan veräigten.

III.

Hy flaat niet los en blind'ling toe,
Maar weet wanneer, waarom, en hoe
Volg zyn gezetten wandel,
Myn ziel! en jaag, met wys beleid,
Gefladig naa Godzaligheid
En Liefde in all' uw handel.
Onfchuld,
Geduld,
Godvertrouwen,
Vredebouwen,
Kroone uw' dagen:
Gy zult nimmer vrugtloos jaagen.

HET ZES EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

WELKEENE EERE!

Daarna verscheen hem de HEERE aan de eikenbosfchen van Mam-
re..... En hy hief zyne oogen op en zag, en ziet! daar stonden drie
Mannen tegen over hem: als hy ze zag, liep hy hen te gemoet..... en
boog zich ter aarde. En hy zei: Heere! heb ik nu genade gevonden
in uwre oogen, zoo gae niet van uwen knegt voorby. Genesis xviii. 1, 2, 3.

En als JESUS aan die plaatze kwam, zag hy hem, en zei...
Zacheus haast u en kom af: want ik moet beden in uw huis blyven. En
hy haastede hem en kwam af, en ontving hem met blydschap.
Lukas xix. 5, 6.

Ziet ik stae aan de deur en klopp: zoo iemand myne stem zal hooren
en de deur open doen; ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem avond-
maal houden, en hy met my. Die overwint; ik zal hem geeven te zit-
ten met my in mynen troon. — Openb. iii. 20, 21. Op

Op het zes en twintigste ZINNEBEELED.

Wat eer kan by deeze eere haalen?
 Een vorst verliet zyn hof en koninglyke zaalen,
 En ging met kleen gevolg op 't land
 Naa 't goed een 's Edelmans, die zonder omslag leefde
 Uit zyne midd'len, in een stand
 Die weinig menschen zag, en naageen' hoogheid streefde.
 Hier was van ouds een slot gestigt,
 Dat, zonder pragt, hoewel geryffelyk, zyn licht
 Uit enge vensters schepte; en, met een gragt beveiligd
 Die rondom om de huizing liep,
 (Een huizing aan den vrede en 't denken toegeheilgd,)
 Zo had het, over 't waterdiep,
 Een hegte brug en steenen poort:
 Terwyl en hof en land het noodige voor 't leven
 Den wakk'ren eigenaar kon alle jaaren geeven,
 Als goed en welig in zyn' soort.
 Aan deeze oud-adelyke woning
 Komt, met twee dienaars, en te voet, de Vorst en Koning:
 En wyl de deur der poort geflooten was, gebiedt
 Hy zynen dienaar dat hy kloppe; als fluks geschied.
 Men klopt, en klopt nog eens: 't komt eindelyk ter ooren
 Des Edelmans; die 't vensterglas
 Ontsluit, doch geensziens denkt dat hier de Koning was.
 Hy spoeit zich onderwyl, om in perfoon te hooren,
 Wat reizend heer, gelyk hy gift, zyn' stille kluis
 Met zyn bezoek vereerd; opdat hy hem in huis
 Ontfange, en gul van hart aan tafel moge onthaalen,
 Of anders diene naar zyn keur.
 In die gedagte gaat en opent hy de deur:
 Daar ziet hy zynen Vorst. Wie kan zyn hart nu maalen?
 Ver.

Verbaasdheid, diep ontzag, en innerlyke vreugd
 Vermengden zich in één, en sterkten zyne deugd
 Met alles wat haar mogt in dit geval behoeven.
 En, daar hy uit des Konings mond
 Verstaan mag, dat hem lust wat tyds aldaar te toeven,
 Buigt hy, verrukt om de eer', zich neder naa den grond.
 Hy biedt hem alles aan, wat staat in zyn vermogen,
 Zyn slot en land, ja lyf en bloed.
 Door zulkeen blyk van 't braaf gemoed
 Word ook de majesteit van zynen Vorst bewogen.
 Hy geeft hem vriendelyk de hand,
 Treedt in, en vind hier zo veel' gaaven,
 In 't duister eenzaam van het land,
 Vergeeten en begraaven,
 Dat hy hem sederd tot den eersten rang en staat
 In zyn paleis verheft; zyn' goederen ontslaat
 Van last, en ze uitbreidt; ja, (wie kon het ooit vermoeden?)
 Opdat hy hem zyn dienst aan 't Ryk gedaan, vergeld',
 Met kennis van 's lands vroeden,
 Hem tot zyn medeheerscher stelt:
 Ook hem de Ryksprinçes, door zyne deugd aan 't blaaken,
 En met hem ééns van zin,
 Tot zyne gemalinn'
 Groothartig schenkt, om zyn gelukstaat te volmaaken.
 Hy, die dit in des Dichters brein
 Gesmeed agt, om het laatste, als kon zulks nooit geschieden;
 Die zie een Joseph, zelfs tot aan den kerker klein,
 Sints nevens Pharao 't Egyptiesch Ryk gebieden:
 Die denke om Davids herderstaf,
 En wie hem tot zyn bruid des konings dochter gaf.
 Of, laat ons onbewimpeld spreekken,
 De Vorst, hier afgemaald, is CHRISTUS; de Edelman,
 Is elke opregte ziel, die 't aardseh gewoel ontweeken,
 In

In 't heilig eenzaam troost en leven vinden kan :
 Het slot, doelt op de kerk en stille binnekamer ;
 De landhoev', brengende gewenschte vrugten voort,
 Is 't Godd'lyk Bybelwoord :
 En 't Koninglyk Bezoek, haar eindloos aangenaamer
 Dan all' het aardfch genot,
 Beduid de Geest en kragt der Liefde van haar GOD,
 Die aandoed en verblyd, die heiligt en bekoord. (ven ?
 Wie kan, in menschen taal, hier van een denkbeeld gee-
 Dit's door geloof en liefde in Gods gemeenschap leeven ;
 Gemeenschap hebben met den Vader en den Zoon ;
 Onthaald te worden op het voorfeest van Gods Troon ;
 En JESUS in de ziel te ontfangen :
 Dit's eere, en goed, en lust, daar vroomen naa verlangen.
 De Aartsvader wenschte om zulkeen dag :
 En hoe verrukt was hy, toen hy den HEERE zag ?
 Die, in het lomm'rig woud van Mamre hem verscheenen,
 Gelyk een gulle vriend met Abraham verkeert ;
 Hem als vertrouw'ling eert ;
 En tot het uiterst toe hem 't gunstig oor wil leenen.
 Ô Menschen! was uw hart niet doof
 En afgetrokken, door uw woelen ;
 Gy zoudt de kragt van uw geloof,
 De werking der Genade, aan uwe ziel gevoelen.
 Hoe klopt by u de Vorst en Zaligmaker aan,
 Om in uw hartenhuis met glorievreugd te komen ?
 Gy hebt hem, door zyn woord, zo menigmaal vernomen ;
 En laat, ô hoog vergryp! Hem echter buiten staan.
 Zo, niet! zo, niet! myn ziel! ontsluit Hem hart en
 Terstond; ontfang Hem, op zyn wenk, (zinnen
 Met blyde eerbiedigheid : en denk,
 Wat onwaardeerbaar heil Zacheüs dus mogt winnen.

Ontfang Hem, in een diep gezigt
 Van uwe onwaardigheid, geloovig. En verpligt
 All' wat gy hebt en zyt voor eeuwig aan dien Koning.
 Zo maakt zyn Majesteit uw' zielengoed'ren vry,
 En voegt 'er hemelsche inkomst by:
 Ja, zal u voeren in zyn' woning;
 U, in zyn rykspaleis, doen deelen in zyn staat;
 En, ô wat zaligheid! u aan zyn Sion trouwen,
 Om GOD gelyk hy is t' aanschouwen,
 In 't cherubynenlicht, welks dag nooit ondergaat.

TOEZANG.

Stemm. *ô Kersnacht! schooner, enz.*

Of: Hoe komt ons 't Godd'lyk Licht bestralen!

I.
Wat mag toch Sulmo 's Dichter zingen,
 In zyn' Gedaantveranderingen,
 Van zyne Goden? die, gedaald
 Op aarde, (alwaar ze een tyd verkeerden,)
 Phileemon en zyn' Baucis eerden,
 Omdat hun deugd hen had onthaald.

II.

Welligt had hy Gods Boek gelezen,
 En hoe 't aanbidd'lyk Opperwezen
 Den Vad'ren menigmaal verscheen:
 Dit deedt hem 't gastvry leven pryzen;
 Doch, op zyn' blinde en losse wyzen,
 Waaruit het waarheidslicht verdween.

III.

Een beter toon klinkt op de snaaren
Der zuivere Euangelieblaëren.

De GODHEIT? ja! bezoekt den mensch:
En, waar zy word in 't hart ontfangen,
Vervult zy 't uitgestrekt verlangen,
Ver boven allen hope en wensch.

IV.

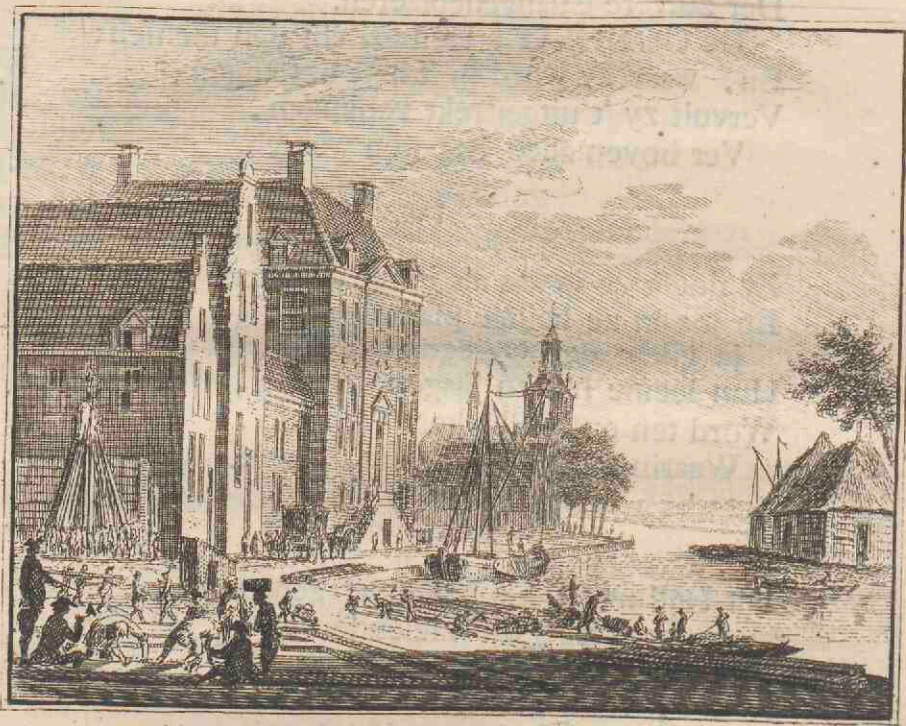
Zy doet zo gryze als jonge groenen,
En maakt ze heilige plantsoenen,
Ja eiken der Gerechtigheid:
Hun leeme hut en laagen drempel,
Word ten onsterffelyken Tempel,
Waarin zy eeuwig woont, bereid.

V.

Dit Heil mag u, ô Mensch! gebeuren.
Doe open slegts uw' zielendeuren,
Voor 't Goddelyk Bezoek; en sluit
Ze toe, voor 't woelen van de zinnen
En tochten, die het aardfch beminnen:
Zo word ge in stilheid 's Hemels Bruid.

HET ZEVEN EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

NAAR DAT DE GRONDSLAG IS.

De loon der Nedrigheid, [met] de vreesze des Heeren, is rykdom, en eere, en leven. Spreuken xxii. 4.

Zalig zyn de Armen van Geeste : want bunner is het Koningryke der Hemelen. Matth. v. 3.

En de Tollenaar van verra staande, en wilde ook zelfs de oogen niet opheffen naa den Hemel, maar sloeg op zyne borst, zeggende : ô GOD! zyt my zondaar genadig! Ik zeg ulieden dees ging af geregtvaardigd in zyn huis..... Want een ieder die zichzelven verhoogt, zal vernederd worden; en die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden. Luk. xviii. 13, 14.

Op

Op het zeven en twintigste ZINNEBEELD.

Ootmoed, vast in 't hart gelegen!
 Onbeweegbaar fundament!
 Steun van alle deugd en zegen!
 Ik zie uw dierbaar beeld vertoond in deeze prent.
 Slegte en armelyke hutten
 Zet men neder op het zand:
 Vallen zy; men mag ze stutten,
 Gelyk de nooddrufst doedt der huisliën op het land.
 Maar dien 't, in bevolkte steden,
 Kerk, paleis, of fraai gebouw
 Lust te stigten, maakt met reden
 Den grondslag hegt en vast, de steunfels goed en trouw.
 Zie, hoe noest men mast en paalen
 In den grond ginds haait en slaat;
 En, zal 't werk het zweet betaalen,
 De fondamentsplank zinkt en tot in 't water laat.
 Voor ons oog, en daar omheenen,
 Is onnoodig blok en haai:
 Doch men ziet 'er kalk en steenen
 Wel diep begraven en gemetzeld in de klaai.
 't Fondament, dus saamgeklonken,
 Legt ter mannenlengte in de aard;
 Is in laagte neêrgezonden,
 Naar 't noodige verëisch van 't groote bouwgevaar';
 Daar de tyd vry op mag schuuren,
 En het buld'ren van den wind;
 't Kan een reeks van eeuwen duuren,
 Nadien 't zich vastgegrond en onverwrikbaar vindt.
 't Strekt ten volks- of stads-geryve;
 't Ciert de standplaats, 't maakt ze groot;
 't Dient ten veiligen verblyve:

En 't roemt zyn' stigters, zelfs nog jaaren na hun dood.
 Dan, veel grooter goed en eere,
 . Eere en heil van GOD gedaald,
 Geeft, naar 's Hemels zuiv're leere,
 De waare Nedrigheid, van Christus Geeft bestraald.
 't Eeuwigheilig Opperwezen
 Vreest zy, knielende in het stof:
 Doed zy iet, hoe zeer geprezen;
Niet ons! niet ons! roept zy, *den HEERE alleen zy lof!*
 Volgt de voorspoed haare treden;
 Zy verheft zich op geen goud,
 Maar spreekt Jakobs dankgebeden:
Ik ben het Ooge onwaard, dat my zoo teer beschouwt.
 Ongeveinsd en opgeschranderd,
 Ziet ze in zich elende en schuld:
 Word dan 't lief in leed veranderd;
 Zy kust Regtvaardigheid, en buigt zich met geduld.
 „ 'k Zal (zegt * zy) Gods gramfchap dragen;
 „ Want ik week van 't heilig spoor;
 „ Wat mag de arme aardworm klagen?
 „ Elk klage om zyne zonde en 't geen de ziel verloor”,
 Kleen by zich, voor GOD ootmoedig,
 Is zy, in haar ommegang,
 Zedig, minzaam, gul en goedig,
 Waardeerende ieders gaave, en vord'rende elks belang.
 Word ze onredelyk bejegend;
 Kwelt en fmaadt men haare deugd;
 Zy verdraagt, vergeeft, en zegent, (vreugd.
 Naar 't voorbeeld van Gods Zoon, haar levens licht en
 Dit ootmoedig Godbehagen,
 Deeze kleinheid by zichzelf,
 Zo veel nedrig menschendragen,
 Verheft haar zielsgestigt ten hemelfchen gewel'.

(*) *Micha VII. 9 en Klaagliederen III. 39.*

Tot Gods rykspaleis verkoren,
 En ten tempel van zyn Geest,
 Staat het als een vaste toren,
 Die voor den tant des tyds, nog 't buldrend onweêr vreesf.
 't Gunstig oog van d' Albewaaker
 Strekt de ootmoedigen een wyk :
 En de groote Zaligmaaker
 Beloofd d' armgeestigen het zalig Hemelryk.
 Zyt dan, Christ'nen! dus gebogen
 Voor uw GOD : zo erft ge een schat,
 Die onsterffelyk vermogen,
 En 't roemryk leven, voor Gods Troon, in zich bevat.
 Volgt den Tollenaar in 't zugten :
Groote Godheid! gun genaè!
 Dan verkrygt uw' ziel' de vrugten
 Van Gods Regtvaardiging, op 't bidden vroeg en spaè.
 Vliedt het zondig zelf-vergeeten
 Van den trotschen Pharifseeuw,
 Die, van yd'len waan bezeten,
 Dagt, dat hy beter was dan and'ren in zyne eeuw.
 Gilboäs verheven toppen
 Zyn dus nooit van daauw besproeid ;
 Daar die keur van zegendroppen
 Zo mild het laage dal van Jisreël bevloeidt.
 Leert, die u gelyk zyn, vieren ;
 Geeft, die hooger zyn, hunne eer' ;
 Zyn 'er laager, of te stieren,
 Waardeert hen als uzelve : en CHRISTUS agt u meer.
 Lieve wellust van Gods Tempel!
 Sterkte en steunfel van het Land!
 Kleenen van den echten stempel!
 De Hemel is uw deel, Gods Geest uw onderpand.

HET AGT EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

ONDERWYS GEEFT VOORDEEL.

Hoor myn zoon, en neem myne redenen aan : en de jaaren des levens zullen u vermenigvuldigd worden. Ik onderwys u in den weg der wysheid, ik doe u treden in de regte sporen. In uw gaan zal uw trede niet benaauwd worden; en indien gy loopt, zult gy niet struikelen. Grypt de tugt aan, en laat niet af; en bewaar ze, want zy is uw leven..... Want het gebod is een lampe en de wet is een licht, en de bestraffingen der tugt zyn de weg des levens. Spreuk. iv. 10-13 en vi. 23.

En dat gy van kindsaf de Heilige Schriften geweten hebt, die u wys kunnen maken tot zaligheid, door het geloof 't welk in Christus Jesus is. 2. Timoth. III. 15.

Op

Op het agt en twintigste ZINNEBEELD.

Hoe zeer het onderwys in 's Hemels Leer kan baaten;
 Wat voordeel dat het geeft
 Aan all' wat reden heeft,
 In alderleie staaten;
 Vertoont het Zinnebeeld dat voor myne oogen zweeft.
 De holle middernacht is van de lucht verdweenen,
 Langs zyn' gewoone baan
 Doch 't is eerst nieuwe maan;
 't Gesternt is moe' gescheenen;
 En 't traage schem'ren komt van ver beneveld aan.
 Men kan nu ginds, doch flauw, het Heiligdom beschouwen,
 Dat waare Wysheit leert,
 Die met de deugd verkeerd,
 't Verhevenst der gebouwen,
 By all' wat Reden volgt en echt vernuft geëerd.
 Het smal en glibbrig pad tot dien gewyden drempel,
 Die reine zoekers wagt,
 Loopt langs een diepe gragt:
 Doch Yver voor Gods Tempel,
 En Leergraag slaan op weg al is' het by den nacht.
 Zy weten, dat wie ooit met wierook deeze altaaren
 Voor dageraat en zonn'
 Bezoeken, uit de bron
 Van zegen, schatten gaeren,
 Daar Ophir nimmer met zyn goud by haalen kon.
 De Vorst der Priest'ren, die dit Hoog Gebouw deedt slijten,
 Weet welken zuivre gloed
 Hun beider geesten voedt;
 En zendt, om hen te lichten,
 Een koorknegt met zyn' toorts die ed'len te gemoet,

De fakkel, waar zy komt, doet alle nevels vlugten,
 Opdat de voet niet misf'.
 Nu gaan hunn' treden wis
 En spoedig, zonder dugten,
 Naa de overheldre Zonn' die in den Tempel is.
 Zo gaat het met den mensch. Eer hy den hemelluister
 Der Waare Wysheit kent,
 Staat, schoon de nacht zich wendt,
 Zyn hart nog in het duister;
 Ten zy de Goedheit Gods hem gids en fakkel zend'.
 Dit 's Waerheits Leer en Geest: die ieder wil verzellen,
 Wanneer geen vuige rust
 Van aardfchgezinden lust,
 Het opstaan uit doecht stellen;
 Of als geen wind van waan de toorts des Hemels bluft.
 All' wie zyn Schepper vreeft, door Jesus liefde aan't blaaken,
 Of met een David zegt,
ô HEËRE, leer uw knecht!
 Zal by dat licht geraaken
 Door alle duisterheit die op zyn' paden legt.
 De vreeze en fchrik des nachts verandert in vertrouwen;
 Hy treedt gemoedigd heên,
 In Gods bestuur te vreeën;
 En zal een glans befchouwen,
 Die all' het licht verdooft dat ooit op aarde fcheen.
 Dat geldt u, traage Ziel! ô Mogt dit beeld u trekken
 Uit uwe onagtzaamheit,
 Waarvoor uw wanlust pleit!
 Verzaakze, en laat u wekken
 Tot Heilig Onderwys, van 's Heeren Gunft geleidt.
 En gy, die fnorkt en blaafst van fterk en fchrander denken!
 Die uwe redenskragt
 Bevryd waant van den nacht!

Laat

Laat deeze prent uw wenken
 Tot iet, waar op uw ziel nooit regt bezadigd dagt.
 Hoe zou het met ons gaan langs glibberige wegen,
 By donker, zonder licht?.....
 Hoe ook? zoo we in 't gezigt
 Der ziel' geen toorts verkreegen
 Van Hemels Onderwys, op 't pad van kunde en pligt?
 't Zou alles struik'len, of te deerlyk verdwaalen;
 Ligt viel men in den plas
 En smoorde in 't vuil moerasc
 Van zonde en bitt're kwaalen;
 Zo niet dat Zielsbestuur voor 's menschen voeten was.
 Kan de eerste werelt dit den sterv'ling niet betoogen?
 De vloed, die mensch en beest
 Verdorf, wiert niet gevreesd:
 Hoe dus? Men sloot zyne oogen
 Voor 't Heilig Onderwys, en twistte met Gods Geest.
 In welken duisternis, verdwaald van Deugd en Reden,
 Zworf 't menschedom, buiten GOD,
 En 't licht van zyn gebod!
 De snoodste uitsporigheden,
 De domste afgodery, vergiftigden zyn lot.
 Wat driefte trofchheit van Gewetens-dwinglandye,
 Voor menschenliefde doof,
 Wat schaedlyk Bygeloof
 Der helsche Zielsharpye,
 Woedde in de Kerk, toen zy haar schatten gaf ten roof!
 Zodra het zuiver licht der beide Testamenten
 Verwaarloosd wiert, lei 't hart
 In 't net van twist verward,
 Of door den vloek van Trenten,
 In zyn gedagte en doen, te jammerlyk benard.
 De kragt dier gruwelen waar' nimmermeer gebroken,

Had niet (gelyk voorheên
 Der Dalkerk' 't licht *verscheen**,
 In 't duister aangestoken,)

Hervorming ons hersteld in 't zien van 's Heeren reên.
 Dit dreef de misten weg van 't bygeloof en waanen;
 Het bragt de waare Deugd
 Door 't Boetgeloof tot vreugd,
 In spyt van kruis en traanen;
 En 't zegende de Kerk, als in haar eerste jeugd.
 Toont dus ervaarenis, wat bron van zegeningen
 Het licht van 't Godd'lyk Blad
 In zynen kring bevat;
 't Gebruik en de aart der dingen,
 Spreekt voor de nuttigheid van dien onschatb'ren schat.
 In aardfche doeningen moet ons een regel leiden:
 Hy is van slegt beraad,
 Die hier de lesfen haat.
 Veel wyzer was de Heiden:
 Hy prees de Wiskonst aan ten tegengift van 't kwaad.
 En waar is wisfer konst dan in Gods wyze Leering?
 Wat breekt meer 't boos vergift
 Der onbetoomde drift?
 Wat werkt meer zielsbekeering?
 Dan 't Kragtig Onderwys van 's Heeren Geest en Schrift.
 Die in de maatschappy een nuttig lid zal strekken,
 Vliedt aller dwaazen klap,
 En volgt de wetenschap
 Die 't spoor hem kan ontdekken,
 Ter vord'ring zyns geluks, of tot den eeren-trap:
 En zou men dan het hart van leierzugt wederhouden
 Door 't schimpen, zonder klem,
 Op 't stil Jerufalem,

Als-

* De *Zinspreuk* van de Kerk der *Waldensen*, voorloopers van de *Hervorming*.

Alsof zy te ydel bouwden,
 Die kunde, en heil, en eer' verwagten van Gods Stem?
 Neen, neen! de Wysheit zelv', daar zy haar' echte kindren
 Tot kennis spoort en tucht,
 Belooft de schoonste vrugt,
 Door nood nog dood te hind'ren,
 Aan al die naa haar licht van harten zoekt en zugt.
 „Ai hoor toch, myne Zoons! (dus vriendlyk zyn haar
 „ En neemt myn reden aan: (woorden,)
 „ Ik leere u wyze paën,
 „ En houde, aan zyde koorden,
 „ By geestverheugend licht, u op de regte baan.
 „ Volg myn' getrouwe les: zy zal uw leven rekken;
 „ Omdat ze uw ziele en zin
 „ Van dwaaze wereltminn'
 „ En wellust af zal trekken;
 „ U leidende, op myn wenk, tot Gods gemeenschap in.
 „ In uw bedaarden tred zal vrede en ruimte blinken;
 „ En dringt uw werk tot spoed,
 „ Zoo zal uw vlugge voet
 „ Nooit zwikken, nimmer hinken:
 „ Daar u myn zegen helpt in alles wat gy doet.
 „ Vat myne tucht des aan, en laat ze u nooit begeven;
 „ Bewaart dien held'ren glans,
 „ Die eere en roem een 's mans;
 „ Zy is en blyft uw leven,
 „ En voert myn Leerlingschaar' door aller sterren trans*.
 Zo is 't. Gods wys Gebod, zyne Euangeliewetten,
 Zyn voor ons zielsgezig
 Een' heldre lamp en licht;
 De regel, dien zy zetten,
 Is ons een levensweg, die altyd leert en stigt.

Q 3

Vol-

* Spreuken IV. vers 10, 11, 12, 13.

Volyvrig dan ô Jeugd! werkt, werkt volwasfen' Jaaren!
 Gryshairige Oude! kom
 Volhard, schoon oud en krom,
 In 't hemelfch fchatvergaëren,
 By 't Onderwyzingslicht van 't Bybelheilgdom.
 Zo zal der Zonnen Zon, onsterfflyk u beschynen,
 In de eindelooze eeuwigheit;
 Daar JESUS Majesteit
 All' 't duifter doedt verdwynen.
 Welzalig! dien Gods Geest en dierbaar Woord geleidt!

TOEZANG.

Stemm. *De Liefde voortgebracht, enz.*
 Of: *Hoe groot de vrugten zyn, enz.*

I.

Geen grooter fchat en vreugd,
 Niets dat ons meer kan eeren,
 Dan vroeg beftierde deugd
 Naar 't Onderwys des Heeren.
 Zo heeft van kindsbeen aan
 Timotheüs gezeten
 By 't lezen van Gods Blaën,
 En 't Heilig Woord geweten, geweten,
 geweten, geweten.

II.

Dit kon zyn hart, geleid
 Tot CHRISTUS, vuurig blaaken,
 En hem ter Zaligheid
 Wys, door 't geloove, maaken.

Groot-

Grootmoeder Loïs gaf
 Dien zegen aan zyn' Moeder;
 Eunike* schonk dien staf
 Hem tot zyn jeugds behoeder, behoeder,
 behoeder, behoeder.

III.

En zeker! wel te regt,
 De Schrift is ingegeven
 Van GOD; en wat zy zegt
 Leidt ons naa 't Eeuwig leven:
 Zy is ter Leering nut;
 Weêrlegt de valsche gronden;
 Verbetert ons; en stut
 Het licht der Twee Verbonden, Verbonden,
 Verbonden, Verbonden:

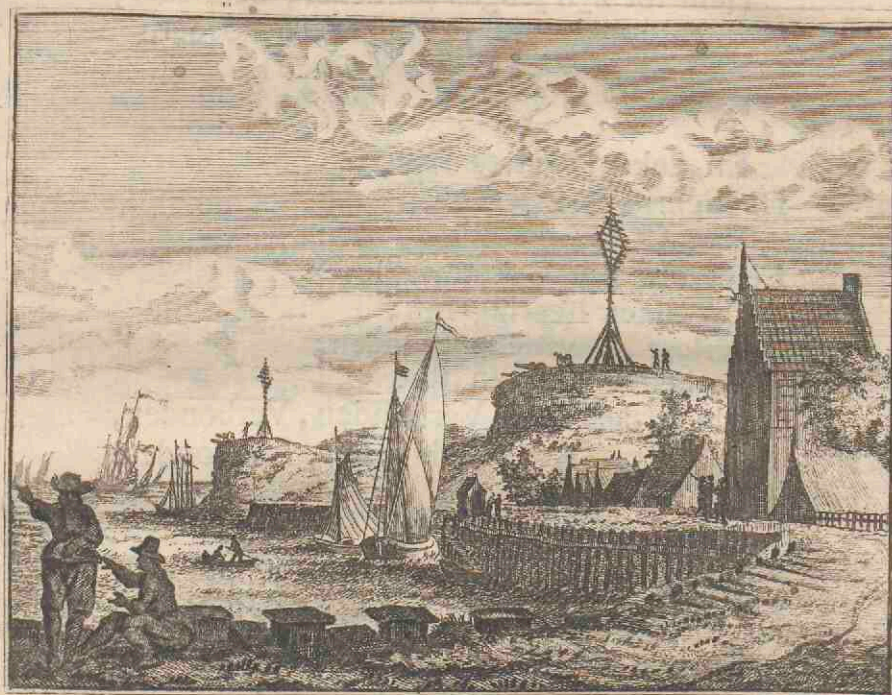
IV.

Opdat de Mensch Gods,
 De Christen, op zou groeïen,
 En staan, gelyk een rots.
 In 't bulderen en loeijen
 Der Hell', des Hemels lust:
 Tot alle Goede Werken
 Volmaaktlyk toegerust;
 Daar hem Gods Geest zal sterken, zal sterken,
 zal sterken, zal sterken.

* Men leest in de Nederduitsche Vertaling 2 *Timoth. I. 5* doch niet volgens de Grieksche uitspraak, *Eunice*.

HET NEGEN EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

DOOR HET ZELFDE GEZAG GESTELD.

Zekerlyk de geest die in den mensche is, en de inblazing des Almagtigen, maakt hen verstandig. Job xxxii. 8.

Hy heeft u bekend gemaakt, ô mensch! wat goed is: en wat eischt de HEËRE van u? als regt te doen, weldaadigheid lief te hebben, en ootmoediglyk te wandelen met uwen GOD. Micha vi. 8.

De Verborgenheit die verborgen is geweest van [alle] eeuwen en van [alle] geslagten, maar nu geopenbaard is aan zyne heiligen..... is CHRISTUS, de hope der heerlykheit: welken wy verkondigen..... in alle wysheit; opdat wy zouden een iegelyk mensch volmaakt stellen in CHRISTUS JESUS. Kolosfensen I. vers 26, 27, 28.

Op

Op het negen en twintigste ZINNEBEELD.

De Bakens, tot den dienst der nutte zeevaardye,
 Door last der Oppermagt op hoek en kust gesteld,
 Opdat de zwang're kiel haar ondergang vermye,
 Verleenen aan ons oog een ruim en leerzaam veld.
 Hier staan 'er twee: en 't een vlak voor ons by de haven,
 Waaruit de ervaaren loots zich naa de schepen spoeit,
 Om hen naa binnen, met hun volk en dierb're gaaven,
 Te lootsen, door de kil, terwyl 't gety' nog vloeit.
 Het ander baaken, 't welk een baak in zee kan strekken,
 Staat van ons in 't verschiet en op den gindzen hoek,
 Om all' wie zeilt of brast en opkomt trouw te wekken,
 Dat hy de gronden schuwe en 't hooge baken zoek'.
 By de eene en and're baak is 't grof geschut geladen,
 Opdat geen vyands woën ze wegrukke of verderv';
 Geen inlandsche onverlaat, te los en onberaaden,
 By nacht en ontyde aan die zeeverlichters kerv'.
 Het Hooge Huis, 't welk zich bekommert met de zeilen,
 En, boven allen dak, op de uit- en in-vaart let,
 Is 't Zeehof, dat de kil en 't tyverloop doet peilen,
 En door zyn wys gezag de Bakens heeft gezet.
 Hier staan 'er by, naar 'tschynt, die deze voorzorg wraken:
 „ Een enk'lebaak kon 't doen; (is hun gezeg en twist:)
 „ De haven wyft zichzely'; waartoe een tweede baken,
 „ Dat elk verbyst'ren kan, en zo veel geld verkwift?
 Maar Zeeman, met de Loots, die we aan den dyk beschou-
 Nu grys van 't schuimend zout, zit neder op de wier', (wen,
 Nog bezig, schoon op 't land, de holle zee te bouwen;
 En wyft en wenscht in 't hart, de ranke bodems hier.
 Hy weet, de verfte baak, kon nooit de haven wyzen;
 't Was noodig, dat 'er een naby en digter droeg:
 Des wil hy 't Hoog Gezag met blyde traanen pryzen,
 Dat van de kust en stroom gevaar en nood verjoeg.

't Is eveneens gesteld, ten opzigt van de zielen :

De werelt is een zee ; elk mensch zeilt op dat zout.
 GOD wil ons Eeuwig Heil : Hy schonk aan onze kielen
 Twee bakens, daar 't gemoed in 't zeilen oog op houdt.
 De Reden, aller licht, is de eene baak, verheven
 Opdat men 't Zalig Land van verr' bespeure uit zee :.
 Het Goddelyke Woord, sints door Gods Geest beschreven,
 Is 't ander baken, dat ons lootft op 's Hemels reê.
 't Is veel, op 't trouwloos nat de kust en 't land vernomen :
 Dus leert de Reden veel ; doch dryft geen zorg van 't hart.
 Dit dōedt des Heeren Leer : zy wyft, hoe in te komen,
 Door slib, en plaat, en klip, beveiligd voor de smart.
 Dan, de Openbaringsbaak, en 't baken van de Reden,
 Schoon ongelyk van dienst, zyn beide door Gods Magt,
 Gestaaft, en ftryden niet ; maar zyn in all' hun leden
 Eenftemmig, en altyd en overäl van kragt.
 De Goddelyke Leer maakt nooit de Reden minder
 Dan zy te voren was : zy ziet op Redens wensch ;
 En doedt aan haare wet, niet d' alderminften hinder,
 Maar drukt die sterker op het harte van den mensch.
 De SCHEPPER zelf gaf ons de Reden en 't Geweten ;
 De vaders van ons vleesch zyn 't nooit van onzen geest :
 GOD scheidt geen ziel ooit kwaad ; word zy van 't kwaad
 bezeten,

't Is, wyl ze in 't vleesch gehuift zich jammerlyk verbeesd.
 Dus is de Reden goed in 't hart der ftervelingen ;
 De Inblazing van Gods mond, die hen verftandig maakt*
 Hen, op de woeste zee der ondermaansche dingen,
 Doedt uitzien naa het Land daar aller zugt naa haakt.
 Maar, was die baak genoeg ; de Alwyze Wonderwerker
 Had nooit een Hooger Licht by deze leer gevoegd :
 Hy deedt zulks. En dit maakt alleen ons zeggen sterker
 Dan allen tegenspraak, hoe zeer die wurmt en zwoegt.

* Job XXXII. vers 8.

De HOOGSTE REDEN doet nooit buiten noodzaak
wond'ren :

Haar werk weegt ze altoos af; en 't heeft zyn tal en maat.
Zendt ze uit de feilb're dan onfeilb're Heilverkond'ren;

Dat is een wonderwerk daar elk verzet van staat.

Geen menschlyk brein kon ooit den Weg des Heils bedenken:

Des menschen Reden gift hier slegts, en zuft zich moe.

De zonde dreigt verderf: Gods Liefde moet dan wenken;

Of wy verzeilen ons ten heilschen afgrond toe.

De zielsonsterfelykheit mogt Reden aan ons leeren,

En 't onderscheiden lot van eeuwig loon of straf;

't Geweten dringt ons aan, dat we ons van 't kwaad bekeeren :

Maar wie, helaas! wie neemt de zonde van ons af?

Wy zyn van 't oogenblik dat we onzen adem haalen,

All' wat wy kunnen aan d' Algoeden GOD verplicht:

HEM, met de hoogste liefde, HEM, zonder afdewalen,

Altyd te dienen, en te dienen naar ons licht.

Wie nu, wie van ons alle, is hier geen overtreder?

En de overtreding is gekwetste Majesteit.

Word die gehéeld, als ik, een zondaar, my verneder'?

o Neen! ik vrees en dugt, hoe zeer myn ziele schreit.

Waarom? 't Onkreukbaar Regt van GOD, der dingen Va-

Die geene schepselen tot zyn geluk behoefd, (der,

Eifcht, dat geen zondig zaad tot zyn Gemeenschap nader.

Dit word door Redenskragt met schrik op 't hart geschroefd.

„Waar zal *Gehoonde GOD! waar zal ik, aardworm, henen?

„Uw vierschaar spant zich reeds; ik ben voor 't Regt ver-

„Zult gy me om beestenbloed vergiffenis verleenen? (daagd.

„Heeft u ooit hekatombe † of kalverslagt behaagd?

„Of eifcht gy duizenden van uitgelezen' rammen?

„Millioenen beeken van den ryksten olieschat?

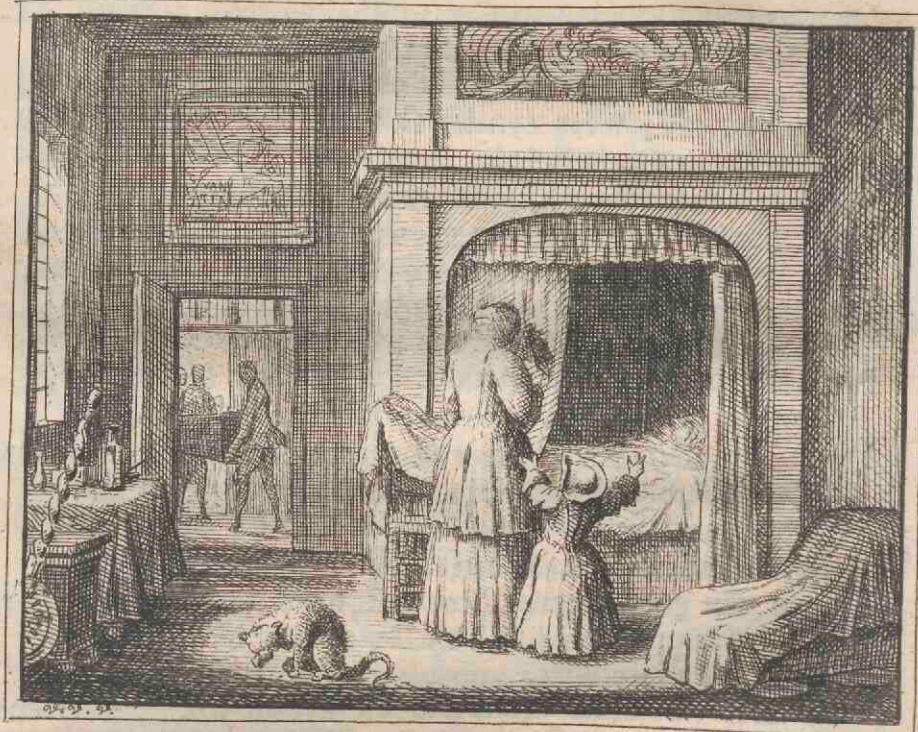
„Of, dat de troostbre spruit der afgeleefde stammen,

* *Micha VI. vers 6, 7, 8.*

† Een zoenoffer van honderd beesten, enz. by 't Heidendom in gebruik.

„Myn 's eerstgeboorens bloed, den outerdienst bespat?
 „Ik hoor uw antwoord, HEER'! gy hebt my, mensch, gewe-
 „Met de ingeplante drift ter zoening van de schuld (zen,
 „Door offers, dat ons doen ons nimmer kan genezen,
 „Dewyl het ons gemoed met geen en troost vervult.
 „Daar moet iet anders zyn, zal ik genaë verwerven:
 „(Dat zie ik telkens als ik naa vergeving haak')
 „Iet dat in myne plaats, voor myne schuld kan sterven;
 „'t Geen, zelf oneindig *GOED*, my by uw troon volmaak'.
 „Myn regtdoen, liefdewerk, en 't bukken voor uwe oogen,
 „Ben ik verschuldigd, en het doet geen zonden uit:
 „'t Is te onvolkomen om my eeuwig te verhoogen;
 „En waar voldoe ik my, als gy uw Hemel sluit?
 „Behalven dat geen mensch ootmoedig voor u wandelt,
 „Weldadigheid bemindt, en regt doet, zo 't behoort;
 „Ten zy uw Goede Geest ons hart, in 't geen men handelt,
 „Verlicht, vernieuwt, en sterkt, door uw Belofte en Woord.
 Verleent Gods Goedheit dit, dan zal de ziele leven,
Verzoend met haaren HEERE in heilig Licht en Regt;
 Dan zal ze *uit waare Liefde* aan de armoede alles geeven;
En Bukken voor haar God, aan zynen Dienst gehecht.
 Gezegend zy den Naam der Alderhoogste Liefde!
 Die in ontferming op het Menschdom nederzag!
 Die alles schiep! die zee en woeste golven kliefde! (dag!
 Die 's werelts nacht verdreef, door 's Hemels schoonsten
 GODS ZOON wiert mensch, om voor der menschen
 schuld, te lyden:
 Zyn Kruisbloed is gestort. Dit maakt hen vry van smet
 Die, in boetvaardigheid, geloovig Hem belyden;
 Uit Satans Helle magt in 's Heilands Ryk gezet.
 Dit geeft gewetensvree; dit kan geen ramp ontrooven:
 Die Gods-Verborgtheit strydt met de Reden niet,
 Maar gaat alleen haar kragt en doorzigt ver' te boven,
 Zy

Zy juicht zo dra zy die door de Openbaring ziet.
 Men zegge niet : waarom dit heil zo lang verzwegen,
 En eerst met JESUS Komst den menschen aangeboôn?
 Dit was een wysheit van Gods onnaspeurb're wegen,
 Van min tot meerder steeds te handelen gewoon.
 Want, dat de mensch zichzelf elendig in zyn' doening
 Beschouwde, wees zyn hart alreeds naa Gods Genâe.
 Daarop sprak Gods Belofte, aan Adam, van verzoening
 Door 't menschverlofsend Zaad, uit Eva, zyne gaê.
 Die Openbaring wiert vervolgens, door all' de eeuwen,
 Omzwagteld aan den wensch der vad'ren voorgesteld;
 En afgeschaduwd in den Godsdienst der Hebreëuwen;
 Totdat haar overâl het Euangelie meldt.
 Nu hoeft het Zielschip door geene vrees te zwigten,
 Maar 't zeilt met deze loots des Hemels haven in.
 Doch, die Verheven Leer ontslaat ons van geen' pligten,
 Door 't Redenslicht gestaafd, in geenderleien zin.
 All' wat waaragtig is, doet zy den mensch bedenken;
 Tot all' wat eerlyk is, regt, rein, en aangenaam,
 En van een goed gerugt, tot wat ter deugd kan wenken,
 Tot all' 't pryswaardige, maakt zy ons hart bekwaam.
 Maar op de regte wyze, en uit zielzuiv're gronden,
 In alles doelende op GOD en zynen lof. (den;
 Zo word de mensch volmaakt in CHRISTUS eens bevon-
 En heeft hy nimmer in zichzelf de roemensstof.
 Dus gaan zy hand aan hand, Gods Heilleer en de Reden;
 En onze Godsdienst is een alderred'lykst werk.
 Gods Openbaring vormt de grootste en beste zeden;
 En Reden heft dien weg, al juichend boven 't zwerk.
 Dank des, myn ziel! Gods gunst, voor 't een en ander baken:
 De Reden wekke uw zugt, en sterk' de nyvre hand!
 Gods Openbarings - Heil doe uwe Reden waken!
 En leide u zalig thuis in 't Hemels Vaderland!

JESUS zei tot haar : Ik ben de Opstandinge en het Leven : die in my geloof zal leven , al ware hy ook gestorven ; en een iegelyk die leeft , en in my geloof , zal niet sterven in eeuwigheit. — JESUS dan als Hy haar zag weenen , ... wiert zeer bewogen in den geest en ontroerde zichzelf — JESUS weende. De Joden dan zeiden : ziet ! hoe lief Hy hem had. Joannes xi. 25, 26, 33, 35, 36.

Zalig zyn de dooden , die in den Heere sterven ; van nu aan. Ja ! zegt de Geest : opdat zy rusten mogen van hunnen arbeid , en haare werken volgen met haar. Openbaringe xiv. 13.

Op het dertigste Z I N N E B E E L D .

Zy schreit. En waarelyk met reden :
 Haar lieve Man is overleden,
 En zy verlaaten' Weduwwrouw,
 Vol zielsmart, kommer, zugten, vreezen,
 Met twee nog jonge onnooz'le Weezen,
 All' t overschot van haare Trouw.
 't Halfjaarig wiegkind legt te slaapen ;
 Het geuide toen zy 't op zou rapen :
 Die lachjes meerderden 't verdriet.
 Het zoete jongske , zonder hoeder,
 Roept *Vaderlief!* en schreit met Moeder,
 Doch kent zyn zwaar verlies nog niet.
 Geneeskonst heeft zich, in geweten,
 Oplettende en met vlyt gekweeten ;
 Maar de artzeny week voor 't geweld
 Des doods : die, niet door 't sterkste gloeïen
 Der trouwste Huwlyksminn' te boeijen,
 Den braafften Man heeft neêrgeveldt.
 De Koffer, die het Lyk moet vatten,
 Tot dat de grafzerk op zal spatten,
 Als 't leven ryft uit stof en gruis,
 Komt ginds, en word vast in gedragen :
 Dit wekt een nieuw geweën en klagen
 Voor 't Sterfbed, en door heel het Huis.
 Maar d' Afgestorven treft geen weenen,
 Geen rouw, geen klagt, geen bitter steenen ;
 Hy rust, naar 't lichaam nu een Lyk :
 De ziel, in 't rein geloof verscheïen,
 Juicht met de in GOD gestorven' reijen,
 En finaakt de voorvreugd van Gods Ryk.
 Zyn einde kan al 't leed verzoeten,

Dat

Dat hier zyn leven mogt ontmoeten.
Behouden over, is een fchat,
 Een eere, een vreugd', niet uitedrukken;
 Waarby all' 's werelts ongelukken
 Veel ligter weegen dan een blad.
 Men treê wat nader tot de fponde,
 En zalv' de diepe en zwaare wonde,
 Geslagen in 't weemoedig hart.
 „ Bedrukte! uw Man is niet gestorven:
 „ Hy heeft een Zalig Eind verworven;
 „ Hy is bevryd van alle fmart.
 „ Gods Zoon, de Opftandinge en het Leven,
 „ Zal hem eens aan u wedergeven;
 „ Hy legt hier dood, maar leeft by GOD.
 „ Uw liefde weene, als JESUS*, traanen
 „ Om uwen Vriend: ons trooftvermaanen
 „ Deelt in uw hartegrievend lot.
 „ Wy zien de zinnen hier gebroken:
 „ De lichaams-oogen zyn geloken,
 „ Die, vol van heldren liefdegloed,
 „ Voor 't heil van Vrouw en Kindren waakten,
 „ Naa GOD en 't Zalig Leven haakten,
 „ En fchreiden van berouw en boet'.
 „ 't Gehoor, door 't innige verlangen,
 „ Gewoon aan 's Heilands Leer te hangen,
 „ Zich optedoen voor 's armen klagt,
 „ Zich toe te fluiten voor de vonden
 „ Der onherboren' wereltsmonden,
 „ Staat ftil, beroofd van zyne kragt.
 „ 't Gevoel, zo vol van medelyden
 „ Met 's naaftens leed, in 't eigen ftryden
 „ En worft'len, onder kruis en fmaad
 „ Om weldoens wil, legt zonder roering:

* *Joannes XI. vers 33 en 35.*

„ De zuivre togt, de zielsvervoering
 „ Naa GOD, alleen, bleef in 't gelaat.
 „ De trouwe en altoos-nyv're handen,
 „ Die, by de bede- en dank- off'randen
 „ Van 't hart, zich hieven naa den Troon;
 „ De voeten, die, steeds welberaden,
 „ Den schoonen hemelweg betraden,
 „ Zyn styf: maar wagten op Gods Zoon.
 „ Die zal ze eens weder vaardig maken.
 „ Nu dekt het wit en véége laken
 „ Het doode lichaam; maar het zal,
 „ Weêr 't uwe, in zuiverblinkend linnen,
 „ Herzielt met Serafyne zinnen,
 „ U kussen, by Gods feestgeschal.
 „ Schep moed dan, voor uw' GOD gebogen,
 „ Hy, met der Weêuwen leed bewogen,
 „ Verklaart zich Vader van uw Krooft;
 „ Uw Maker zal uw Man verstrekken;
 „ Gods Geest wil u ten Hemel trekken:
 „ Zie daar de gronden van uw Trooft.
 Gy, die ons, in 't Beklag dier Rouwe,
 Verzelde, en wilt, dat m' u ontvouwe,
 Waartoe dit Laatste Zinnebeeld
 Ons leiden moet; wy zullen 't hooren,
 Indien ons voor de opmerkende ooren
 De taal van 't Euangelie speelt.
 All' wat 'er leeft moet eenmaal sterven.
 Maar, om een Eindete verwerven
 Dat 's Heeren uitpraak Zalig keurt,
 Moet ieder sterven by zyn leven
 Aan Zonde en Aarde, en overgeven
 All' wat hem van den HEERE scheurt,
 Verlochend aan het zelfbehagen,

Zyn hem zyn korte of lange dagen
 De werkyd voor zyn' Zaligheid:
 Met JESUS door 't Geloof veréénigd,
 Vind hy de vrees des doods gelenigd;
 Voor lang tot sterven al bereid.
 Welzalig! spreekt Gods Geest*, de dooden,
 Die, als gereede feestgenooden,
 Voor CHRISTUS levende, in het uur
 Van 't sterven, arbeidsruste vinden:
 Het werk van zulke Heilgezinden
 Gloeit eeuwig in Gods Liefdevuur.
 Maar ach! hoe naar zal 't Wereltzoeken
 Steeds rustloos op zichzelf vloeken,
 Zo dra het sterven moet? Gekwel,
 Gekerm, en klagt, zal dan niet baten;
 De ziel, van GOD en 't goed' verlaten,
 Gaat met haar lichaam naa de Hel.
 „ Behoedt ons HEER'! stier onze treden!
 „ Verhoor ons zugten en gebeden!
 „ Leef door uw Geest in ons gemoed!
 „ Op dat wy stervende U genieten:
 „ Zo troosten we ons all' de aardsverdrieten.
Het EINDE Goed; maakt Alles Goed.

TOEZANG.

Stemm. *Indien de hoop en 't vuurige verlangen, enz.*

I.

De vreugde ryft somwyl uit treurgezangen.
 Zo mogt Gods held, op zynen weg ontfangen
 Uit d' eeter spys, en uit den wrangen 't zoet †
 Dus sterk' het Beeld des Doods ons zwak gemoed!

* *Openbaringe XIV. vers 13.*

† *Richteren XIV. 8, 14.*

II.

II.

Ontzagchlyk luidt het vonniswoord des HEEREN:
*Stof zyt gy, Mensch! gy zult tot stof weêr keeren**.
 Sints Adams zonde is dit de nood, de wet,
 De onwrikbre paal, aan iedereen gezet †.

III.

Maar CHRISTUS kwam. Hy heeft den dood verflonden,
 Toen hy 't vergif des Doods, onze aller zonden,
 Aan 't Kruis verteerde; en, ryzende uit het Graf,
 Aan zyne Kerk den Geest des Levens gaf.

IV.

De Christen die, in JESUS uitverkoren §,
 Door Woord en Geest, van Boven is geboren,
 Erft, als Gods Kind, verzoening van de schuld,
 En word met Troost, door 's Heeren Geest, vervuld.

V.

Hy leeft, maar niet gelyk voorheên zichzelven,
 Om zich in de aarde en 't ydle te bedelven:
 Neen, CHRISTUS leeft in hem; en door 't Geloof
 Leeft hy zyn' HEER', voor 't werelts leven doof ††.

VI.

Dies toont Gods Geest in hem zyn levensstraalen,
 En kan zyn hart in hope adem haalen,

Ver-

* Genesis III. 19.

†† Galaten II. 20.

† Hebreên IX. 28.

§ Efezen I. vers 4, 5, 7, 14.

Verzekerd, dat de Vader van 't Heelal
Hem, door dien GEEST, gewenscht verwekken zal *.

VII.

De Liefde van Gods ZOON ook, voor de zynen,
Doedt alle vrees voor Dood en Graf verdwynen :
Hy heeft ze tot zyn Eigendom gekogt †;
Zy zyn met hem op 't aldernaauwst verknogt ††.

VIII.

Hy lieft ze teêr; Hy *kan* ze niet vergeten.
Hy is hun Hooft; Hy *wil*, ten Troon gezeten,
Dat elk van hen zyn' Heerlykheit geniet §:
Hy *zal* ze dan verlossen van verdriet.

IX.

o Dierbaar Heil! te sterven om te leeven!
Gy doedt de Hope op arendsvlerken zweven,
En zugten, met all' 't waare Christendom:
Kom Zieetroost! *Kom* Goël *JESUS!* *kom!*

SLOT.

* Romeinen VIII. 11.
†† Efezen I. 23. V. 30.

† Handelingen XX. 23. Openbaringe V. 9.
§ Joannes XVII. 24.

SLOT - R E D E N

Over de voorgaande dertig ZINNEBEELDEN.

Welaan Leergierig Hart! neem nog wat oogenblikken,
 Om all' de Beelden, die zich hier tot DERTIG schikken,
 (Dus, met het EERSTE DEEL, tot Tagtig aangegroeid,)
 Te drukken in uw geest, en leer dus onvermoeid.
 Met *Tweeentwintig*, die u hier het eerst ontmoeten,
 Als van den Dichter zelf, moest ge uw verlangen boeten
 Naa 't stigtelyk VERVOLG, u door zyn penn' beloofd:
 De dood ontsloeg zyn hand, van werken afgesloofd;
 Maar de Etskonst had nog meer gereed voor zyne snaaren.
 Het een en ander bleef, gelyk een weeskind, waaren:
 Men bragt all' wat 'er was geschreven, op de pers;
 En zocht myn' zangster aan, om een en ander vers.
 Wy hebben, by de *vyf** nog onberymde *Beelden*,
 'Er *drie* gevoegd, en de *Agt*, (ô dat ze uw zinnen streelden,
 En stigtig gaven!) die laatst volgen, op den voet
 Van SPINNIKER berymd, ten dienst van uw gemoed.
 Nu hoor, in 't kort, waartoe de DERTIG ZINNEPLAATEN
 En haar Berymingen den Lezer kunnen baaten.

In de *eerste*, word het doen der menschen afgekeurd,
 Dat niet met ernst GOD zoekt, maar agtloos henen sleurt:
 Het enge pad voorby, langs 's werelts breede wegen.
 De *tweede* gaat, met klem, 't ligtvaardig oordeel tegen:
 't Geen, als de blinde van de kleuren, vonnis strykt;
 En zich, met 's naastens feil, in zynen waan verrykt.
 De *derde* toont, wat schaê 't vooroordeel in de zaaken
 Van GOD en Godsdienst doet; en leert 'er tegen waaken:

Om

* De plaaten tot het voorgaande *XXIII. XXIV. XXV. XXIX. en XXX. Zinnebeeld* waren, met de eerste *XXII* en derzelver Berymingen gereed. Die tot het *XXVI. XXVII. en XXVIII.* met de Berymingen van deze drie, en van de evengemelde *vy*, deed men 'er by.

Om, als de wifelaar, ten aanzien van het goud,
 Te toetsen, niet wie 't geeft, maar of 't de proef behoud.
 De *vierde* wil de drift tot werelts goed betoemen:
 Zo *véég* als jongens, die met lyfsgevaar, aan froomen
 En flooten, reiken naa een flegte bloem of bies.
 De *vyfde* maant elks hart, om, zonder tydverlies,
 Gebruik te maaken van Gods toebetrouwde gaaven,
 Gelyk de fchipper spoeit voor wind van reê en haven.
 De *zesde* ftraft den vrek, om 't opgeftapeld goud:
 Als die veel bouwftof heeft, en echter nimmer bouwt.
 Terwyl de *zevende* het nut der tegenspoeden
 Voor waare godsvrugt, door Gods Liefde, ons leert bevroe-
 Gelyk de fchudding van de wann' het edel graan (den:
 Zal zuivren, en van 't los en ligte kaf ontfiaan.
 Het *agfte* Zinnebeeld vertoont de valfche treken
 Der looze werelt, die zo vleijend weet te fpreken;
 Zo heerlyk voordoeft: als de liegende eigenbaat,
 Die fyne ftaalen veilt, en levert flegter draad!
 Het *negende* wil 't hart ontfiaan van 't aards gewemel:
 En, als de vogelen, doen vliegen naa den Hemel;
 Om 't net te ontwyken, dat de vogelvanger fpreidt.
 Het *tiende* wyft, hoe ras de wereltsche agting fcheidt;
 Wyl de aardsche vriendschap u, zo lang de zon zal fchynen,
 Wel troetelt, maar zo draa zy daalt ook zal verdwynen:
 Regt als de fchaduw, die voormiddags volgt uw tred,
 Maar 's avonds u ontwykt, hoe yvrig naagezet.
 In 't *elfde* ftaat geprent, wat zielsruft uit den hoogen
 De dienst van CHRISTUS geeft, zo hard in wereltsche oo-
 Gelyk 't gevoerde kleet, van binnen warm en zagt, (gen:
 Om 't groover buitenft', by de onkunde word veragt.
 Door 't *twalfde* word aan hen, die hier de vroomen kwellen,
 Gewezen, hoe hun doen henzelv' het meeft zal knellen:
 Juift als den dwaazen, die de fteenen fchopt en fmyt.

Het

Het *dertiende* verklaart, hoe de yd'le staatzugt lydt
 En zwoegt, om in de hoogte al hooger op te zweven:
 Een doen van kind'ren, die zich alle moeite geven,
 Opdat hunn' vlieger styge en in de hoogte staë.
 Het *veertiende* is een les, dat, zonder Gods genaë,
 De mensch gelyk is, aan een krygsheld zonder wapen.
 Terwyl het *vyftiende* all' des Herders echte schaapen,
 Als zo veel' raders van één uurwerk, d' eendragt leert.
 En 't *zestiende* betoogt, hoe roek'loos en verkeerd
 De zorgelooze legt te sluim'ren in zyn' zonden:
 Gelyk de slaaper by een slang, die hem zal wonden.
 In 't *zeventiende* Beeld, beschouwt men 't ploegend juk,
 Van twee getrokken: om te toonen 't groot geluk,
 Dat GOD den mensch versterkt in 't doen van zyne pligten.
 Het *agttiende* kan hen de gryns van 't aanzigt ligten,
 Die schoon van praat zyn, en ondeugend van gemoed:
 Als blinde klippen, daar de zeeman zich voor hoedt.
 Door 't *negeniende* blykt, met wat bekommeringen.
 De rykdom is omtuind; waardoor de menschen dringen,
 Om 't schraal en kort genot, gescheurd en afgesloofd:
 Gelyk de dieven, door een doornheg, om 't ooft.
 Het *twintigste* Tafereel maalt, hoe Gods beeld, verloren
 Door zonde en dwaling, van GOD zelf moet zyn herboren:
 Gelyk het konststuk door des eigen schilders hand.
 Het *eenentwintigste* toont, in hoe bedaarden stand
 De vroomen rusten mag, te midden van all' 't sollen
 Der rampen: als een kloot, ondanks den slag en 't rollen.
 Daar 't *tweeëntwintigste*; (waarin te lezen staat,
 Hoe vlyt op hoogen last, de sneeuw werkt van de straat,)
 Het zuivren van haar pad op 't hoog bevel des Heeren,
 Aan all' de burgery der Christen-Kerk wil leeren.
 Zie daar all' wat de pen des Dichters had geçierd
 Met zyn' Beryming, die zo zagt en edel zwiert.

De *drieëntwintigste*, of de eerste onzer schetzen,
 Bestraft hen, die door pragt's Lands vroomen zeden quetzen;
 Daar ze and're natiën belachen om hun pragt:
 Als reizigers op 't zien der praal van 't Moorsch geslagt.
 Het *vierëntwintigste* Beeld wil aller aandacht wekken,
 Om door 't Geloof, als door een kyker, klaar t' ontdekken
 Het ysfelyk gevaar van 't eeuwig Helfsch verderf.
 Het *vyfëntwintigste* leert de jeugd, die menigwerf
 (Gelyk die om een haaz' het schoone paard afjaagen,)

Zich door haar drift verwoest, naa Wysheits lesfen vragen.
 In 't *zesëntwintigste* staat het zalig lot geboekt
 Van hen, die JESUS in hunne eenzaamheit bezoekt:
 Een' eer', veel hooger dan 't bezoek van vorst of koning.
 De *Print die hierop volgt*, daar 't fundament der woning
 Gelegd word, roemt de deugd der waare Ootmoedigheid.
 In de *agteëntwintigste*, welks fakkel licht en leidt,
 Word 's Hemels Onderwys, als 't noodigft angeprezen.
 't *Naastlaatste* Zinnebeeld geeft d' eendragt elk te lezen
 Van Reden en Gods Woord: als bakens aan de zee,
 Gelykerhand geschikt, ter leiding' naa de reë.
 Het *dertigste* het laatst', leert, aan de werelt sterven,
 Om stervende eeuwig Heil en Leven te verwerven:
 Gelyk de vroomen man, hier leggende als een lyk;
 Maar juichende in de vreugd' van 't nimmer stervend Ryk.
 Een beë nog, Lezer! Prent toch in uw hart en leven
 All' wat gy hier bevindt, naar 't Heilig Boek, geschreven.
 Veragt niets onbeproofd. Dit 's waar ik meë besluit:
Toets, toets het alles; en behoudt 'er 't goede UIT.

S P I E G E L
D E R
BOETVAARDIGHEID
E N
G E N A D E,

Voorgesteld in de gelykenis van den verloren en wedergevonden Zoon, Lukas XV. 11, enz.

68

S P I E G E L
D E R
BOETVAARDIGHEID
E N
G E N A D E,

Voorgesteld in de gelykenis van den verloren en wedergevonden Zoon, Lukas XV. 11, enz.

E E R S T E G E Z A N G,

Verbeeldende den jongsten Zoon, na 't ontvangen van zyn erfdeel.

Dat is 'er door. Myn drift en beê,
Standvastig, sterk, en onverdrooten,
Heeft eindelyk haar wit beschooten,
En maakte Vaders hert gedwee,
Om 't erfgoed tusfen my te deelen
En mynen broeder rechtevoort,
En, 't geen my wettig toebehoort,
In myne handen te beveelen.
Zo moest het gaan. Myn jeugdig bloed,
Van 't eerste en heetste vuur aan 't zieden,
Vond in het Vaderlyk gebieden
Te naauwen prang voor 't groots gemoed.

A 2

Dat

S P I E G E L D E R

Dat kwam my dus gestadig wekken ;
 Ô Jongeling van braaf geslacht ,
 Waar toe, waar toe zo lang gewacht
 Uw' vryen hals het jok te onttrekken ?
 Hebt gy niet lang genoeg geleefd,
 Gelyk een kind van minder jaaren ,
 Dat, in de waereld onervaaren,
 Niet meer byna te zeggen heeft,
 Als een der minste huurelingen,
 Op eigen oordeel en gezach
 Geen' zaaken ooit verrichten mag,
 Maar zelf in de allerkleinste dingen
 Zich met zyn' Vader moet beraân,
 En doen naar vaders welbehaagen ?
 Kan uw verheven geest verdraagen
 Noch langer aan dien band te gaan ?
 Neen neen; wat anders past uw' jaaren,
 En ryp verstand, dat nu niet meer
 Een' stuur- en leidsman, als weleer,
 Van nooden heeft, maar voor gevaaren
 Zich zelv' genoeg behoeden kan,
 En in de kunst van wel te leeven
 Niet min geleerd is en bedreeven,
 Dan de alleroudste en gauwste man.
 U voegt het, als een' vrygebooren,
 Zelf heer te weezen van uw goed,
 Zelf te overleggen in 't gemoed,
 Wat tot uw' welstand dient verkooren,
 En wat, als schaadelyk, gemyd.
 Dat voetspoer wyzen u de dieren,
 De beesten, die op aarde zwieren,
 't Gevogelt, dat de lucht doorsnyd,
 Wier jongen hol en nest begeeven,

Wan-

Wanneer 't vermogen van natuur
Hen ingeeft buiten het bestuur
Der ouden te kunnen leeven.
Dit voorbeeld staat u na te treên.
En wat zoude u hier in beletten,
Daar 't stuk gegrond is op de wetten
Van billykheid en goede reên,
En door het wys beleid der ouden
Dat goed gebruik van langerhand
Zich heeft gevestigd in dit land,
En tot op heden stand gehouden?
Lang onderhield zich dus myn' ziel,
En vond in 't raadslot haar behaagen,
Doch voelde een' schroom, die veele dagen
De uitvoering krachtig tegenviel,
Naardien ik lichtlyk kon bevroeden,
Dat Vader niet zo zacht en stil
Zich voegen zou naar myne wil.
En och! hoe ging 't my naar vermoeden!
Wat klonk, gelyk een donderslag,
Myn' stem den ouden man in de ooren,
Als ik hem zoetlyk bragt te vooren
De zaak, die my op 't herte lag!
Hoe byster zag ik hem ontfellen,
Als of een' droefheid zonder maat,
De voorboð van het hoogste kwaad,
Zyn' bange ziele kwam beknellen!
En toen die eerste storm verdween,
De tong, ontbonden, weêr kon spreekken,
Hoe zocht hy myn besluit te breeken
Door drang van veelerhande reên!
Wat dryft, dus vielen zyne woorden,
Wat dryft myn' Zoon tot zulk beraad,

Dat my het hert met smerten slaat,
 En myne ziele dreigt te moorden?
 Myn kind, wat is 'er, dat u deert,
 En maakt u Vaders wooning tegen?
 Vloeit niet myn huis van milden zegen,
 Zo veel als lyf en ziel begeert?
 Staan Vaders hert en handen beide
 Voor u niet open en gereed?
 Bevond gy immer, tot uw leed,
 Dat myne liefde uw' bede ontzeide,
 Gegrond op reden en bescheid?
 Had uwe ziel ooit stof van klaagen,
 Dat zwaarder last, als gy kond draagen,
 Uw' schouderen wierd opgeleid?
 Ja zaagt gy niet altyd de straalen
 Van myn' barmhertigheid en zucht
 Zelf in het oefenen van tucht,
 Wanneer gy nu en dan de paalen
 Van uwen pligt had overtreên?
 Vond uwe ziel, wanneer gy keerde
 Naar 't geen de redenskracht u leerde,
 In myne goedertierenheên
 Niet telkens stof van vreugd gebooren?
 En toonde ik ooit, dat in 't gemoed
 Een vonk of wortel wierd gevoed
 Van haat, afkeerigheid, en tooren?
 Uw hert, van alles wel bewuft,
 Moet u de waarheid zelf getuigen.
 En kan dat uwe drift niet buigen,
 Om in een staat, zo vol van rust,
 Zo vol vermaak, en zoetigheden,
 Terwyl het lot u word verleend,

Met

Met my te blyven naauw vereend,
In 't hert vernoegd en wel te vreden?
Of is dit onderscheid alleen
Zo groot en lastig in uwe oogen,
Ja zo onmooglyk te gedoogen,
My 't hoog gezach te zien bekleên,
Daar 't alles ziet naar myn behaagen,
En u, als recht is, zo verneêrd,
Dat gy, om 't geen uw hert begeert,
Uw' Vader reis op reis moet vraagen?
Is 't al te laag voor uw gemoed,
Uw's Vaders onderwys te hooren,
Dat u gestadig aan komt spooren
Tot wakk'ren voortgang in het goed?
En zoekt ge als eigen voogd te leeven,
Om zonder schroom in wangeneugt
De dert'le tochten van de jeugd
Den vryen toom en loop te geeven?
Een' beter hoop, in 't hert gevoed,
Verbied my dit van u te vreezen,
Die al te wel zyt onderweezen,
Dan zo verbasterd van gemoed
Uw' Vader in verdriet te wikk'len,
Uw braaf geslacht in schande en druk,
U zelv' in ramp en ongeluk,
Dat eeuwig smerten zoude en prikk'len.
Ach! neen, myn Zoon, ach! neen, ach! neen.
't Zy eigen overleg uw' zinnen
Dit als behaaglyk bragt te binnen,
't Zy raadslieën van bedorven' zeën
Deez' neiging in uw hert ontstaken,
Vertrouw uw's Vaders goed beleid,

Gesterkt door lange ervaarenheid,
 En zorg om voor uw heil te waaken.
 Verbreek, verbreek dien trotsen waan,
 Die 't hert verbystert, en verwildert,
 En als een' last voor de oogen schildert,
 Een' trap beneden my te staan.
 Laat vaaren die verkeerde raaden,
 Wier vleijery geen ander baak
 Zich voorstelt, dat in lyfsvermaak,
 Ten koste van uw goed, te baaden.
 Het lot van Cham, en Absalon,
 Zo fel gevloekt, of doodgeslaagen
 In frissen bloei van lentedagen;
 Rehabeam, die zyne zoon
 In haaren opgang zag verduist'ren,
 Doen zien, wat hy te wachten heeft,
 Die Vader hoont, en wederstreeft,
 En naar verkeerden raad durft luist'ren.
 't Zy verre, dat uw' ziel, verzot
 Door valse hoop van heil te smaaken,
 Die dwaazen zich gelyk zou maaken,
 Om eens met hen het zelve lot
 Van deerlyk ongeval te proeven:
 Maar dat hun eind, zo vol van rouw,
 Met ernst bedacht, u wederhouw'
 Van uwen Vader te bedroeven.
 Dat eist myn' liefde, die uw' jeugd
 Zo trouw bewaard, en gaêgeslaagen,
 Ja als op handen heeft gedraagen,
 En uw gezelschap tot haar' vreugd,
 Voor haare zorg van zo veel' jaaren,
 Met recht zich als een loon belooft:

Dat

Dat eist myn ouderdom, die 't hoofd
Lang heeft befneeuwd met gryze haaren,
En hoopt, in u zo wel met reën,
Als in uw' broër, een licht te ontmoeten
Voor 't oog, een stutfel voor de voeten,
En eenen leunstaf voor de leën.
Ach! laat myn' ziel haar' wens genieten.
En is 'er iet, of iet geweest,
Dat onlust baarde in uwen geest,
En u dit leven deed verdrieten,
Heeft broeder u onheus onthaald,
Dorft u een knecht verongelyken,
Of schynen zelf myn' liefdeblyken
In uw gezicht te naauw bepaald;
Spreek op, spreek op, waar toe gezweegen?
Myne achtbaarheid weet hulp en raad
Tot weering van uw leed en smaad;
En liefde maakt my 't hert genegen,
Al, wat in reden kan bestaan,
U onbekrompen toe te voegen,
Om uwe ziel te vergenoegen,
En van dit overleg te ontslaan.
Zo poogde Vader veele dagen
Door overvloed van sterke reën,
Gemengd met dreigen en gebeën,
Myn opzet uit het hert te vaagen.
Doch even als een harde rots,
Wen de onweêrwinden, losgebroken,
De golven van de zee doen kooken,
Braveert het yfelyk geklots,
En weet van wanken, noch verwrikken,
Zo liet zich myn gemoed door reën,
Door dreigementen, noch gebeën,

In 't minst beweegen, of verschrikken,
 Maar wist, op alles wel bedacht,
 Terstond eene uitvlucht te verzinnen,
 Die 't al gemaklyk kon verwinnen,
 Wat Vader my te vooren bragt.
 Of stond ik nu en dan verlegen,
 Straks was my 't landgebruik een schild,
 Daar Vaders pylen op gespild
 Als stomp ter aarde nederzeegen.
 Zo hield ik 't veld. En Vader, moe
 Van redenen en tyd te kwisten,
 Door vruchteloos met my te twisten,
 Stond eind'lyk myn' begeerte toe,
 En gaf, niet zonder veele traanen,
 Niet zonder zuchten, droef en bang,
 Niet zonder klem en sterken drang
 Van menigwerf herhaald vermaanen
 Tot scherpe wacht op all' myn' treên,
 My 't erfdeel, dat ik zocht, in handen;
 Een' menigte van dierb're panden,
 Een' schat van kostelyke kleên,
 En goud, en blinkende juweelen,
 Vergaderd van naby en veer,
 En eene macht van geld, veel meer,
 Dan ooit voor mynen wens kwam speelen.
 't Gaat wel, 't gaat wel. Wat nu gedaan
 Met zulken rykdom, zulken zegen,
 Verr' boven myne hoop verkreegen?
 Zal ik my hier ter neder slaan,
 Een huis naar myne lust stoffeeren
 Met kostlykheên en overvloed;
 De neiging van myn hoog gemoed
 In zeên vertoonen, en in kleêren,

Met

Met vrienden van gelyke jeugd,
Van eene zucht met my gedreeven,
In onderling genoeg en leeven,
En zoet genot van gulle vreugd?
Neen, neen, zo moest ik niet beginnen,
Indien ik, by 't voldoen van lust,
Met een den schat van waarde rust,
Die bron van blydschap, zocht te winnen.
Want schoon my 't Vaderlyk gezach
Niet meer beperkt in myne zaaken,
Hy zou nochtans myn doen bewaaken,
En naauw bespieden dag aan dag,
En zyn' berisping nimmer spaaren,
Als maar het minste was verricht,
Dat in zyn oordeel en gezicht
Scheen buiten 't rechte spoor te vaaren.
Zo zag ik telkens al myn zoet
Met faus van kwelling overgooten,
En nimmer naar myn' wens genooten
Het lieve wit van myn' gemoed.
Wat dan? Al lang was 't in myne oogen
Een teken van een' laffen aard,
Te nestelen op Vaders haart:
Al lang wierd myne ziel bewoogen,
En sterk genoopt van ed'le zucht,
Om vreemde landen te bezoeken,
In 's waerelds afgelegen' hoeken,
Bescheenen van eene and're lucht;
Als eene zaak, die voor myn' jaaren,
En staat, en afkomst voeglyk scheen,
Om door vertelling niet alleen,
Maar zelf door weezendlyk ervaaren
Bericht te haalen van den stand

Der landen, ſteden, en rivieren,
 Gebergten, boſſen, beemden, dieren,
 En kruideryen, bloem, en plant,
 En tot de kennis in te dringen
 Van veeler volken aard en zeën,
 Gewoonten, wetten, dragt en kleën,
 En duizend dergelyke dingen,
 Die, in 't geheugen trouw bewaard,
 My zelv', den gantsen loop van 't leven,
 En and'ren voordeel konden geeven,
 Ja zelf, als 't lichaam wierd bezwaard
 Met eenen laſt van hooge jaaren,
 Door hun herdenking en verhaal
 Den ſuffen geeft noch menigmaal
 Een zoet genoeg konden baaren.
 Doch hoe die neiging 't hert ontſtak,
 En all' de zinnen kon bekooren,
 Ik moeft ze in mynen boezem ſmooren,
 Dewyl het my aan macht ontbrak,
 En wift, dat Vader, hoe gebedden,
 Hoe eraſtig van my aangezocht,
 Het noodige tot deezen tocht
 In geenen deele zou beſteeden.
 Nu is het tyd, om myne luſt,
 Ontſlaagen van ontzach en ſchroomen,
 En onvermogen, eens volkomen
 Naar wil en wens te zien gebluſt.
 Geen Vader kan 't my nu beletten,
 Al poogt hy weër, gelyk voorheen,
 Door kracht van opgehoopte reën
 Zich tegen myn beſluit te zetten.
 En ô! wat ſpelt zich myn gemoed,
 Wanneer ik, Vaders oog ontweeken,

My

My vind in and're lucht en strecken,
 Te zwemmen in een' zee van zoet!
 Al kent my niemand in die landen,
 Myn schat, met milde hand besteed,
 Gevoegd by 't aanzien van myn kleed,
 Zal iders hert aan my verpanden;
 Zal jagtwarande, en dierengaard,
 En hof, en zaal, en kabinetten
 My naar begeeren open zetten,
 Hoe vast geslooten, en bewaard;
 Zal elk met sterke zucht doen haaken,
 Om door gediensdigheid en vlyt,
 Aan myn' belangen toegewyd,
 Myn' vriendschap en myn' gunst te smaaken.
 Zo kan ik myn gezicht verzaân
 In zeldzaamheden, nooit voorheenen
 Bekend, nog aan myn oog verscheenen!
 Zo vind ik myne lust voldaan!
 Terwyl myn' ziele van den morgen
 Tot aan den avond vreugd geniet,
 Bevryd van hertzeer en verdriet,
 Bevryd van kommer, angst, en zorgen,
 En ('t geen nog 't zwaarste weegt) bevryd
 Van Vader staåg te zien verstooren,
 Zyn lastig morren aan te hooren,
 En scherp bestraffen, en verwyt.
 Ô Lustig, ô genoeglyk leven!
 Hoe word myn hert alreeds gestreeld
 Van zoete blydschap, wyl uw beeld
 Behaaglyk voor myn oog komt zweeven!
 Hoe jooft myn' ziel, om 't ryk genot
 Van uw' bekoorlykheen te plukken,
 Die reeds door voorsmaak haar verrukken!

Ach! waar 't my heden in het lot
 Van 't pluimgediert vergund te deelen,
 Hoe zoude ik roeijen met een' vlucht
 Op myne vlerken door de lucht,
 En Vaders oog my ftil ontsteelen!
 Zo zoude ik all' die moeite ontgaan,
 Dien aanval van gebeên en klagten,
 Die my voorzeker staat te wachten,
 Zo haast myn Vader zal verstaan
 Myn' neiging en myn overweegen:
 Zo kwam ik straks, naar myne lust,
 In eenen schoot van weelde, en rust,
 En hertsgenoegen neêrgezeegen.
 Maar dit 's vergeeffe wens gedaan:
 En heimelyk my door te maaken
 Kan met den nasleep myner zaaken,
 En haave, en rykdom niet bestaan.
 Ook zal het Vader min ontstellen,
 Min achterdocht, en kwaad vermoên,
 En bange zorg in 't herte voên,
 Om telkens zyne ziel te kwellen,
 Wanneer ik zelf met een gelaat,
 Vol eerbewys en minzaamheden,
 Hem myn' begeerte kom ontleeden,
 En vraag, als rechts, zyn' wysheid raad,
 Hoe best myn' reizen aan te vangen,
 Terwyl myn' reden en beleid,
 Hem toont een' schat van nuttigheid
 In 't boeten van myn hertsverlangen.
 Zo word myn kinderpligt voldaan,
 En Vader lichtlyk ingenomen,
 Om myne reislust, zonder schroomen
 Voor ramp of onheil, toe te staan.

Of

Of geeft hy blyk van wanbehaagen,
Myn geeft volduurt het stil en koel,
En zal zich troosten het gevoel
Van ongemak voor weinig' dagen;
Terwyl ik al, wat noodig is
Tot deezen tocht, gereed laat maaken:
Zo zal de vreugd te zoeter smaaken
Na ongeneugte en droefenis.
Wel aan; wat dient 'er meer bezonnen?
Wat meer beraadslaagd, en bedacht?
Niets, niets. Waar toe dan noch gewacht?
Waar toe niet vaardig werk begonnen?
Die tyd van doen met dreigen flyt,
Betoont zich van beleid versteeken,
Of dat hem moed en macht ontbreeken,
En raakt veelyds zyn oogmerk kwyt.
En daar de ziel, in 't overweegen
Van zaaken, moeite en last voorziet,
Eer zy haar wit en wens geniet,
Is hulp en troost in spoed gelegen.
Dat leert het welgegronde woord,
't Is beter door het vuur gelooopen
Van zwaarigheden, dan gekroopen,
Uit wyzen mond zo vaak gehoord.
Wel aan, geen meerder tyd verlooren.
Eerst Vader myn besluit gemeld,
Dan al het noodige besteld:
Zo word eerlang de dag gebooren,
Die my met blydschap heen ziet gaan.
Hoe eer aan 't werk, hoe eer gedaan.

SPIEGEL DER
TWEEDE GEZANG,

Vertoonende den Vader, op 't afscheid van den Zoon.

Daar gaat hy, ach! daar gaat hy heen,
Die roekelooze en onbedachte,
En kreunt zich niet aan myne klachte,
Gebeden, zuchten, en geweën.
Daar gaat hy, ach! daar gaat hy heenen,
Zo wel vernoegd, en bly' te moë,
Wie weet naar welke landen toe,
In 's waerelds and'ren nacht verdweenen.
Daar gaat hy heen met al zyn goed,
Hem toegedeeld naar zyn begeeren,
Als of hy nooit dacht weër te keeren.
Helaas! hoe klopt myn bang gemoed!
Hoe dreigt my 't hert van rouw te scheuren,
En bit're droefheid zonder maat,
Die allen troost te boven gaat!
Wien zal ik eerst, of lest betreuren?
My zelve, die, dus hoog bejaard,
Myn' teëre omhelzing en myne oogen
Zie eens vooral myn' zoon ontoogen?
Of hem, die, van zyn' pligt veraard,
Dit van zich zelve kan verwerven,
Daar hy zyn' ouden Vader ziet
Zo diep gedompeld in verdriet,
En druk, die hem byna doen sterven?
Of voeg ik 't beide best by een,
Wyl, 't een geketend aan het ander,
En niet te scheiden van elkander,
Elk even krachtig tot geweën

En

En bitt're klagten schynt te maanen?
Ja, oude man, de droefheid weet
Van rang noch regel, als haar leed
Het oog doet smelten in zyn' traanen,
De borst doet loozen zucht op zucht,
En dringt de heese keel by vlaagen
Met deerlyk jammeren en klaagen
Een' galm te wekken door de lucht.
Zo krygt op 't best de zaak haar' waarde,
En ider reis op reis zyn' beurt,
Tot dat ik, moede en afgetreurd,
Myne oogen sluit in 't stof der aarde.
Was dit, helaas! was dit het loon
Van all' de zorg, die myn' gedachten,
Geheele dagen, gantse nachten,
Voor 't best deed waaken van myn' zoon?
Was dit het loon van zo veel' jaaren
Met vlyt en moeite een' overvloed,
Een' ryken schat van geld en goed
Tot zyn gebruik by een te gaëren?
Was dit het loon van 't geen zo mild,
Om hem in kennis ryk te maaken
Van veele weetenswaarde zaaken,
Zyn' staat betaamlyk, wierd gespild?
Was dit het loon van al 't vermaanen,
Zo trouw besteed, om zyne jeugd
Te leiden op het spoor der deugd,
En dus den weg tot heil te baanen?
En zie ik dus myn' hoop voldaan,
Die my zo zoet voor de oogen speelde,
Die my zo zoet het herte streelde,
Als telkens in my op kwam gaan,
Dat eens myn zoon in rype jaaren

My strekken zou tot tydverdryf,
 Tot lust en hulp naar ziel en lyf,
 En eene kroon voor myne haaren?
 Ô Droevig loon van zorg en vlyt!
 Ô Schraale hoop, in rook verdweenen,
 Juist als het oog zich ziet bescheenen
 Van dien zo lang gewensten tyd,
 Waar in ik dacht uw' vrucht te maaijen!
 Zo word een hovenier geveleid
 Met hoop van zyne naarstigheit,
 In spitten, mesten, planten, zaaijen,
 In snoeijen, wieden trouw besteed,
 Te zien beloond met milde vruchten:
 Zo staat hy jammerlyk te zuchten,
 Geprangd van treurig herteleed,
 Wanneer hy door onguure vlaagen
 Ziet op den grond het friske kruid,
 Ziet van 't geboomt het tierig fruit
 Ter neêr geveld en afgeslaagen.
 Helaas! hoe spelde myn gemoed,
 Als zag het deczen storm te vooren,
 Dat my geen' blydschap was beschooren,
 Wanneer myn zoon verzocht het goed
 Hem en zyn' broeder toe te deelen!
 Hoe billyk schroomde ik aan 't beleid
 Van zyne jugd en dertelheit
 Zo grooten rykdom te beveelen!
 Noch ging myn' zorge verder niet,
 Als dat hy hier zich zou begeeven
 Tot een aanzienlyk lustryk leven,
 Daar toch de jongheit meest op ziet.
 Noch bleef in myne ziel 't vertrouwen,
 Dat kinderlyk ontzach en schroom,

Dat

Dat myn' vermaaning hem in toom
En eenigfins in pligt zou houwen.
Noch hoopte ik, als zyn' losse jeugd
Eens tot bedaaren mogt geraaken,
Dat hy zyn' dwaasheid zou verzaaken,
En keeren op den weg der deugd.
Maar weinig dacht ik, dat zyn' lusten,
Afkeerig van zyn Vaderland,
En my, en menig bloedverwant,
Hem dreeven naar uitheemse kusten.
Te weinig dacht ik, (ach! hoe blind
Is 't oog in 't geen ons zal gebeuren!)
Dat eene slag my zoude ontscheuren
Dien schat, en met dien schat myn kind.
O! Had ik dat voor af geweeten,
Ik had gewis my wel bedacht,
Ik had voorzeker my gewacht
't Begeerde deel hem toe te meeten.
Maar ach! wat overlegt myn geest!
Want schoon myn welgegrond mishagen
Hem zyn verzoek had afgeslaagen,
Wie weet, of 't beter waar geweest?
Terwyl hy dus zich vond genegen,
Had hy, om zyn' verkeerde lust
Naar zynen wens te zien gebluft,
Zich licht bediend van slinkse wegen.
Vergeefs is alles, wat men doet,
Daar deugd veragt word en vertreeden,
En zucht tot ongeregeldheden
De heerschappy voert in 't gemoed.
Die heeft, arglistig en bedreeven,
Verschot van middelen en raad,

Om steeds in onbekrompen' maat
 Haar' boozen tocht vol op te geeven.
 En zo 'er de een in suft en steekt,
 Van stonden aan zal licht een ander,
 In 't kwaad meer afgerecht en schrande,
 Vervullen 't geen hier aan ontbreekt.
 Zo moest ik toch myn' zoon verliezen;
 Het zy ik werkte hard, of zacht;
 En, in dien eigen prang gebragt,
 Was 't laatste verr' voor 't best te kiezen.
 Ten minsten maakt het my geruft,
 En schootvry voor de lasteringen,
 Als of myn' strenge handelingen
 Hem bragten tot verkeerde lust;
 En 't moet een' ider overtuigen,
 Dat myne liefde al heeft betracht,
 Wat ooit een Vaders herte wracht,
 Om 't hert van zynen zoon te buigen.
 Dus blyft de schuld op hem alleen,
 Die, stug en onverzet van zinnen,
 Door gunst noch liefde was te winnen,
 En stapte los door alles heen.
 O Droeve schuld! o stof van klaagen!
 Hoe wil hem eens die stoute daad,
 (Indien helaas! maar niet te laat)
 De ziel door naare wroeging knaagen!
 Hoe wil hem 't oog eens opengaan,
 Wanneer hem van het bang geweeten
 Het bitter leed word toegebeeten,
 Zyn' ouden vader aangedaan!
 Of zou hy licht alleen begeeren,
 Tot meerder aanwas van verstand,
 Te gaan bezien 't uitheemse land,

En

En dan vernoegd weêrom te keeren ?
Dan, hier in stilte neêrgezet,
Het overschot van myne dagen
In zoete vrede en welbehaagen
Met my te leeven onbelet ?
ô Mogt my zulk een lot gebeuren,
Hoe zag ik all' myn' druk geweerd,
En in blymoedigheid verkeerd
Myn bitter hertverdriet en treuren!
Ja was ik rechtevoort bewuft,
Dat my deeze uitkomst stond te wachten,
Ik staakte straks myn' droeve klagten,
En zou, te vreden en geruft,
Dat uur, dat vrolyk uur verbei'en.
Doch idel is 't, dat myn gemoed
Zich met verbeelding van dat zoet,
En eenen blik van hoop wil vleijen.
Neen, had zyn hert zich voorgesteld
My eenmaal weder t'huis te komen,
Hy had zo gants niet meê genomen
All' zynen rykdom, haave, en geld:
Hy had in myne of and're handen
Dien ballast midlerwyl gedaan,
Om onbelemmerd, onbelaân,
Zyn' tocht te doen door vreemde landen:
Hy had aan my of eenig vriend
Alvoorens klaar bericht gegeven,
Naar wat gewest hy dacht te streeven,
Op dat hy telkens wierd gediend
Van onderstand, en minlyk schryven.
Dit leert my dan, dit tuigt gewis,
Dat anders niet zyn doelwit is,
Dan eeuwig van my weg te blyven;

Dan verre buiten myn gezicht
 Een' staat van leven aan te vangen,
 Naar 't ongeregelde verlangen
 Van zyne wulpsē jeugd gericht.
 En ach! hoe dwaalen myn' gedachten!
 Hoe woelt het in myn hert door een
 Van beelden door angstvalligheên,
 Die 't lot voorzeker spelt te wachten!
 My dunkt, ik zie hem reeds geland
 In 't vreemd gewest, met losse mensē,
 Die niets dan lyfsgeneugte wensē,
 Verknocht door snooden vriendschaps band.
 My dunkt, ik zie hem alle dagen
 Met zyn gezelschap, zonder toom
 Van eereyke schaamte en schroom,
 Naar 't vuil genot van weelde jaagen.
 My dunkt, ik zie hem stadig aan
 Zyn' dert'le lust voldoen en wetten
 Door overdaadige banketten,
 Daar spyze en drank het lyf belaân.
 My dunkt, ik zie hem trots braveeren,
 In huis met prachtig huisfieraad,
 En, daar hy zich begeeft op straat,
 Met breeden zwier van weidsē kleêren.
 My dunkt, ik zie hem meê gesnoerd
 Aan schandelyke tydverdryven
 Van teerlingspel en dobbelschyven,
 Een' pest, die tans de jeugd vervoert.
 My dunkt, ik zie hem met de zinnen
 Te droef verslingerd en verzot
 Op 't eerelooze mingenot
 Van zielverleidende meerminnen.
 En ô! wie weet, of niet de hand

Van

Van eenig onverlaat in tooren,
Uit ingebeelden hoon gebooren,
Hem helpt ontydig aan een' kant!
Want daar men vriendschap op de gronden
Van deugdelooze werken slicht,
Word door een' nietige oorzaak licht
De band dier maatschappy geschonden,
Word haast de liefde in haat versmoord,
Word licht krakkeel en twist ontsteeken,
Die zyne vlammen uit doet breeken
In lyfgevecht en dollen moord.
Of zo hem dit niet staa te dugten,
Wat lot verwacht hem, welk een end,
Dan in gebrek en diep elend
Zyn' dert'le dwaasheid te bezugten?
Want schoon hy noch veel meer bezat,
Als myne hand hem heeft gegeven,
Ja zynen rykdom zag verheven
Verr' boven eenes konings schat,
Het mogt zyn onheil wat vertraagen;
Maar geensins weeren te eenemaal.
O Neen, zyn slempen, en gepraal,
Zyn ongebonden lustbejaagen,
Zyn snood gezelschap, elk vol list,
Elk een' harpy, vol slinkse greepen,
Zou eindlyk alles heenen sleepen,
Veel eerder, dan hy 't had gegift.
Een waterkolk, hoe diep gegraaven,
Hoe breed, en wyd, indien hem niet
Het stroomen van een' klaren vliet,
Of milde bronnen staadig laaven,
Daar hem zyn vogt door menig hand
Met scheppen, putten, word onttoogen,

Moet

Moet op het lef geheel verdroogen,
 En worden tot een dorstig land.
 Zo dunkt my, zie ik ook ten leste
 Myn' zoon in kommerlyken staat.
 En ach! wat middel, ach! wat raad
 Is voor zyne armoë dan ten beste!
 Of zal hy in zyn' ramp en leed,
 Het rot van zyn' verkeerde vrinden,
 Gelyk voorheen in weelde, vinden
 Tot zyne hulp en dienst gereed?
 ð Neen, ð neen, zo haast zyn' schatten
 In vuile wellust zyn verdaan,
 Zal elk onwaardig hem versmaân,
 En zynes wegs gaan heenen spatten,
 Als gieren, die, met snellen vlucht
 Op 't doode lyf gestort van boven,
 Wanneer het vlees is afgeklooven,
 Weër heenen stryken door de lucht,
 Om elders nieuwen roof te ontdekken.
 En waar is grond, daar hoop op ziet,
 Dat zich een ander zyn verdriet
 Uit medelyden aan zal trekken,
 Daar 't overal bekend zal staan,
 Dat hy, door dwaaze lust gedreeven,
 Zich zelv' door ongeregeld leven,
 Die ramp heeft op den hals gelaân?
 Ach! ider zal hem heenen zenden,
 En reis op reis met bits verwyf,
 En spot, die hem door 't herte snyd,
 Te meer verzwaaren zyne elenden.
 Of gaat hy, daar zich niemand vind
 Van hem bewuft, wie zal hem helpen?
 Wie daar zyn' smert en lyden stelpen?

Want onbekend maakt onbemind.
Zo mag hy jammerlyk gaan zwerven
In bitter hertzeer achter land,
Tot dat de honger hem vermant,
En ergens op het veld doet sterven;
Daar 't mager afgevaſte lyf,
Ontbloot van 't eereylyk begraaven,
Ten prooi van gieren, kraai, en raaven,
Of wreede wolven, leggen blyf.
Hier tuſfen, wat ſtaat my te wachten,
My ouden, my bedroefden man,
Als een' geduurige oef'ning van
Aan een geknoopte jammerklagten:
Het zy de zon in 't bloozend ooft,
Gehuld met glans van goude ſtraalen,
Haar hoofd ter kimmen uit komt haalen,
Het zy de nacht, die 't al vertrooft,
En moeite en ſmerte kan geneezen,
Zyn' vlerken uitspreid over de aard;
Daar onophoudlyk my bezwaart
De zorg, hoe 't met myn' zoon mag weezen.
Die zal, het zy ik my in huis
Alleen bevind, of op den akker,
My volgen onvermoeid en wakker,
En telkens wekken kruis op kruis:
Die zal myn hert geſtaåg beknellen,
Wanneer myn' vrienden, welgemoed,
Myn' maagen van het naaſte bloed
Uit gulle neiging my verzellen:
Die zal zo vaak, daar alles kwynt,
Met nieuwe ſmert myn' ziel doorgrieven,
Als, om zyn' vader te believeen,
Myn oudſte zoon voor my verſchynt:

Terwyl my telkens, op 't aanschouwen
 Van ider kind, myn jongste zoon
 Voor myn' verbeelding komt; gewoon
 Dus myn' gedachten t' onderhouden:
 In wat gewest of waerelds oord
 (ô! Mogt, ô! mogt ik dit eens weeten!)
 Mag nu myn zoon zyn neêrgezeten,
 't Zy Oost, of West, of Zuid, of Noord!
 Hoe mag, hoe mag hy 't nu al maaken?
 Wat regelmaat, wat styl en wet
 Of zyn' verkiezing heeft gezet,
 En volgt in 't schikken zyner zaaken!
 Hoe legt hy toch zyn leven aan,
 Indien hy, laas! noch is in 't leven!
 Of is zyn draad reeds afgeweeven,
 En hy den weg van 't graf gegaan!
 ô! Mogt my eens bericht gebeuren,
 Wat ziekte of kwaal zo vroeg die lamp
 Verdoofde, of welk een storm van ramp
 Dien bloem van zyne steel kwam scheuren!
 ô! Mogt ik weeten, in wat stand
 De veege ziel zich heeft bevonden,
 Wanneer zy wierd van 't lyf ontbonden
 Door 's doods ontzachelyke hand!
 Zo wil myn' kommer 't hert doorsteeken,
 Wanneer ik my, in huis en veld,
 Of van myn' vrienden vergezeld,
 Dien eenen zoone zie ontbreeken:
 Zo wil de zorg voor dat pand
 Gestadig all' de vreugd verstooren,
 Die my door 't byzyn was beschooren
 Van zoon, en vriend en bloedverwant:
 Terwyl hier onder noch 't verlangen,

Hoe

Hoe ongegrond, hoe ongezien,
 Myn' ziel bekruipt, om eenmaal dien
 Verlooren zoon noch weêr te ontvangen.
 Vooral indien 'er bode of post
 Voor myne wooning stand mogt houden,
 Of de oogen eens een' man aanschouden,
 In vreemde kleeding uitgedoft.
 Dan wil in 't hert de hoop herleeven,
 Vast denkende, ô! daar komt gewis
 Een, die my trooft in droefenis,
 En tyding van myn' zoon zal geeven.
 Ten minsten, wyl ik in 't gemoed
 Zal wenschen, dat het zo mag weezen,
 En dobb'ren tusfen hoop en vreezen,
 Zal die begeerte mynen voet
 Met haaste naar dien vreemden jaagen,
 Daar hem myn mond van stuk tot stuk
 (Het diene dan tot vreugd, of druk)
 Op alles naauw zal ondervraagen.
 Maar laas! hoe schielyk wil zich weêr
 Die blik van hoop en vreugde wenden,
 Wanneer ik uit dien onbekenden
 Niets, niets van al wat ik begeer,
 Met myne vraagen kan ontdekken!
 Wat wil die vlyt, vergeefs besteed,
 Een' nieuwen storm van herteleed
 En droefheid in myn' ziel verwekken!
 Zo, zo loopt vast myn leven af
 In zuchten, klaagen, weenen, treuren.
 En ô! hoe wil my 't herte scheuren,
 Als, met den eenen voet in 't graf,
 Ik dat genoeg en noch moet derven,
 Dat de een zo wel, als de and're zoon,

Zich voor myn' legersteê vertoon',
 Daar hy zyn' vader, voor het sterven,
 Den laatsten dienst en hulpe doet,
 Myn' laatsten zegen, laatste reden,
 Vol tedere genegenheden,
 Ontvangt, en drukt in zyn gemoed,
 En staat gereed, om vaders oogen
 Te sluiten met bedeesde hand,
 Zo haast de ziel, het beste pand,
 Uit 's lichaams kerker is gevloogen!
 Maar ach! wat nood, wat nood was 't al,
 Wierd my voor 't lest die hoop gegeven,
 Dat ik myn' zoon in 't ander leven
 In heil en vreugd aanschouwen zal!
 Zo konde ik 't al geduldig draagen,
 Zo was de elende geene elend,
 Zo scheide ik hier van daan in 't end
 Met vol genoeg en behaagen.
 Doeh hier, en namaals, ach! ach! ach!
 Rampzalig voor altyd te weezen,
 Gelyk myn' zorg met recht doet vreezen,
 Dat treft myn' ziel met fellen slag,
 Dat zal my all' myn' dagen treffen,
 Zo lang myn oog het licht aanschouwt,
 Zo lang myn geest de kracht behoud,
 Om iets verstandig te beseffen.
 Ach! Hemel, ach! genaê, genaê:
 Ach! schut, door myn' gebeên bewoogen,
 Dat onheil door uw alvermogen,
 Slaa mynen zoon in 't herte, slaa
 Dien onbedachten in 't geweeten;
 En, kan het anders niet geschiên,
 Doe hem door prang van rampen zien,

Ho

Hoe verr' hy heeft zyn' pligt vergeeten.
 Al moet hy hier ten doele staan
 Voor fellen slag van 't zwaarste ly'en,
 Geen nood, indien het kan gedyen,
 Om 't eeuwig lydens-lot te ontgaan.
 Ach! Hemel, leen my gunstige ooren:
 Want zonder hulp van uw beleid,
 En macht, en goedertierenheid,
 Is alles hooploos en verlooren.
 Ach! zo gy niet myn helper zyt,
 Ben ik myn' zoon voor eeuwig kwyt.

DERDE GEZANG.

De VERLOOREN ZOON, tot zich zelven keerende.

Stort uit, stort uit, myn bang gemoed,
 Stort uit de smerten, die u plaagen,
 En, als een worm, geduurig knaagen,
 In eenen zilten traanenvloed,
 Die, langs het aangezicht met plasfen
 Tot op het aardryk afgevloed,
 En tot een' beek eerlang gegroeid,
 Bekwaam zy om my selv' te wasfen.
 De druk ontlast zich door geweën,
 Door zuchten, en door jammerklagten,
 Eer de angst het herte koom' versnachten.
 En ach! wie had ooit meerder reën,
 Om met zyn kermen, en zyn brullen,

Uit bangen boezem opgeweld,
 Met deerlyk handgewring verzeld,
 Alom de gantse lucht te vullen,
 Als ik, die, van myns vaders erf,
 En alle maagen wyd geweeken,
 Van allen troost en hulp verfteeken,
 In dit gewest elendig zwerf?
 Als ik, die, korts met pracht van kleeden
 Op 't rykelykst gedost, en net,
 Nu naatwlyks met een' fleur en flet
 Kan dekken myne naakte leden?
 Als ik, die, voormaals in 't genot
 Van staat en eer gewoon te leeven,
 My nu tot slaaffen dienst moet geeven,
 En paffen op het zwynenkot?
 Als ik, die geene lekkernyen
 Weleer te dier of waardig vond
 Tot voedsel voor myn' dert'len mond,
 En nu, helaas! gebrek moet ly'en?
 Als ik, die, in myn' ruimen staat
 Gevierd, gevleid, en aangebeeden,
 Nu als met voeten word getreeden,
 Van elk verstoeten, en versmaad?
 Ach! ach! hoe kan het lot verloopen!
 Wat uitkomst heeft myn' ziel, aan 't end
 En afgetreurd, in deeze elend'
 Myn gantse leven lang te hoopen?
 Ó Huurrelingen, die met vlyt
 Gestadig past op uwe pligten,
 Om u naar vaders last te richten,
 Hoe word uw staat van my benyd!
 Want schoon u een naauwkeurig zorgen,
 En arbeidzaame naarstigheid

In uwen dienst is opgeleid,
Die onophoudlyk van den morgen
U bezig houdt tot 's avonds laat,
Noch mag het u naar wens gebeuren,
Dat zich het lichaam zonder treuren
Met overvloed van brood verzaad.
Maar ik, die als een zoon voor deezen
In 't zelve huis wierd aangezien,
Aan wien gy eer en dienst moeft biën,
Ben tot veel erger stand verweezen,
Wroet dag aan dag in stank en slyk,
In 't gadeslaan van vuile zwynen,
Daar 't lyf, door hongersnood aan 't kwynen,
Zich toont niet anders als een lyk;
Daar de onbarmhertigheid der menschen
Slaat reis op reis myn sneeken af,
Wanneer ze om walgelyken draf
My tot verzaadiging hoort wenschen;
Daar in dien deerelyken nood
Niet anders over schynt gebleeven,
Als door gebrek 't elendig leven
Eerlang te wisf'len met de dood.
En ach! was maar dat uur gebooren,
Wat was 't my een behaaglyk uur,
Dat al myn bitter, al myn zuur
Eens voor altoos in 't graf zou smooren;
Daar nu door 't rekken van dien tyd,
Het groot getal van myne plaagen
Gestadig groeit, en alle dagen
Het lichaam duizend dooden lyd!
O Valse vrienden, die voor deezen
My hingt, gelyk een klis, om 't lyf,
Toen in uw' dertel tydverdryf

Myn

Myn goed u kon behulpig weezen ;
 Sireenen, die vernift en fmoed
 Met open arm my plagt te ontvangen ;
 Zo lang ik aan uw hol verlangen
 En zucht tot geld myn' fchatten bood ;
 Waar zyt, waar zyt gy nu verdweenen,
 Nu 't zonnelyk van myn geluk
 Wykt voor een' nacht van ramp en druk,
 En eens vooral heeft uitgefcheenen ?
 Helaas! nu zie ik, doch te laat,
 Hoe licht de ziel zich vind bedroogen,
 Die, door een' glimp van min bewoogen,
 Op menfen gunft en vriendschap staat.
 Nu zie ik klaar, dat al uw vleijen,
 Uw freelen, en bewys van eer,
 Een looze trek was, en niet meer,
 Om in uw' ftrikken my te lei'en :
 Wyl, elk gevloeden met myn goed,
 Niet een myn onheil neemt ter herte,
 Of tot verlichting van myn' fmerte
 Zelf de allerminfte pooging doet.
 Maar ach! wat helpt, wat helpt dit klaagen
 Om 's waerelds ongeftradigheid?
 Waar toe, waar toe de fchuld geleid
 Op menfen gunft, vol losfe vlaagen?
 Ik zelf ben oorzaak van myn leed,
 Die, zonder 't einde te bezinnen,
 Aan overdaad en fchandig minnen
 Te dwaas myn' rykdom heb befteed.
 Nu word het loon my toegemeeten.
 Rampzalig loon, hoe word myn hert
 Van doodelyke fpyt en fmert
 Geplukt, getornd, gefcheurd, gereeten !

Wat

Wat ging u aan, ontaarde ziel,
Dat gy zo los en onberaaden,
Om in een' korte lust te baaden,
In deeze droeve laagte viel?
Gy had al wat gy kond begeeren:
Een' Vader, ryk van haave en fchat;
Die alles voor u over had,
Wiens zucht geen ding u liet ontbeeren;
Een huis, aanzienlyk, ruim, en groot,
Op 't rykft vervuld van alle zaaken,
Die oog, en oor, en hert vermaaken,
Verr' boven eis van enk'len nood;
Een' menigte van lieve vrinden,
Die, tot bevord'ring van uw baat,
Met hun gezelschap, raad, en daad
Zich altyd vaardig lieten vinden;
Een' hoop van knechten, steeds bereid,
Steeds uitgestrekt met hert en zinnen,
Om uwe gunst om ftyd te winnen
Door allerlei gediensfigheid.
Dus had gy 't wensfelykste leven,
Dat ooit een' mens wierd toegevoegd.
Waarom, waarom dan niet vernoegd
En stil in zulken stand gebleeven?
Maar neen: uw onbezonnen waan,
Uw dwaaze drift kon niet gedoogen,
Noch langer onder Vaders oogen
En opzicht, als een kind, te staan.
Gy moest uw goed met eigen' handen
Bestuuren naar uw' hertenlust:
Gy moest van uw' geboortekust
Eens reizen naar uitheemse landen.
Wat Vader bad, wat vrienden deen,

E

Om

Om uwen uittocht te beletten,
 Niets konde uw dwaas besluit verzetten,
 Gy volgde uwe eigen' zinnelykheên.
 Helaas! hoe snyd my door 't geweeten
 t Herdenken van dien droeven dag,
 Toen Vader my reisvaardig zag,
 En, afgetreurd, en nat bekreeten,
 Den laatsten kus van affcheid gaf,
 En drukte al beevende en bewoogen
 Myn' handen, wyl een vloed uit de oogen
 Afbiggelde op myn aanzicht af;
 Daar droefheid hert en mond bekleemde:
 Zo dat het allerjongste woord,
 Vaar wel, myn zoon, maar halfgehoord,
 Op bleekbestorven' lippen stremde!
 Hoe smelt myn hert van naaren rouw,
 Als my voor de oogen komen zweeven
 De gulde lessen, my gegeeven
 Uit overmaat van liefde en trouw:
 Doch lessen, weinig overwoogen,
 En minder noch van my betracht,
 Maar stout verwaarloosd, en veracht,
 En in den wind eerlang vervloogen!
 ô Roekelooze jongeling,
 Hoe mogt, hoe mogt het u van 't herte,
 Te zien de droefheid en de smerte,
 Die 's Vaders ziel om u beying!
 Hoe konde gy de eerwaardige oogen
 Om u zien storten zulken vloed
 Van traanen uit een bang gemoed,
 En blyven nochtans onbewoogen!
 Hoe kond gy zo veel' nutte reên,
 Met ernst gebonden op 't geweeten,

Zo.

Zo achteloos, zo haast vergeeten,
 Ja zo onwaard met voeten treên!
 ô Wee! ô bitter weê! ô finerte!
 Ach! Vader, ach! hoe pynt het leed,
 Dat u myn' dwaasheid voelen deed,
 Door zyn' gedachtenis dit herte!
 Nu strekt de galm van ider woord,
 Dat uwe vaderzucht myne ooren
 Tot onderwys vergeefs liet hooren,
 Een' dolk, die myne ziele moord.
 De zuchten, zonder vrucht voorheenen
 Uit uwen boezem opgeweld,
 Zyn elk een' schroef, die 't herte knelt,
 En telkens zuchten doet, en steenen.
 Het treurig beeld van ider traan,
 Die ik uit uw gezicht zag dringen,
 Doet in elk oog een' bron ontspringen,
 En stroomen, zonder stil te staan.
 Zo word uw hertzeer streng gewrooken
 Aan my ontaarden, die den raad
 Eens trouwen Vaders heb versmaad,
 En 't kinderlyk ontzach verbroken.
 ô! Mogt ik eens, met dit gezicht,
 Geleerd door zo veel' droeve kwaalen,
 Myn' doorgebragten tyd herhaalen,
 Hoe kweet ik my in mynen pligt!
 Hoe zoude ik zien naar Vaders oogen!
 Hoe zoude ik op zyn wenken spoên,
 Om vlytig zynen wil te doen
 Met al myn herts en lyfs vermogen!
 Maar ach! waar denk, waar wens ik om?
 Vergeefs, vergeefs is deeze reden:
 De tyd, die eens is doorgesleeden,

Keert door geen bidden wederom.
 Al smeekte ik jaaren na elkand'ren,
 Al schreide ik eeuwen achter een,
 Tot dat ik smolt, en myn geweën
 My zelv' in water deed verand'ren.
 Neen, neen, geen naraad geld, of baat;
 Maar voorraad, en te recht bezinnen,
 Eer dat men gaa een werk beginnen,
 Wat eind daar van te wachten staat.
 Zo had het my betaamd te vooren
 Het stuk omzichtig gaâ te slaan,
 En naar het vaderlyk vermaan,
 En trouwe vriendenraad te hooren.
 Ten minsten moest ik zyn gekeerd,
 Om beter leven aan te vatten,
 Eer dat ik zo onnut myn' schatten
 Geheel verslempd had, en verteerd.
 Dat legt 'er toe: en waar ik wende
 Myn droef gezicht in deezen nood,
 Ik vind geen heul, als aan de dood,
 Die alle lyden brengt ten ende.
 Of zou myn Vader noch, indien
 Ik voor zyn oog my kwam vertoonen,
 Myn' buitenspoorigheid verschoonen,
 En my op nieuw zyn' gunste biên?
 Helaas! hoe dwaalen myne zinnen!
 Hoe zoude ik, nu zo verr' van huis,
 Zo afgemat van ramp en kruis,
 Dien moeijelyken tocht beginnen?
 En schoon ik vond dien arbeid licht,
 Wyl alles wykt voor rustig poogen;
 Ach! ach! met wat gelaat, wat oogen,
 Zoude ik verschynen voor 't gezicht

Van mynen Vader? Met wat woorden
 Zoude ik ontsluiten mynen mond,
 Indien hem niet de schaamte bond,
 En wederhield met haare koorden?
 En of ik al dien klem verwon,
 Ja zo beweeglyk wist te spreekken,
 Dat myn gebed en ned'rig smeekken
 De hardste herten buigen kon;
 Wat reden is 'er van vertrouwen,
 Dat, in zo jammerlyken staat,
 Myn Vader met een bly gelaat
 Myals zyn' zoon weêr zoude aanschouwen:
 Na dat ik tegen hem voorheen
 My zo weêrspannig heb gedraagen;
 Hem zo veel stoffe gaf tot klaagen,
 Tot angstig zuchten en geweene;
 Zo billyke oorzaak heb gegeeven
 Tot gramschap en afkeerigheid
 Door myn verkeerd, myn zot beleid,
 Myn dertel overdaadig leven?
 Neen, al te wyd verdwaalde zoon,
 Gy zoud uw smeekken en gebeden
 Vergeefs en zonder vrucht besteeden,
 Uw dwaasheid tot rechtvaardig loon.
 Nochtans, wat 's dit? schoon myn geweeten
 My 't ergft met reden vreezen doet,
 Noch voel, noch voel ik myn gemoed
 Van hoop op beter lot bezeten.
 En 't is als of een geest al zacht
 En stil, om 't vonkje, pas ontsteeken,
 Meer aan te blaazen, en te kweeken,
 Deez' woorden in myne ooren bragt:
 „Rampzalig kind, hoe dus gevloogen

„Met uw' gedachten heen en weêr?
 „Hoe dus geflingerd op en neêr,
 „Als baaren, van den wind bewoogen?
 „Hebt gy noch tegen Vader niet
 „Genoeg gezondigd en misdreeven,
 „Met zyne wil te wederstreeven,
 „En, tot zyn innig hertsverdriet,
 „Baldaadig van hem af te wyken
 „Zo verre in dit uitheems gewest?
 „En moet uw' wanhoop noch op 't leest
 „Zyn' goedheid dus verongelyken,
 „Als waar zyn hert van staal, of steen,
 „En niet te buigen tot ontfermen
 „Door diep berouw, en treurig kermen,
 „Weemoedig zuchten, en gebeên?
 „Hoe dikmaal heeft hy u voor deezen,
 „Wanneer gy stoutlyk uwen pligt
 „Had overtreên voor zyn gezicht,
 „Zyn' goedertierenheid beweezen!
 „Ach! kon de tyd, en uwe elend
 „Zo schoon all' de oude beeltenisfen
 „Van weldaân uit het herte wisfen,
 „Dat gy niet meer uw' Vader kent?
 „Zyn all' die gunsten heel verdweenen?
 „Of zou het vaderlyk gemoed
 „Nu min barmhertig zyn, en goed,
 „En medelydend, als voorheen?
 „'t Zy verr', 't zy verr' : zyn eigen aard
 „Is liefde, en zachtheid, en vergeeven
 „Aan herten, door berouw gedreeven,
 „Hoe zeer met euveldaân bezwaard.
 „Die eigenschap lyd geen verdooven.
 „Die kwam, indien u Vader zag,

„Met

„Met de eigen' teêrheid, als zy plag,
„Terftond in zyne ziel weêr boven.
„Op, op, dan, op; waar toe gewacht?
„Waar toe de nachten, en de dagen,
„Noch langer met onvruchtbaar klaagen,
„En idel fchreijen doorgebracht?
„Hier is het al voor u verlooren;
„En de uitkomst van uw' druk en kruis
„Is hier niet, maar in Vaders huis,
„En Vaders liefde alleen befchooren.
„Op, op, dan, naar uw Vader toe.
„Ik zie hem, nu zo lang bevangen
„Van treurigheid, en fterk verlangen,
„En om uw afzyn bang te moe,
„Op uwe komst van vreugd herleeven,
„Om uwen hals zyne armen flaan,
„Door zyn' genade uwe euveldaân
„Verzoend, en vaderlyk vergeeven.
ô Zoete hoop, die 't herte vleit,
En tegen hoop my noch doet hoopen!
Wel aan, ik wil niet gaan, maar loopen,
En volgen, daar gy wenkt en leid.
Al fcheiden my veel diepe froomen,
Al fcheid my menig berg en dal
Van Vaders huis, myn iver zal
Die alle wel te boven komen.
Ik zal, gelyk myn' ftand betaamt,
Verfchynen voor myns Vaders oogen,
En, als een worm, in 't ftof geboogen,
Ootmoedig, weenende, en befchaamd,
Het fchuldboek van myn vuil gewisfe,
Van eerft tot left op ider blad
Met fnoode vlekken gants beklad,

Door

Door waare schuldbekentenisfe
 Zondrouwig voor hem openflaan.
 'k Zal zeggen, Vader, 'k heb my schuldig
 Voor God gemaakt, en menigvuldig,
 En zwaarlyk tegen u misdaan.
 Myn leven, zo geheel onaardig,
 Zo ongeregeld doorgebracht,
 Tot blaam van u, en al 't geslacht,
 Maakt my den naam van zoon onwaardig.
 Ach! laat alleenlyk uw' genaë,
 Die vreemden menigmaal genieten,
 Zo verre op my haar' ftraalen fchieten,
 Dat ik van honger niet vergaa.
 Vergun my flechts in 't lot te deelen
 Van uw' geringften huureling.
 Dat houd' ik voor een zegening,
 En nooit zal de arbeid my verveelen.
 Zo wil ik Vaders teër gemoed
 Door myne traanen, en myn smeeken,
 In medelyden zien te ontsteeken,
 Wyl ik met ider arm een' voet
 Op 't dichtst omvang, en houd omvangen,
 Tot dat hy, in de ziel gewond,
 Uit zynen minnelyken mond
 Dien zoeten trooft my doe erlangen.
 Wel aan, dat 's gang. ô Heilloos land,
 Dat myne ziel voorheen vermaakte,
 Zo lang ze in dwaaze lusten blaakte,
 Daar zo veel droefheid naderhand
 Het bang gewecten kwam bezwaaren,
 ô Land, my erger, als een' hel,
 ô Heilloos land, vaar eeuwig wel,
 Ik haat, en laat u eeuwig vaaren!

Vaar wel, affchouwlyk zwynenkot,
 Dat ik, een zwyn gelyk voorheenen,
 Bewaakte in zo veel treurig weenen,
 Ik gaa op hoop van beter lot,
 Als, in verdriet en bitter knaagen,
 Vergeefs te wensfen om den draf.
 Weg, lastig pak, weg, vuile staf,
 Ik heb u lang genoeg gedraagen.
 Gy hoeft niet meer myn' zwakke leën
 Tot eenen ftut en steun te strekken :
 Myn iver, steeds door hoop te wekken,
 Zal uwe plaats genoeg bekleën.
 Wel aan, dat 's gang. Ach! Hemel, zegen,
 Ach! leid my door uw' goede hand,
 Op dat ik in myn Vaderland
 Myn' Vader in genaë bejegen':
 Geef, geef, na zo veel hertsverdriet,
 Dat myne hoop haar' wens geniet'.

VIERDE GEZANG.

*Bebelzende des VADERS redenvoering en besluit, als hy
 zynen ZOON van verre ziet aankomen.*

Wat zie ik daar, zo verr' myn oog
 Kan over 't vlak der aarde weiden?
 Een' mens, of schim, of geen van beiden?
 Neen, 't is een mens: ô naar vertoog!
 Een mens, geen' mens gelyk in 't treden;

F

Een

Een leevend lyk, dat flauw en zwak,
 Voelt telkens onder 's lichaams pak
 Bezwyken zyne onvaste fchreeden.
 Hy nadert, en ontdekt met een
 Zyn' droeven ftand zo veel te klaarder,
 Maar tevens ook zoo veel te naarder.
 Een flet, geflingerd om de leên,
 Kan naauwlyks 't halve lyf omvangen.
 Het aangezicht fchynt ongedaan,
 Vermagerd, bleek, en doods te ftaan.
 Hy droogt op elke ftap zyn' wangen,
 Hy wringt zyn' handen dicht in een,
 En flaat zyn' borft, ten klaaren teken,
 Dat rouw en angst hem 't herte breeken,
 En de oogen dringen tot geweên.
 Nu ftaat hy ftíl, en fchynt verlegen
 Te twyf'len, of hy voort zal gaan,
 En flaat het oog vafst herwaarts aan;
 Dan raakt hy weder aan 't beweegen.
 Daar ftort hy plots ter aarde neêr,
 En fchynt, van droefheid fchier bezweeken,
 Den Hemel om zyn' gunft te fmeeken.
 Daar ryft hy op zyn' voeten weêr,
 En ftuurt zyn' kommerlyke treden
 Rechtfreeks naar deeze wooning toe.
 Wat word my 't herte vreemd te moê,
 En van gedachten fterk beftreeden,
 Terwyl dit voorwerp van elend
 Zich niet als vrêind'ling fchynt te draagen,
 Maar even of hem voor deez' dagen
 Dit land en huis al was bekend!
 Hoe zweef ik tusfen hoop en vreezen!
 Zou dit myn zoon, myn jongfte kind,

Zou

Zou dit myn zoon, zo teêr bemind,
Zou dit myn eigen zoon wel weezen:
Myn zoon, in zo veel treurigheid,
In zo veel hertsverdriet en klaagen
Vergeefs verwacht zo veele dagen;
Myn zoon, zo lang met smert beschreid,
Als dood, of te eenemaal verlooren?
ô Ja, hy is 't; ô ja, gewis,
Ik voel 't aan diê beweegenis,
Uit zyn gezicht in 't hert gebooren.
Hy is 't; ik zie 't noch aan 't gelaat,
Ik zie 't aan lyfsgeftalte en leden,
Aan zyn' gebaaren, en zyn' treden,
Schoon 't al misvormd, en droevig staat.
Hy is 't: maar ach! hoe mag het weezen,
Dat hy verschynt in 't vaderland
Zo wyd verscheiden van den stand,
Waar in hy zich bevond voor deezen?
Hoe komt dat aanschyn, glad voorheen,
Zo mager nu, en ingezonken?
Van waar die oogen, die zo blonken,
Nu rood en duister door 't gewezen?
Hoe komt hy met gefcheurde kleeden,
Half naakt, gelyk een bedelaar,
Die voormaals met de diêrste waar
En stoffen praalde om zyne leden?
Van waar dat deerlyk handgewring,
Dat schreijen, en dat slaan voor 't herte,
Getuigen van de diepste smerte,
Die immer een gemoed beving?
Van waar die ongestadigheden,
Nu als bekommerd stil te staan,
Dan wêêr een weinig voort te gaan

Met wankelende en flauwe schreeden?
 Van waar dat vallen op den grond,
 Dat bidden, ernstig en bewoogen,
 Terwyl hy, in het stof geboogen,
 Het aardryk kust met zynen mond?
 Helaas! ik zie wel klaar gebleeken,
 Dat my geen id'le vrees beving,
 Toen de onbedachte jongeling
 My om zyn erfdeel aan kwam spreken,
 En, toen hy 't had in zyne macht,
 Naar 't vreemde land zich ging begeeven.
 Gewis, daar heeft zyn kwiftig leven
 All' zyne schatten doorgebracht,
 En hem gedompeld in elenden.
 Nu doet hem het gevoel van kruis
 Ontwaaken, en naar 's Vaders huis,
 Op hoop van hulp, zyn gangen wenden.
 Maar ach! hy schaamt zich, dus gesteld
 Voor 't Vaderlyk gezicht te komen,
 En 't hert, van wroeging ingenomen,
 Vertoont zich jammerlyk bekneld;
 Terwyl van 't overtuigd geweeten
 Het overtreden van zyn' pligt
 Hem reis op reis in 't aangezicht
 Geworpen word, en toegebeeten.
 Te feller, hoe zyn zwakke voet
 Hem brengt aan deeze woning nader,
 En 't oog, gevest op my, zyn' Vader,
 Hem des te meer herdenken doet,
 Wat heil hy voormaals heeft genooten
 Uit myne goedertierenheid;
 Wat goed zyn roekeloos beleid
 Onwaard veracht heeft, en verstootten;

Wat

Wat smert hy my heeft aangedaan.
Smert, die myn' ziele kwam doorsteeken,
Toen ik zyn opzet niet kon breeken
Door myn' gebeden en getraan;
Toen ik hem beevend gaf myn' zegen,
En onderrichtte uit zucht en trouw,
Op dat voorzigtigheid hem zou
Gelukkig leiden op zyn' wegen.
Zo ziet hy 't loon zich toegebracht,
Voor dat hy, los, en onberaaden,
In snoode lusten zich ging baaden;
En myn' vermaaning, stout veracht,
Met zyn bedryf dorst wederstreeven.
Maar heilzaam, maar gezegend loon,
Dat my dien lang verlooren zoon
Noch voor zyn' dood komt wedergeeven!
Gezegend loon, dat zyn gezicht
Deed opengaan, en hem, door 't nypen
Van droeve jammeren, begrypen,
Hoe verr' hy was van zynen pligt!
Gezegend loon, dat hem bezinnen,
Dat zyn gemoed besluiten deed,
Te zoeken naar het eind van leed
Alleen in 't Vaderlyk beminnen!
Hoe voel ik nu van druk en smert
Al teffens myne ziel geneezen!
Hoe streelt de vreugd, in plaats gereezen,
Op 't zien van mynen zoon, het hert!
Of schoon zyn goed is weggeronnen,
Al komt hy arm, en naakt, en bloot,
En ongedaan; geen nood, geen nood!
Ik heb (ô vreugd!) myn' zoon gewonnen.
Dat 's my genoeg, en meerder waard,

Oneindig meer, dan all' de schatten,
 Die Ooft- en Zuider-kust bevatten,
 Ja, al wat schuilt in 't hert der aard.
 Myn rykdom kan de elende weeren,
 Waarin hy naar het lichaam viel:
 Maar de ondergang der ed'le ziel
 Is met geen' rykdom af te keeren.
 En blyf ik hier nog langer staan?
 Ik zal voor 't minst myn' zoone wenken;
 Of lyd de zaak noch meer bedenken
 Wat raadzaam zy en best gedaan?
 Zal ik zyn' schulden op gaan haalen
 In myn gemoed, en, naar de maat
 Van zyn voorheen gepleegde kwaad
 Myn' goedertierenheid bepaalen?
 ô Neen : zyne onbedreeven' jeugd,
 Door schynlust en verkeerde raaden
 Zo licht verlost tot slimme paden,
 Zo licht verleid van 't spoor der deugd,
 Kan eenigzins zyn' fout verschoonen.
 Het lyden, dat zo zwaar en styf
 Hem knelde, dat zich noch in 't lyf
 En aangezicht de tekens toonen,
 Heeft zyne misdaad wel geboet,
 En dringt, veel meer, dan bede, of kermen,
 Tot medelyden en ontfermen
 Myn Vaderlyk, myn teêr gemoed.
 En daar ik mag zyn boett' aanschouwen,
 Zyn' schaamte en hertsverlegenheid,
 Waar onder zich een' vonk verspreid
 Van hoop en kinderlyk vertrouwen;
 Krygt de oude gunst haar' volle kracht
 Word straffe strengheid weggedreeven,

Het

Het kwaad genadiglyk vergeeven,
En in vergetelheid gebragt.
Of heb ik reden om te vreezen,
Dat myne goedheid, straks gereed
Op 't eerste blyk van rouw en leed,
Nadeelig voor myn' zoon zal weezen,
En zyn gemoed, door trotsen waan
Van zonder einde gunst te vinden,
Zich eens op nieuw zal onderwinden
Zyne eerste wegen in te slaan?
Weg, zorgen, die my 't hert beklemmen;
Weg, kommer, die myn' liefden-aard,
Die myn' genade in haaren vaart
En ed'le werking zoekt te stremmen.
Een' zoete hoop voorspelt myn hert
Wat beters van myn' zoon te wachten.
Dien zal in 't diepste der gedachten
Het treurig beeld van ramp en smert,
Die hem zyn' dwaasheid deed beproeven,
Gestaåg als tegenwoordig staan,
En zich doen wachten, om voortaan
Zyns Vaders ziele te bedroeven.
Dien zal de minnelyke kracht
Van myne liefde zo verwinnen,
Dat hy met al zyn hert en zinnen
Zal overleggen dag en nacht,
Hoe dat hy best, in alle zaaken,
Door vlytige dienstvaardigheên,
En opbouw van geschikte zeên,
Zich myne gunst zal waardig maaken.
Zo zal hy onder myn gezicht,
Bestuur, en zorg, gestadig leeven,
Daar 't alles acht op hem zal geeven,

Om

Om hem te houden in zyn' pligt.
 En schoon myn' hoop wierd noch bedroogen,
 Zal myne ziel, door dat misfchien,
 Zo onverwacht, zo ongezien,
 Van 't liefdewerk te rug getoogen,
 Tot wrange strafheid overgaan?
 Zal ik myn hert en deure sluiten,
 En laten mynen zoon daar buiten
 Zo treurig, zo neêrslagtig staan?
 Hoe kan 't een Vaders hert verdraagen?
 Neen: moet van beiden eên geschien,
 Noch beter gunst vergeefs te biên,
 (Dat zal ik nimmer my beklagen)
 Dan dat, door overmaat van rouw,
 Uit myne afkeerigheid gebooren,
 Myn-zoon in wanhoop gaa verlooren;
 Daad, die my eeuwig smerten zou.
 En wat stond anders hier te wagten
 Wyl die elendige, overal
 Verstooten, in zyn ongeval
 Geen uitkomst vind, noch eind van klagten,
 Dan in zyns Vaders teêr gemoed,
 Tot liefde en weldoen steeds genegen,
 En 's Vaders huis, zo ryk van zegen,
 Zo opgepropt van alle goed?
 Of zal myn oudste zoon zich stooren,
 Dat met zulk minnelyk onthaal
 Myn' Vaderlyke liefde straal'
 En daale op deezen jongstgebooren?
 Neen, neen; de broederlyke min,
 Wel verr' van afgunst en benyden,
 Zal hem met my zich doen verblyden,
 En achten 't voof een groot gewin,

Zyn'

Zyn' broeder, lang by hem verlooren,
Zyn' broeder, wiens verlies myn' ziel
Zo veele jaaren pynlyk viel,
Te zien als uit het graf herboren.
Of schoon 't vooreerst in zyn gezicht
Wat vreemd en wonderlyk mogt schynen,
Wel haaft zal dat gevoel verdwynen,
Wanneer myn mond hem onderricht.
Vooral, naardien hy niet kan vreezen,
Dat myne ontferming, aangeboon
Aan mynen weêrgevonden zoon,
Zyn erfdeel schaadelyk zal weezen.
En of 't my hier al mede ontviel,
My staat, als Vader, te bedenken,
Aan wien ik myne gunst zal schenken:
En 't kinderlyk ontzach, de ziel
Van mynen zoon natuurlyk eigen,
Zal hem beweegen, zonder klagt
En murmureering, stil en zacht
Zyn' wil naar myne wil te neigen.
Zo zeegepraalt myn' Vaderzucht
Van alles, dat haar af wou trekken.
Wat is 'er noch, dat haar kan strekken
Tot hinderpaal in haare vlucht,
Om mynen zoon te gaan ontmoeten?
Of wacht ik best, tot dat hy koom',
En, vol weemoedigheid en schroom,
Zich buigende voor myne voeten,
Zyne overtreading eerst bely',
Dan smeekte om deernis en verschooning?
Neen; vaardigheid zet gunstbetooning
Een' dubb'le kracht en waarde by.
Die zal myn' goedheid meê verheffen,

En deeze, hoe zy min verwacht
 Aan mynen zoon word toegebracht,
 Zyn hert zo veel te wisser treffen;
 Zyn' ziel in zo veel sterker gloed
 Van zuiv're wedermin doen blaaken,
 Zo veel te omzichtiger doen waaken
 Tot de oefening van alle goed,
 Om steeds myn' liefde meer te ontsteeken.
 Zo stryd myn' gunst, en zyne deugd,
 Met wederzydse lust en vreugd,
 Om dubb'le vlammen aan te kweeken.
 En blyf ik dan noch langer staan?
 Kan noch myn teder hert gedoogen
 Myn' zoon te aanschouwen voor myne oogten,
 Daar hy versmelt in treurgetraan,
 En voelt zyn' bange ziel verslinden
 Van droefheid, angst, en herten wee,
 Wyl schaamte en vreeze, op elke tree,
 Zyn' voeten schynen vast te binden:
 Het lichaam, flauw en afgevaft,
 De borst om ademtócht doet hygen,
 En reis op reis dreigt neêr te zygen
 Door 't prangen van dien zwaaren last?
 Kan myn gemoed dit noch verdraagen,
 Daar 't in myn' macht is, all' die smert
 Met eenen streck van 't kwynend hert
 Door een genadig woord te vaagen?
 Neen, neen, ik wil van stonden aan
 Den droeven jongeling ontmoeten;
 Ik wil myn' liefdelust gaan boeten,
 Om zynen hals myne armen slaan,
 Hem kussen voor zyn' mond en wangen,
 Betuiging doen, hoe myn' genaê

En

En milde goedheid vaardig staa,
Om, als myn' zoon, hem weêr te ontfangen.
Ik wil, na dat ik dus dien nacht
Van treurigheid heb doen verdwynen,
En 't licht van blydschap weder schynen,
Zo zegenryk, als onverwacht,
Myn' zoon met eigen' hand geleiden
Tot in myn huis, daar 't al, verheugd,
Zal juichen van oprechte vreugd,
Zo haast die maar' zich koom' verspreiden.
Is 't waar? en voel ik op dat beeld,
Dat my zo zoet voor 't oog komt zweeven,
Een' nieuwe kracht van geest en leven,
Die my door bloed en ad'ren speelt?
Gewis, ik voel my als verjongen:
Ik kan myn' voeten, als voorheen,
Weêr reppen met gezwinde schreên,
Ja huppelen met lichte sprongen.
't Gaat wel: zo staat het lyf bereid,
Te volgen, daar 't de geest wil stieren,
Terwyl zyn' drift door leên en spieren
De kracht van haare vlam verspreid.
Zo kan ik 't myne voeten vergen,
Langs 't veld te rennen zo gezwind,
Zo vaardig, als een hart of hind'
Door bos, en dal, en hooge bergen.
Zo loop, zo loop ik heen, en ruk
My en myn' zoon uit smert en druk.

MORGEN-ZANGEN
STICHTELYKE
GEZANGEN.

G 3

MOR-

MORGEN-ZANG.

O **G**roote Heerfer, die de ronden
 Des hemels hebt aan een gebonden,
 Het aardryk door uw' macht gegrond;
 Die in het loopperk van de wolken
 De zon en maan, tot dienst der volken,
 Doet rennen om het groote rond:

Myn' ziel, door all' uw' goede daaden
 En gunstbewyzen overlaaden,
 Wil, uw' geduchten Naam ten prys,
 Een' dankbaare offerhand' ontfteeken,
 Die door de wolken heen kom' breeken,
 En looven u op zoete wys.

Wat heeft uw' gunst my mild gezegend,
 Door uwe liefde neêrgeregend
 Met volle stroomen op myn hoofd!
 Een rykdom, die de ziel doet dwaalen,
 Daar ze eind in vinden kan, noch paalen,
 Hoe zeer ze in 't zoeken wroet en flooft.

Het Morgenlicht, haar noch geschonken,
 Kan weer op nieuw de lust ontvonken,
 Om u te pryzen, goede Heer;
 Dat wekt haar' stem, om u te looven,
 Die zendt zy vroolyk op naar boven,
 En zingt vol vreugde tot uwe eer.

Gy hebt my, naar uw welbehaagen,
 Bevryd voor veelerhande laagen,
 Die my omringden in den nacht:
 Terwyl ik lag van slaap bekroopen,
 Hield gy uw' waakende oogen open,
 En over my zo trouwen wacht.

Uw' hand, almachtig in haar' werken,
 Steld' al 't gevaar zyn' vaste perken,
 Die 't nimmer kon te buiten treên.
 Nu komt gy my weêr gunstig wekken,
 Als uit de dood in 't leven trekken,
 Verfrist de ziel, en sterkt de leên.

Gy laat de gulde zonnestralen,
 Weer op hun beurt op aarde daalen,
 En noopt al 't mensdom door dat licht,
 Het lichaam tot zyn werk te geeven,
 Den geeft, om hoog tot u verheven,
 Met ernst te buigen tot zyn' pligt.

Hoe groot, ô Heer, zyn uw' genaden!
 Hoe doet gy ziel en lichaam baaden
 In een' onpeilb'ren Oceaan!
 Wy danken u met hert en zinnen;
 Wy willen eeuwig u beminnen,
 En nooit van uwe wegen gaan.

Verleen ons moed, en sterke krachten,
 Die nooit bezwyken in 't betrachten,
 En jaagen naar het noodig Een:
 Uw Geest, uw Goddelyk vermogen
 Daal' in ons hert van uit den hoogen,
 Om 't heilpad vlytig langs te treên.

Zo vinden w' ons gehard, gedreeven,
 U onafscheidbaar aan te kleeven,
 En naar het richtsnoer van uw' wet,
 Door zonden nimmer afgeweeken,
 Door ramp noch onheil ooit bezweeken,
 Te wandelen met vasten tred.

Zo willen w', als de zon aan 't zinken,
 Eens ophoud op onze aard' te blinken.
 In 't licht van uwe majesteit,
 Op 't snaarspel der Hemelingen
 Den lof van uwe goedheid zingen
 Met Eng'lentaal in eeuwigheid.

A V O N D - Z A N G .

Terwyl de nacht met bruine vlerken
 De waereld dekt, en alle werken,
 Van uwe hand geteeld,
 Het oog ontsteelt,
 Heft zich myn gemoed,
 Heer, myn hoogste goed,
 Heft zich myn gemoed naar boven,
 Om u te bidden, en te looven.

Gy hebt my noch dit brosse leven
 Gerekt, en deezen dag gegeeven.

Nu leg ik my te rust,
 Maar onbewuft,

H

Of

Of het morgenlicht
 Noch eens myn gezicht
 Met zyn' luister zal bestraalen,
 Dan of hier 's levens zon moet daalen.

Dat staat alleen aan uw behaagen.
 In uwe hand zyn onze dagen.

Des rust ik zacht en stil

In uwe wil,

Die den ryksstaf heeft

Over al dat leeft,

En aan elk zyn' vaste wetten
 Van leven en van dood moet zetten.

Uw' gunst, die nu zo veele jaaren
 Uw' dienaar wilde in 't leven spaaren,

En kroonde in overvloed

Met heil en goed,

Zy alom verbreid,

Eeuwig lof gezeid;

Zy met dankbaar hert en tonge
 Onsterfelyke roem gezongen.

Ik weet, ô Heer, en moet belyden,

Dat myn gemoed niet t' allen tyden

Naar eis uw goed bedacht,

Noch heeft betracht;

Dat myn' doffe ziel

Vaak in zonden viel,

En, van 't heilig spoor gegleeden,
 Uw' wil en wet heeft overtreden.

Zelf deeze dag, dien gy liet lichten,
 Draagt tuige van 't verzuim der pligten.

Dat slaat myn treurig hert
Met diepe smert.
Ach! dat uw' genaë
Kom' myn' ziel te staë!
Ach! laat uw' genaë de vlekken
Van myne feilen toch bedekken!
Kan 't uw' rechtvaardigheid gehengen,
Wil myne dagen noch verlengen,
Op dat met meerder vlyt
Myn levenstyd
Werde naar het licht
Van uw' wet gericht,
't Hert besteede all' zyne krachten
In uw' bevelen te betrachten.
Terwyl we ons dan ter ruste schikken,
Om 't matte lichaam te verkwikken,
Ons leggen buiten macht
By naaren nacht,
Laat uw' Godlyk oog,
Dat zich nooit bewoog,
Nimmer sluimerde, ons bewaaken,
Dat geene rampen ons genaaken.
Uw' sterke hand wil ons bewaaren
Voor alle lyfs- en ziels- gevaaren,
Voor al wat kwetst en steekt,
Of rust verbreekt.
Roep van brand of moord
Werde niet gehoord.
Wil met kracht het woën betoomen
Van sellen wind, en holle stroomen.

H 2 .

Bedek

Bedek ons zo met uwe vleug'len
 Wil Satans list en macht beteug'len,
 Die in de donkerheid
 Zyn' laagen leit,
 En vol snood verraad
 Om ons heenen gaat,
 Helse netten weet te hangen,
 Om loofelyk de ziel te vangen.

Laat dus op morgen ons ontwaaken,
 Om ons vol iver op te maaken
 Tot vroolyk maatgeklank,
 Uw' Naam ten dank,
 Om met fcherpe wacht,
 Op uw' wil bedacht,
 Om met onverwrikte schreeden
 Des levens heirbaan te betreedden.

Tot dat we in 't ryk, dat geene nachten,
 Geen' duisternissen heeft te wachten,
 In ongestoorde rust,
 Vol hertenlust,
 By 't oneindig licht,
 Dat van uw gezicht
 Straalt door 's hemels ruime zaalen,
 Van eeuw tot eeuw zegepraalen.

I I.

MORGEN-ZANG.

ò **M**orgenstond, voor wiens aanminnig licht
 De duisternis met all' haar' naarheid zwicht,
 Die mens en vee als op een nieuw doet leeven,
 Die kruid en plant een nieuwe jeugd komt geeven,
 Uw glans, die 't lyf te hulp komt in zyn' daân,
 Wyft onzen geeft ook deeze pligten aan.

ò Eeuwig Licht, oneindig eeuwig Goed,
 ò God, die staåg ons lichaam en gemoed
 Met zegen kroont, wy heffen 't hert naar' boven,
 Om uwen naam, uw' grooten naam, te looven:
 Wy looven u voor 't geen gy voormaals deed;
 Wy looven u voor 't goed, ons nu besteed.

Flus lag ons lyf als van de dood verkracht;
 Terwyl de ziel, tot stille rust gebragt,
 Zich zelv' vergat, van alle zorg ontladden:
 En had het u behaagd, op onze daaden
 Het heilig oog, tot billyk loon, te slaan,
 Gy had ons, Heer, den doodslaap in doen gaan.

Want buiten dat uw goedheids overvloed
 Naar 't lichaam ons beschonk met alle goed,
 Ging over ons de dag van uwe waarheid
 En kennis op, in onbevleete klaarheid,
 Op dat het hert, des levens waarde paên
 By zulk een licht zou leeren in te slaan.

Maar ach! hoe vaak wierd uw' genaë veracht!
 Ons zielen-oog tot sluimering gebragt!
 Ons hert gestopt voor uwe liefdestraalen,
 Om dwaaselyk in 's waerelds nacht te dwaalen,
 Om onbedacht op 't zondenpad te treën,
 Welks uitgang leid naar 't eeuwig duister heen!

Dus had gy recht, om 't overwaarde licht
 Van goed en heil t' onttrekken ons gezicht:
 Dus had gy recht, om ons onwaardig leven
 Den nacht der dood al lang ten prooi te geeven,
 Waar op, helaas! uw rechte dag en een nacht
 Van eeuwig leed en jammer wierd verwacht.

Doch Lof zy u, Lof zy in eeuwigheid
 U, goedheids bron, met hert en mond gezeid,
 Dat g' ons uw' gunst vernieuwt met deezen morgen,
 En tyd verleent, om naauwer te bezorgen
 Het noodig Een, op dat door waare boet'
 Het oud gebrek zy naar uw wil vergoed.

Geef, gunstig Heer, nu 't lichaam is ontwaakt,
 Dat ook de ziel uit haaren slaap geraakt:
 En wyl de dag ons lieflyk schynt in de oogen
 Die 't al verkwikt, zo geef, dat uit den hoogen
 Uw Hemels licht met onbezwalkten gloed
 Zyn' stralen schiet' in 't opgewekt gemoed.

Dryf door dien glans de nevels aan een kant
 Van eigenwil en dwaalend onverstand,
 Die 't hert te sterk de waereld doen beminnen;
 Op dat voor 't oog van onze ziel en zinnen
 Uw dierbaar heil verschyn' in klaaren dag,
 En heel 't gemoed in liefd' ontfteeken mag.

Uw

Uw zegen kroon' het werk van onze hand,
 Tot noodbehoeft' en 's lichaams onderstand.
 Uw geest versterk' de ziel met hemelkrachten,
 Om boven al het waardste te betrachten,
 Om al haar doen , voorzigtig, onbelet,
 En onvermoeid, te richten naar uw' wet.

Geleid ons zo, op 't heillicht van uw woord,
 Door 't eeuwig goed gestadig aangespoord,
 En deezen dag, en alle verd're dagen,
 Langs 't pad van uw geheiligd welbehaagen,
 Door lief en leed, door voor- en tegenspoed,
 Door al 't gevaar, dat immer ons ontmoet.

Geleid ons zo, dat onze jongste dag
 Met vaste hoop onz' oogen sluiten mag,
 Dat ons uw Zoon zal uit den doodslaap wekken,
 En in zyn ryk van vreugde tot zich trekken,
 Daar eeuwig in den dag voor uw gezicht
 Elk vroomme zelf zal blinken, als het licht.

II.

AVOND - ZANG.

Terwyl de dag in 't westen daalt,
 De zon beneên de kimmen
 Haar glanzig hoofd weêr onder haalt,
 En maan en sterren klimmen,

Daar

Daar alles noodigt mens en vee
 Te rusten op hun legersteê,
 Betaamt het ons te vooren
 De stem met lofzang en gebeên
 Te zenden door de wolken heen
 Tot Gods genadig' ooren.

Grootmachtig Heer, door all' uw' daân
 Zien w' uwe wysheid dringen,
 Die all' uw' werken doet bestaan
 Door staåge wisselingen,
 Die dag en nacht doet ongesteurd
 Elkander volgen beurt op beurt,
 Den dag ons hebt beschooren
 Tot d' oefening van bezigheên,
 Den nacht om de afgesloofde leên
 Door rust te zien herbooren.

Wy roemen, Heer, uw diep beleid,
 Wy looven uw' genade,
 Die 's morgens zich op ons verspreid,
 En 's avonds komt te stade;
 Wy danken u, dat deezen dag
 Uw' Liefde-zon, gelyk zy plag,
 Ons weder heeft bescheenen;
 Wy danken u, dat gy den nacht,
 Tot steun van 's lichaams flauwe kracht,
 Ons gunstig komt verleenen.

Maar ach! wat zyn w' in dat gety'
 Omringd van veel' gevaaren,
 Van brand, en moord, en dievery;
 Van droomen, die bezwaaren,

En

En vullen 't hert met giftig zaad
Door 's vyands list, die om ons gaat;
Van droeve lichaams kwaalen;
Van onverwagt door fellen schoot
Getroffen van de bleeke dood,
In 't donker graf te daalen.

Dit doet ons denken om den nacht,
Beschooren voor den boozen,
Die roekeloos en dwaas bedacht
Den dag verwaareloozen:
Dit doet ons hert met kommer aan,
Om diep in aandacht na te gaan,
Of w' op den dag van heden
Gevorderd zyn op 't heilig pad
Naar uw' gewyde vreugdestad,
Of van het spoor getreden.

Ontsluit ons, Heer, het zielgezicht,
Op dat w' erkennen mogen,
Waar in wy, door verzuim van pligt,
Ten kwaade zyn getoogen.
Maar laat ook uw' ontfermenis,
En liefde, die oneindig is,
De schulden ons vergeeven,
Op dat geen doodslaap deezen nacht,
Ontydig over ons gebragt,
Een einde maak' van 't leven.

Ei laat, terwyl wy ziel en leên
Van zorg en wacht ontslaaken,
Uw oog, van slaapzucht nooit bestreên,
Tot onzen welstand waaken,

S T I C H T E L Y K E

Op dat geen ramp den slaap belett',
 Geen angel zich in 't herte zett',
 Om listig te verstrikken
 Door eenig beeld van snoode lust,
 Maar dat door ongestoorde rust
 Zich lyf en geest verkwikken.

Vergun ons zo met verse kracht
 Onz' oogen weêr t' ontluiken.
 Om uw' genaê met scherper wacht
 Ten goede te gebruiken,
 En steeds, als kinders van het licht,
 Te wand'len voor uw aangezicht:
 Op dat wy, 't naare duister
 Des helsen nachts uit gunst ontvloên,
 U mogen looven voor uw' troon
 In eeuwig licht en luister.

TRAAG-

TR A A G H E I D,
D E
B R O N V A N O N H E I L.

Geen' schaadelyker zonde op aarde,
Geen kwaad, dat grooter onheil baarde,
Als traage en vuige ledigheid,
Die, zich vergeetende in de pluimen,
Doet alle zorg het herte ruimen,
En viert van allen arrebeid.

Wat vrucht kan zulk een wortel draagen,
Dan spaaden rouw, en bitter klaagen,
In droevige armoede en gebrek?
Maar ach! het sluimerig geweeten,
Te dwaas verwaarloosd en vergeeten,
Krygt grooter schaade, en snooder vlek.

't Verzuimde land geeft nimmer kooren,
Maar niet dan distelen en dooren:
Geen huis, hoe vast het schynt gebouwd,
Hoe schoon, hoe fierelyk te brallen,
Dat niet in 't korte moet vervallen,
Zo niemand daar de hand aan houd.

Die tegen stroom zoekt op te vaaren,
Word afgedreeven door de baaren,
Zo niet gestaag de riemen gaan.
Dus word de geest, tot rust begeeven,
Allengskens achterwaarts gedreeven,
Te rug gevoerd van 's levens paen.

De doffe ziel, van flaap bekroopen,
 Stelt achteloos den ingang open
 Voor Satans list, die op haar past;
 Die sluipt 'er ongevoelig binnen,
 Die maakt zich meester van de zinnen,
 En stelt terstond zyn' zetel vast.

Dan strooit hy fluks, verheugd en wakker,
 Vergiftig zaad in 's herten akker,
 Dat spreid zich onbelemmerd voort,
 En teelt in 't kort een' oogst van struiken,
 Die deugds gewas doet onderduiken,
 En all' haar' vrucht in 't eind versmoort.

Dus ziet me in de overwonnen' zielen
 Eerlang een nest van monsters krielen,
 Van Slangespog gekweekt, gevoed;
 Gelyk in vuile modderpoelen
 Ontelb're wangedrochten woelen,
 Van wreedten aard, vol giftig bloed.

Zo is de vrucht van achteloosheid
 Een aantelt van ontaarde boosheid,
 Vermindering van deugd en goed:
 Maar snoode vrucht, die eens in 't ende,
 Gevolgd van jammer en elende,
 Te wrangen smaak geeft aan 't gemoed.

Laat dan, ô mens, u nooit gelusten,
 Zo dwaas, zo traagelyk te rusten:
 Stap onvermoeid, stap rustig voort.
 Door arbeid word het loon verkreegen.
 Door wakk're vlyt op 's levens wegen
 Dringt ook de ziel door de enge poort.

N A D E E L

D E R

HOOVAARDIGHEID.

Ja, ontaarde Hoovaardy,
Dek uw hoofd met paauweveëren,
Sier uw lyf met zyde kleëren,
Voeg 'er goud van Ofir by,
Diamant en paerlesnoeren,
Laat van Oost- en Wester-kust
Alle schoonheid herwaarts voeren,
Tot vervulling van uw' lust.

Zo, zo schynt gy een' godin,
Die alom ontelb're zielen
Voor uw' mogendheid doet knielen,
Vast geboeid aan uwe min,
Vlytig om u steeds te vieren,
En vol iver dag en nacht
U het offer toe te zwieren
Op altaaren, ryk van pracht.

Noch kan al dat schoon gewaad,
Al die glans van zo veel' schatten
Niet op onze ziele vatten;
Neen, 't is al by haar gehaat.
Die met opgehelderde oogen
Door al 't schynschoon heenen ziet,
Dat de waereld houd bedroogen,
Acht haar' luister min als niet.

Laas! wat dekt die zoete pracht?
 Nietige aarde, schoon bestreken,
 Maar een gasthuis vol gebreken,
 Dat, tot aarde eerlang gebragt,
 Moet het graag gewormte voeden,
 En in 't kort vergaat, verrot,
 Als een bloem, door 't hevig woeden
 Van den noordewind geknot.

Maar noch vinniger venyn,
 Magtig om de ziel te moorden,
 Schuilt 'er in die goude boorden,
 In dat hulsel schoon van schyn;
 Daar het hoofd der helsche slangen
 U gestadig vergezelt,
 En de ziel, als zyn' gevangen,
 Aan die boeijen houd gekneld.

Nu vermomt hy zyn gelaat,
 Om, als slaaf, naar uw behaagen
 U de slippen na te draagen,
 Daar ge uw' voeten zet op straat.
 Maar hoe bitter wil 't verkeeren,
 Als die knecht eens meester word,
 En zyn' vrouw, naar zyn begeeren,
 Met haar' pracht ten afgrond stort!

Keer dan noch, hoogmoedig hert,
 Slaa dien hoog verheven ceder
 Van hoovaardigheid ter neder,
 Die Gods gramschap tergt en sart:
 Schut de rampen, die u naaken,
 Schrik voor 't wanken van Gods roê,
 Eer zyn toorn beginn' te onwaaken,
 En voor eeuwig u verdoe.

't Hert,

't Hert, dat God eerbiedig vreeft,
 En in ootmoed neêr wil daalen,
 Kan alleen zyn' gunst behaalen;
 Dat 's een wooning voor zyn' geeft;
 Dat een beemd, die, mild doordronken
 Uit zyn goedheids Oceaen,
 Vruchten teelt, die eeuwig pronken,
 Eeuwig vol van luifter staan.

D E

B E T H L E H E M S E
 K I N D E R M O O R D.

Hoe haast verdooft het zuur den smaak der zoetste vruch-^{(ten!}
 Het ned'rig Bethlehem heeft naauwelyks gehoord
 De maar' van Jezus heilgeboort,
 Of smelt en smoort in rouw, in traanen, en in zuchten;
 Terwyl de Dwingeland, gewekt door de Oosterlingen,
 En Wyzen van de Joodse Wet,
 Tot veiliging zyns troons, voor scherpgesleepen' klingen
 De teêre jeugd verwoed ten doele zet.

Daar rukt in Efrata het rot van wreede tygers:
 De droeve moeder beeft, en poogt haar lieve vrucht
 Voor 't zwaard te bergen door de vlucht;
 't Onkundig wichtje groet de onmensfelyke krygers

Met

Met een' onnoz'len lach, of valt bedrukt aan 't weenen,
 Dat marmer zelf beroeren zou;
 Maar ach! de moorder spot met kinderlach en steenen,
 En 's moeders angst en troosteloozen rouw.

Daar gaat de moord zyn' gang: 'k zie duizend zuigelingen
 Verraft op 's moeders schoot, en in haar' arm gesmoord,
 Of aan de borst van 't staal doorboord,
 Dat met den zelven slag door 's moeders hert komt dringen.
 Die opent haaren mond vergeefs tot treurig klaagen;
 De droefheid sluit haar bange hert,
 En steuit den naaren galm; zy valt op 't lyk verslaagen,
 En blyft als dood, verstomd door bitt're smert.

Zo woed het staatbelang van 't hoofd der dwingelanden,
 Maar ach! wat baat het hem, daar Gods beleid en macht,
 Die met Herodes wreedheid lacht,
 Het rechte doelwit reeds gerukt heeft uit zyn' tanden?
 Ja daar hy gretig wenst Gods Zoon in 't bloed te smooren,
 Verstrekt hy in Gods sterke hand
 Het werktuig, om zyn woord, voorzeggd zo lang te vooren,
 Volmaakt in kracht te stellen en in stand.

Dat dan de boosheid vry zich matte in vinnig woeden,
 De vroomen vind in God een' steun en toeverlaat,
 Die tegen al 't geweld bestaat,
 En weet voor ramp en schaa' zyn' kinders te behoeden.
 En gy, Onnozelen, die snood belang doet sneeven,
 Hoe zalig is uw martellot!
 Gy sneuvelt vry van kwaad, om vroeger heen te streeven
 Naar 't Paradys, vol vreugd en heilgenot.

S C H A A D E L Y K H E I D
D E R
W A E R E L D - L I E F D E ,
G E T O O N D U I T D E
O N V O L M A A K T H E I D E N N I E T I G H E I D
D E R W A E R E L D S E G O E D E R E N ,
E N D E
B R O S H E I D D E S M E N S E L Y K E N L E V E N S .
I . D E E L .

't **L**ust my nu met schellen toon,
Die de waereld door kan dringen,
Al 't bedrog van 's Waerelds schoon,
En zyn' nietigheid te zingen;
Schoon, dat eerst aanminnig vleit,
En de ziel te dwaas verleid,
In 't eind met smerte scheid.

Hy, die Satans list en macht,
Die al 't onderaards vermogen
Heeft verwonnen en verkracht,
Geev' my bystand uit den hoogen;
Hy, die nu op 's hemels troon
Voert den staf, en draagt de kroon,
Versterk' myn laagen toon.

K

Kom

Kom dan, blinde Waereldling,
 Leen my hier uw hert en ooren,
 Daar ik van de dwaasheid zing,
 Die uw' ziele kan bekooren;
 Hoor myn' zang met stillen moed,
 Zo gy trek tot waarheid voed,
 Gebruik ze, vind gy 't goed.

Toen wel eer het heilloos rot.
 Van ontaarde hemelingen
 Zich dorst kanten tegen God,
 En naar de opper eere dingen,
 Smeet hen Gods getergde macht
 In des afgronds naaren nacht,
 Die nimmer einde wacht.

Zo wist God de muitery
 Bilyk haaren loon te geeven,
 Daar ze in droeve slaaverny
 Eeuwig slyten moet haar leven;
 Zo wierd 's Hemels zalig hof
 Schoon geveegd van slyk en stof,
 En zong de Godheid lof.

Sedert deed een bitt're spyt
 't Hoofd der helse muitelingen
 Steeds met rustelooze vlyt
 Naar 't verderf der mensfen dingen,
 Woelen, wroeten dag en nacht,
 Dat de mens door list of kracht
 Werde in 't verdriet gebragt.

Zou-

Zoude een klomp van nietig stof
De opperzaligheid beërven,
En vol vreugde in 't Godlyk hof
Heerfen zonder ooit te fterven,
Deelen in 't oneindig goed,
Dat hy eeuwig derven moet
Met al zyn hels gebroed?

Neen, dat was te hard een brok,
Om niet goeden moed te zwelgen.
Dies, gefard van helsen wrok,
Zoekt hy 't mensdom te verdelgen,
Zoekt hy hen, vervreemd van God,
Listig heen te voeren tot
Zyn ongelukkig lot.

Even als een vogelaar,
Die in welgestelde netten
't Pluimgediert, dat geen gevaar
Vreeft, noch onheil, wil bezetten,
't Fluitje blaast nu zacht, dan fterk,
Lokt de vogels binnen 't perk,
Zo gaat hy ook te werk.

Helse netten, dicht gebreid,
Weet hy listig toe te stellen,
Om de ziel, bekoord, verleid,
In die strikken vast te knellen;
Met bedriegelyk geluid
Dryft hy angst en zorgen uit,
En lokt dien vetten buit.

S T I C H T E L Y K E

Nu moet al de glans en 't schoon,
 Al 't fieraad en pronk der waereld,
 Met de pracht van staf en kroon,
 Eer, en schatten ryk bepaereld,
 't Lokaas zyn, dat hert en zin,
 Dwaas geboeid aan haare min,
 Sleept tot zyn' netten in.

Dus, naar 't hert zich vind gesteld,
 Komt hy elk zyn deel vertoonen,
 Deezen macht van aards geweld,
 Purper kleed, en goude troonen,
 Dien geneugte en lichaams zoet,
 And'ren milden overvloed
 En schat van geld en goed.

Met een' meereminnen-toon,
 Die de zielen op kan trekken,
 Weet hy 't kwaad, dat staf en kroon,
 Weelde en schat verzelt, te dekken,
 Pryft hy 't hert de waereld aan,
 Dat, door 't lief gevlei verraan,
 Hem nadert onbelaan.

Dus besluit hy welgemoed
 In zyn net een' drom van zielen,
 Die, verzot op 's waerelds goed,
 Voor haar outer nederknielen,
 Eeren haar, als afgodin,
 Blind door onbedachte min,
 Om eenig aards gewin.

Zo word menig reizenaar
Door 't vermaak van groene paden,
Daar 't gevogelt paar by paar
Zingt en kweelt, van zorg ontladden,
Van zyn onheil aangetaft,
Daar een slang, die op hem past,
Hem onvoorziens verrast.

Domme herten, die zo zot
Gaat u zelv' verroekeloozen,
Om een' schaduw van genot
Te verkrygen van den boozen,
Om 't verwerven van een goed,
Dat, hoe schoon het schynt en zoet,
Geen' rust geeft aan 't gemoed.

Ach! was uw gezicht zo klaar!
Kon 't door all' de nevels dringen,
Zien de moeite en al 't gevaar,
Die al 's waerelds goed omringen,
Ach! met hoe gezwinden tred
Wierd uw voet te rug gezet,
En uit den strik gered!

Zal men van zyns vyands hand
Gaaven neemen en geschenken,
Daar men woelt aan beider kant,
Om elkanders macht te krenken?
Neen, al wierd ze ons toegebracht,
Zulk een' gift was steeds verdacht,
Verworpen, en veracht.

Maar wat blinde raazerny
 Heeft veroverd uw' gedachten,
 Dat gy van uw' weérparty
 Durft een goed geschenk verwachten,
 Die gestaág uw onheil zoekt?
 Neen, zyn' gaaf, hoe opgedoekt,
 Is waard te zyn gevloekt.

Open, open dan uw oog,
 Zie° de list der helse logen,
 Die de ziel zo vals bedroog,
 En haar heeft in 't net getoogen :
 Open 't oog, noch is het tyd,
 Dat de ziele werd' bevryd,
 En haare rampen myd'.

Wat toch word u toegebracht
 Door die opgesmukte gaaven?
 Zorg en arbeid dag en nacht,
 Eeuwig wroeten, slooven, draaven,
 Daar u 's herten graage lust,
 Nooit verzaadigd, nooit gebluft,
 Geen' stilte gunt, noch rust.

Trest u dan noch eenig goed,
 't Raakt alleen uw lyf en leden,
 Dat gy 't lichaam lekker voed,
 En versiert met pracht van kleeden,
 Daar de ziel zich bloot vind staan,
 Ja veelyds met euveldaan
 En zonden word belaân.

SCHAA-

S C H A A D E L Y K H E I D

D E R

W A E R E L D - L I E F D E , E N Z

I I . D E E L .

Geniet gy nu, na 't slaaven,
Na arbeid zonder rust,
Na alle uw' moeite en draaven,
Het voorwerp van uw' lust,
Wat is, helaas!
Groothartig dwaas,
Al 't geen u word geschonken?
Een nietig goed,
Vol ebbe en vloed,
In 't kort uw' hand ontzonken.

De groote Vorst der wyzen,
Die zonder tegenspoed
Zyn' mogendheid zag ryzen,
Schatte alle waerelds goed
Voor idelheid,
Die 't hert verleid
Door valsvermomde logen,
Voor damp en rook,
Wiens dunne smook
Zeer haast is weggevloogen.

Als

S T I C H T E L Y K E

Als kinders , die zich streelen
 Met id'le vreugd en' spel ,
 Daar ze onbekommerd speelen
 Met losfen waterbel ,
 Die , naauw gevluht
 Door de open' lucht ,
 Losbreeken moet en spatten ,
 Bedriegt het kind
 Met id'len wind ,
 En zyne hand in 't vatten :

Zo gaat het met de menschen ,
 Die binnen 't aards genot
 Bepaalen al hun wenschen ,
 En erven slechts een lot ,
 't Geen 't avontuur ,
 Zeer kort van duur ,
 Haast uit zyn' stand komt sling'ren ,
 Welks glans , hoe schoon
 Gesteld ten toon ,
 Druipt schieelyk door de ving'ren .

Al wat zich hier beneden
 Het groote zonnelyk ,
 Hoe net in alle leden ,
 Vertoont voor ons gezicht ,
 Als 's waerelds kloot ,
 Zo schoon , zo groot ,
 Met all' zyn' ryke schatten ,
 Moet eens van kant ,
 En , uit zyn' stand
 Verwrikt , in duigen spatten .

Een

G E Z A N G E N.

81

Een dag zal 't alles enden,
 God, als met grammen moed,
 Zal van den hemel zenden
 Een' fellen zwavelgloed,
 Die 't al ontsteekt,
 Verscheurt, en breekt,
 Hoe ryk van glans en luister,
 En stort met kracht
 All' 's waerelds pracht
 In 't eindelooze duister.

Wat zal 't dan zyn ten lesten
 Met hen, die all' hun min
 Op 's waerelds schyngoed vestten,
 Verblind van hert en zin?
 Dan galmt de lucht
 Van 't naar gezucht,
 Van 't kermen, klaagen, kryten,
 Dat aan het hert,
 Van angst benerd,
 Zyn' dwaasheid komt verwyten.

En waar zyn uwe borgen,
 ô Idel waerelds kind,
 Dat niet mischien op morgen
 Die groote dag begint?
 God deed u lang
 Dien ondergang
 In 't heilig woord verkonden;
 Noch toeft de straf,
 Noch wacht hy af
 De boete van uw' zonden.

L

Maar

S T I C H T E L Y K E

Maar streelt ge u met gedachten,
 Dat die langmoedigheid
 Altoos zal blyven wachten?
 Neen, 't is te dwaas geleid.
 Te lang gevergd,
 Gefard, getergd,
 Zal eens Gods gramfchap daalen,
 Die 't zondig hert
 Met grooter finert
 Die traagheid zal betaalen.

Gods roê kan lang vertraagen,
 En klint met flauwe fchreên,
 Maar treft met feller flagen,
 Als ze eindlyk ftort beneên.
 Dat toon', dat leer'
 De vloed, die eer,
 Na zulken reeks van jaaren,
 In 't eind met kracht
 Al 't boos geflacht
 Bedolf in 't graf der baaren.

En fchoon u Gods genade,
 En onverdiend gedult
 Noch eeuwen kwam te ftaade,
 En droeg uw' zondenfchuld,
 Dat baat u niet,
 Terwyl men ziet,
 Dat 's waerelds waanbehaagen,
 Hoe fchoon het blinkt,
 Vergaat, verzinkt,
 En eindigt alle dagen.

Niets

Niets, dat hier lang kan duuren,
't Neemt alles haast een' keer,
Dan ploffen sterke muuren,
En koningryken neêr,
Dan vliegt het goed
Met snellen spoed
Op arends vleugels heenen,
Dan is de lust
In 't kort gebluft,
Vernietigd, en verdweenen.

Doorloop all' de oude blaêren,
Daar zal zich klaar bescheid
Voor de oogen openbaaren
Van 's waerelds nietigheid:
Daar ziet gy de eer
Van menig heer,
Nu luisterryk in 't blinken,
Tans, van zyn' lof
Ontbloot, in 't stof
Neêrstorten en verzinken.

Daar ziet gy 't groot vermogen
Van schatten zonder end
In 't kort vergaan, vervloogen,
Verwisfeld in elend;
Daar menig mens,
Die nu naar wens
Kon in geneugte baaden,
Na weinig tyd
Zyn' vreugde kwyt,
Met smerten overlaaden.

S T I C H T E L Y K E

Het aards geluk, hoe heerlyk,
 Hoe schoon voor 't oog, en ryk,
 Hoe lustig, en begeerlyk,
 Staat los, en is gelyk
 Het buigzaam was,
 Of teder glas,
 Welks glansen 't oog verrukken,
 Maar haast geknakt,
 Gescheurd, verzwakt,
 In scherven spat en stukken.

En kan dat goed u noopen
 Door uiterlyken schyn,
 Om steeds, als slaaf, te loopen
 In arbeid, moeite, en pyn?
 Neen, dwaaze mens,
 Bepaal uw' wens,
 't Is al te veel gewoogen,
 De prys te duur
 Voor zo veel zuur,
 't Geen 't hert bedriegt door logen.

SCHAA-

S C H A A D E L Y K H E I D
D E R
W A E R E L D - L I E F D E , E N Z .

I I I . D E E L .

Nu zaagt gy, Waerelds kind,
Dat al wat gy bemint,
 Bezit op aarde,
Dat alle waerelds goed,
Hoe schoon 't zich opendoet,
 Hoe hoog in waarde,
Maar schyngood is, dat, uiterlyk bestreeken,
Het oog verrukt, doch vol is van gebreken,
 Vol zorge, die het herte
 Geduurig vult met smerte,
In vreeze en angst de zielen houd begraaven,
En doet haar zonder rusten,
 Tot voedsel van haar lusten,
In moeite en pyn, en arbeid eeuwig slaaven.

Nu zaagt gy, hoe die pracht
Een deerlyk einde wacht,
 En moet bezwyken,
Ja midden in 't genot
De ziele vaak bespot,
 En heen gaat sryken.

Dat waar een' les, een spiegel, om te aanschouwen,
 Hoe zwak, hoe los die grond is van vertrouwen,
 En dus in tyds te leeren
 Beteug'len uw begeeren.

Maar kan dat al u niet genoeg beweegen,
 Welaan, noch eene reden

Wil u myn zang ontleeden,

Om dwaaze min schoon uit het hert te veegen.

Gy voed mischien een' hoop,

Dat niet met zulken loop,

Zo snel in 't draaven,

U 't wankelbaar geval

De vrucht ontdraagen zal

Van al uw slaaven:

Die hoop heeft kracht, om u in slaap te wiegen,
 Maar staat te los, en kan u licht bedriegen.

Noch kon 't u ook gelukken,

Die id'le vrucht te plukken,

Die 't hert bekoort, en kan zyn' lust behaagen;

't Luk, dat op losse schyven

Gestadig rolt, kon blyven

In vasten stand ten einde van uw' dagen.

En stel eens, dat u God

Vergunde zulken lot,

Dat zich uw herte

Altyd van aards geluk

Bedeeld zag, vry van druk,

En ramp, en smerte;

Zie dag op dag uw' schatten vry vermeëren,

Uw' naam met roem van elk gediensfigeeren,

Zwem

Zwem steeds in volle stroomen
Van weelde, niet te toomen,
Laat al dat goed, geen' inbreuk van elende,
Die zon van vreugd en luister,
Geen' wisfeling van duister
Gevoelende, 't hert streelen tot den ende.

Maar is u onbekend,
Hoe spoedig 's levens end
Ons dikwils by is?
Wie gaf u, blinde zot,
Pand, dat van zulken lot
Uw leven vry is?
Daar duizenden in 't bloeiendst van hun jaaren
Voor uw gezicht ten duist'ren grave vaaren,
Als bloemen, ras verdorven,
En van hun steel gekorven,
Verwelkt, vertreên, wanneer het Noord en Zuiden,
Ten kerker uitgebroken,
Elkander fel bestooken,
En schenden al 't sieraad van bloem en kruiden.

Al stond dan 's waerelds goed
Op onverwrikten voet,
Wiens sterk vermogen
Voor ramp noch onheil zwicht,
En op zyn zwaar gewigt
Blyft onbewoogen;
Die losse duur van 't leven, haast verstreeken,
Verkort die lengte, en kan de vastheid breeken.
Of kan de hoop u vleijen
Van niet zo ras te schei'en

Van

Van de aarde, die zo sterk uw' lust kan trekken?
 Neem weêr, dat God wou geeven
 Uw' hertenwens, en 't leven
 Naar uwe wil tot hooge jaaren rekken.

Maar ach! wat baat het al,
 Daar eenmaal moet en zal
 Uw brosse leven,
 Het zy dan vroeg, of laat,
 Zyn' aangevangen draad
 Ten einde weeven?

Al wilde u God door zyne goedheid spaaren,
 Om Enochs zoon in leeftyd te evenaaren,

Ja verr' voorby te loopen,
 Wat heil is hier te hoopen,

Als dat ge uw' zorg ziet groeijen door 't verlengen,
 Daar 't uurglas van uw' dagen
 Toch eens, met korte vlaagen
 Verloopen, alle uw' vreugd ten eind zal brengen?

De dood, de felle dood,
 Ontziet, noch klein, noch groot,
 Noch arm, noch ryken;
 Wat 's levens licht geniet,
 Moet al voor haar gebied
 En rykstaf wyken:

Haar wreede voet, die weet van geen' verschooning,
 Klopt zonder keur aan vorst- en herders-wooning;

Haar zeifen, nooit te paaijen,
 Weet alles af te maaijen,

Wat ploeg bestuurt, of steeds in goud kan praalen:

Hier baat geen tegenwoelen,

't Moet al haar' macht gevoelen,

En jong of oud ten naaren kerker daalen.

Daar

Daar word dan all' de lust
Met eenen slag gebluft,
De vreugd geschonden
Van 's waerelds logen-aas,
Dat hier het hert zo dwaas
Hield vastgebonden.

En noch waar 't goed, had alles slechts een ende:
Maar dan begint het jammer en de elende
Der valsverleide zielen,
Gewoon met vlyt te knielen
Voor schat, en eer, en zondelyke vermaaken,
Daar ze in des afgronds poelen
De bitt're voorsmaak voelen
Der helse pyn, die eenmaal staat te naaken.

Bedenk dit, waerelds kind,
Te jammerlyk verblind,
Doe de oogen open,
En slaâ de elende gaâ,
En 't onheil dat hier na
U zal beloopn.

Of streelt ge uw hert te dwaas met die gedachten,
Dat ge uwen pligt in d' ouderdom betrachten,
En u op 't eind van 't leven
Tot betering zult geeven?
't Zy verr', dat werk noch langer uit te stellen,
Dit uur te laten glyden,
Op hoop van and're tyden,
Daar elken dag de dood u dreigt te vellen.

Of zult ge u dan zo sterk
Bevinden, om dit werk

M

Naar

Naar eis te pleegen,
Als 's waerelds dwaaze min
Gants heeft haar' zetel in
Uw' ziel gekreegen?
Een oude boom, vast in den grond geschooten,
Word niet zo licht verplant, als jonge loten.
Zo gaat het met de zonden,
Wier wortels, in de gronden
Van 't hert gehecht, verid'len alle krachten.
Neig dan uw hert en ooren,
En laat geen' tyd verlooren:
Volg 's Hemels raad, zo hebt gy heil te wachten.

E I N D E

